PIV 1399

Biblioteca Bucureștilor

9 Septembrie 2009

BIBLIOTECA METROPOLITANĂ BUCUREŞTI • ASOCIAȚIA BIBLIOTECARILOR ŞI DOCUMENTARIŞTILOR DIN ROMÂNIA • DIRECTOR: FLORIN ROTARU

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

MAX BLECHER

1909-1938

100 de ani de la naştere

„… o viaţă trăită în spitale şi sanatorii, cu amândouă picioarele îndoite şi anchilozate de la genunchi, cu şira spinării distrusă de tuberculoză, cu întreg trupul ciuruit de abcese şi fistule, cu doi ochi mari, puţin sticloşi, dilataţi de lunga lor insomnie, scriitorul M. Blecher…

Moartea venită înainte de 30 de ani nu l-a lăsat să realizeze întreaga operă, pe care tânărul acesta o purta ca pe un blestem, dar şi ca pe o chemare. În singurătatea lui, Blecher găsise de pus vieţii întrebări, pe care graba noastră de oameni valizi nu are nici timpul, nici curajul să le privească în faţă. Nimeni nu va putea redeschide vreodată lumea misterioasă pe care o închide astăzi, într-o veşnică tăcere, condeiul căzut din mâinile lui.“

Mihail Sebastian
iulie 1938

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Sumar

Răsfoiri
Ioan SLAVICI – Documentele Hurmuzachi 2

Centenar Eugen Ionescu
Elegii pentru fiinţe mici 3
Matei CĂLINESCU – O alegorie pentru toate anotimpurile: *Rhinocéros* (II) 5

BUCUREŞTII DE ALTĂDATĂ
Inaugurarea căii ferate Bucuresci – Giurgiu 9

Patrimoniu 13

Centenar Grigore G. Tocilescu 14

ISTORIA CĂRŢII
E. LOVINESCU – *T. MAIORESCU* 18

AUTOGRAFE CONTEMPORANE
George CORBU – Epigrame 20

MERIDIAN BIBLIOTECONOMIC
Din viaţa Bibliotecii Metropolitane Bucureşti
Marian NENCESCU – Bucură-te de Bucureşti – un program pentru toate vârstele ...22

EBLIDA – „Agenda pentru viitor“ 24
Roswitha POLL – Standardizarea statisticilor de bibliotecă 26
Roswitha POLL, Peter TE BOEKHOST – Măsurarea calităţii.
Măsurarea performanţelor în biblioteci (VI) 28

Orizonturi
Marian NENCESCU – Timpul în gândirea filosofică blagiană 30

Catalog 36

Repere
Marian NENCESCU – Târgul Anticarilor sau fenomenul ofertelor inimaginabile 38

Institutul de Studii Sud-Est Europene – Corespondenţă 38

Calendar 39

BIBLIOTECA METROPOLITANA BUCUREŞTI
Inventar Nr. 34146
https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Răsfoiri

Documentele Hurmuzachi

Ioan SLAVICI

Mă aflam la Viena în *„Allgemeine Krankenhaus"* cînd am primit de la T. Maiorescu scrisoarea prin care m-a chemat să trec în ţară pentru ca să iau parte la lucrarea culturală pornită de „Junimea".

Citind azi, după cincizeci de ani, scrisoarea aceea, orişicare om cu judecată are să fie cuprins de sîmţămîntul că T. Maiorescu exagera nu numai destoiniciile mele, şi totodată şi propria sa putere de înrîurire asupra societăţii în mijlocul căreia urma să-şi desfăşure lucrarea pornită din cel mai bun îndemn...

De gîndul acesta am fost pătruns, în ceea ce mă priveşte pe mine însumi, după ce-n toamna anului 1874 am sosit la Iaşi...

Viind însă peste cîtva timp în treburi la Iaşi, T. Maiorescu a stăruit să trec la Bucureşti.

Eu nu puteam să zic „nu". Mă deprinsesem de mult cu gîndul că oamenii de felul meu sunt purtaţi ca frunza luată de vînt, atîrnători de împregiurări. Un lucru era însă hotărît: că împămîntenirea nu mi-o cer, deci la viaţa politică nu iau parte. A rămas deci să mi se deie o-nsărcinare pe care pot s-o primesc şi fără ca să fiu cetăţean al statului român.

O asemenea însărcinare mi-a găsit T. Maiorescu.

Baronul Eudoxie Hurmuzachi ostenise timp îndelungat ca să caute-n arhivele din Viena şi să copieze documente privitoare la istoria românilor. Erau, dacă-mi aduc bine aminte, peste doauă mii de documente scrise pe vreo doauăzeci de mii de pagini. Mai scrisese apoi Hurmuzachi în limba germană *Fragmente* privitoare la istoria românilor, dintre care numai o mică parte era manuscript gata de tipar. Tot acest manuscript îl dăruise apoi statului român, ca să-l publice sub purtarea de grijă a unei comisiuni, din care făceau parte Mihail Kogîlniceanu, Teodor Rosetti, Dimitrie A. Sturdza, Alexandru Odobescu şi B.P. Hăjdău.

Documentele fiind scrise unele-n limba germană, altele-n cea franceză, iar altele-n cea latină, în cea italiană, puţine-n cea română şi mai multe-n cea maghiară, iar aceste urma să fie însoţite de o traducere-n româneşte.

Am fost numit secretar al acestei comisiuni, care-şi avea reşedinţa-n Bucureşti, unde m-am mutat deci şi eu.

E-nvederat că publicaţiunea o făcea comisiunea şi eu mă mărgineam să execut dispoziţiunile luate de dînsa.

Documentele, aşezate-n doauă lăzi mari, erau date-n păstrarea lui D. A. Sturdza, care le-a depus la „Creditul fonciar", al căruia director era...

Deoarece Hurmuzachi era bucovinean şi se-mplineau o sută de ani de la „răpirea" Bucovinei, comisiunea a luat hotărîrea ca publicaţiunea să se-nceapă cu documentele privitoare la Bucovina...

Această lucrare îndelungată şi obositoare a fost săvîrşită sub priveghierea specială a lui D.A. Sturdza, şi abia apoi s-a întrunit comisiunea ca să-şi ieie hotărîrile.

Mai avem apoi să fac un indice de nume, localităţi şi fapte. Trebuia deci să citesc mult pentru ca să mă dumiresc asupra persoanelor, locurilor şi faptelor despre care era vorba în documente.

Scoaterea din lăzi a documentelor, darea manuscriptului la tipografie şi corecturile erau deci o mai neînsămnată parte a lucrării. Chiar şi traducerea în româneşte a rezumatelor era controlată de comisiune. Iniţiativă şi răspundere aveam numai în ceea ce priveşte traducerile din limba maghiară.

Lucram cînd acasă la mine, cînd la „Creditul fonciar", cînd la tipografia „Socec şi Teclu", şi, fiindcă biurou nu aveam şi-n condică de prezenţă nu sămnam, oamenii rău năraviţi luau drept sinecură cei 350 lei pe lună pe care îi primeam ca diurnă de la Ministeriul Instrucţiunii Publice. După ce dar junimiştii au ieşit din guvern, Orescu, noul ministru, m-a destituit şi a numit în locul meu pe B.P. Hîjdău, unul dintre membrii comisiunii.

Lucru tot atît de caracteristic ca măsura luată de guvern este că ceilalţi patru membri ai comisiunii s-au înlocuit şi-au luat hotărîrea de a nu-i pune celui numit la dispoziţiune manuscriptele şi m-au însărcinat să-mi urmez ca pînă acum lucrarea pe răspunderea lor, ceea ce am şi făcut... după cîtva timp întreaga publicare a fost trecută la Academia Română, ai căreia membri erau membrii comisiunii.

Eu eram acum de asemenea membru corespondent al Academiei Române...

Într-un raport făcut asupra publicaţiunii, D.A. Sturdza a stăruit asupra zelului cu care iau parte la lucrările comisiunii. Am rămas deci pentru colecţiunea Hurmuzachi îndeosebi secretar şi după ce, în martie 1884, m-am întors la Sibiu.

Veneam din cînd în cînd ca să scot manuscripte din lăzile păstrate la Academie şi să le dau tipografiei, care-mi trimitea corecturile acolo.

În primăvara anului 1888 am fost osîndit de către curtea cu juraţi din Cluj să stau timp de un an în temniţa de la Vaţ. Mi s-a dat voie să merg la Bucureşti, unde am scos din lăzi şi am dat la tipar manuscript pentru tot timpul ce aveam să petrec în închisoare, şi corecturile mi se trimiteau acolo, unde puteam să le fac în toată tigna.

Parte deodată cu publicarea documentelor, parte mai tîrziu am descurcat manuscriptele *Fragmentelor* şi le-am publicat pînă-n cele mai mici amănunte, aşa cum le-a lăsat Hurmuzachi.

Unele din aceste au fost traduse de Eminescu, iar altele le-am tradus eu ţiind seamă de toate particularităţile de stil ale originalului german...

Timp de peste treizeci de ani am luat parte la această lucrare literară, care nu o dată era să fie şi ar fi şi fost curmată dacă regele Carol I n-ar fi ţinut cu tot dinadinsul ca ea să fie scoasă la capăt şi n-ar fi intervenit cu toată hotărîrea de cîte ori se făcea încercarea de a o suprima.

Ioan Slavici, *Amintiri*,
ediţie îngrijită, prefaţă, note şi indici de George Sanda,
Editura pentru Literatură, Bucureşti, 1967

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Centenar Eugen Ionescu

Elegii pentru fiinţe mici

Fata vedea îngeri

Fata, cînd era încă la noi, vedea îngeri.
Dar nu sunt îngeri!
Cine vede îngerii!

O, păpuşa de ceară!
Popa dădea din cap,
cîinele negru şi mic lătra, lătra,
femeia în doliu ţipa
şi un domn serios plîngea în palme
cînd privea păpuşa de ceară.

Alb, alb, apoi.

Nu cred în îngeri.
Nici tu?
Nici tu?

Fata cînd era încă la noi vorbea cu îngerii.

Elegie pentru păpuşa cu tărîţe

S-a sfărîmat
păpuşa care mişca mîna dreaptă,
cînd trăgeai sfoara stîngă,
şi piciorul stîng,
cînd trăgeai sfoara dreaptă.

Acum nu mai mişcă nimic
Şi nimeni nu poate face nimic.
Nimeni nimic.
Gata.

Ea are ochiul bleg şi plîngăreţ,
gura strîmbă,
şi din cot, şi din cap, şi din gît:
tărîţe, tărîţe, tărîţe.

N-avea numai tărîţe în ea.
Sîngele s-a scurs şi nu s-a văzut.
Dar viaţa a rămas sugrumată
şi vîrîtă aici printre paie,
printre zdrenţe,
printre lemne,
sub pupila bleagă de cîrpă.

Nu este pentru nimeni un păcat.

Păpuşa era o păpuşă caraghioasă
şi julită (la nas).

Elegie

Prietene, să plîngem:
o lacrimă va fi pentru frunza galbenă
o lacrimă pentru trandafirul scuturat,
o lacrimă pentru fata moartă,
o lacrimă pentru durerea fiecărui om.

O lacrimă pentru fiecare piatră,
pentru fiecare pom,
pentru fiecare stea
şi pentru Ideal.

Nesfîrşite sunt sufletele, pietrele.
Mi-e frică să merg. Să nu le calc.

Rugă

Un mic soare, Doamne,
pentru sufletul meu.

Doamne, eu sunt o frunză,
eu sunt o nucă,
sunt un broscoi speriat,
sunt o vrabie rănită.

Mi-au furat toate cuiburile.
M-au ajuns toate praştiile.

Doamne mic, ridică-mă,

şi fă-mă fericit
ca pe boii cu coarne nevinovate,
ca pe cîinii cu ochii de îngeri,
ca pe nenuferi,
ca pietrele prietenele.

Văpaia s-a smult

Văpaia din ochi s-a smult,
din ochi s-a smult.

S-o caut: unde?

În ape, în humă, în stele
în lumea noastră nu-i.

Şi nici lîngă cruce
şi trup.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Rit

Vorbesc despre mine

I. Plămadă de carne şi duh şi năzuinţi: zîmbesc şi plîng.
Plămadă de carne şi duh şi năzuinţi: cui nu i-a fost de sineşi milă, cine nu se iubeşte pe sine?
De ce plîng cu hohote de cîte ori mă văd şi mă-nţeleg?

II. Sărmane om, rănit şi sfios, ursit să mori,
Mă iubesc pentru aceasta. Şi iubesc pe orice om acum ca pe mine; fiindcă îl înţeleg ca pe mine.
Ce te doare, păpuşă de humă, de lacrimi şi lumini? Visul tău te doare. Şi neputinţa. Şi oboseala. Şi teama. Şi gîndul morţii.
Plîngi mult... Cît te iubesc aşa, cît te iubesc cînd plîngi!

Ce păcate săvîrşite nu s-ar ierta în clipa asta?

III. Trecătorule, tu, sau tu, sau tu, sau oricare; vino; vreau să mă uit în ochii tăi adînc, să înţeleg; ochii tăi care mă oglindesc pe mine.
Să te urăsc? Cine se loveşte pe sine?
Să te lovesc? Mă doare.

Copacii

Copacii, toamna, de durere urlă!
Înfiorător de mari, de goi, de negri,
Par îngeri răzvrătiţi blestemînd cerul.

Ai auzit cum urlă, toamna, toţi copacii?

Care bun arhanghel,
asurzitor şi invizibil,
de Dumnezeu trimis,
le-a smuls plăpîndele făpturi de pe ramuri?

Copacii urlă, cu braţele-ntinse, vînjoase,
spre Cerul pe care nu pot să-l apuce,
să-l sfarme, să-l darme...

Copacii, toamna, sunt îngeri revoltaţi...

Din Eugen Ionescu, *Eu*, ediţie îngrijită de Mariana Vartic, cu un prolog la *Englezeşte fără profesor* de Gelu Ionescu şi un epilog de Ion Vartic, Editura Echinox, Cluj, 1990

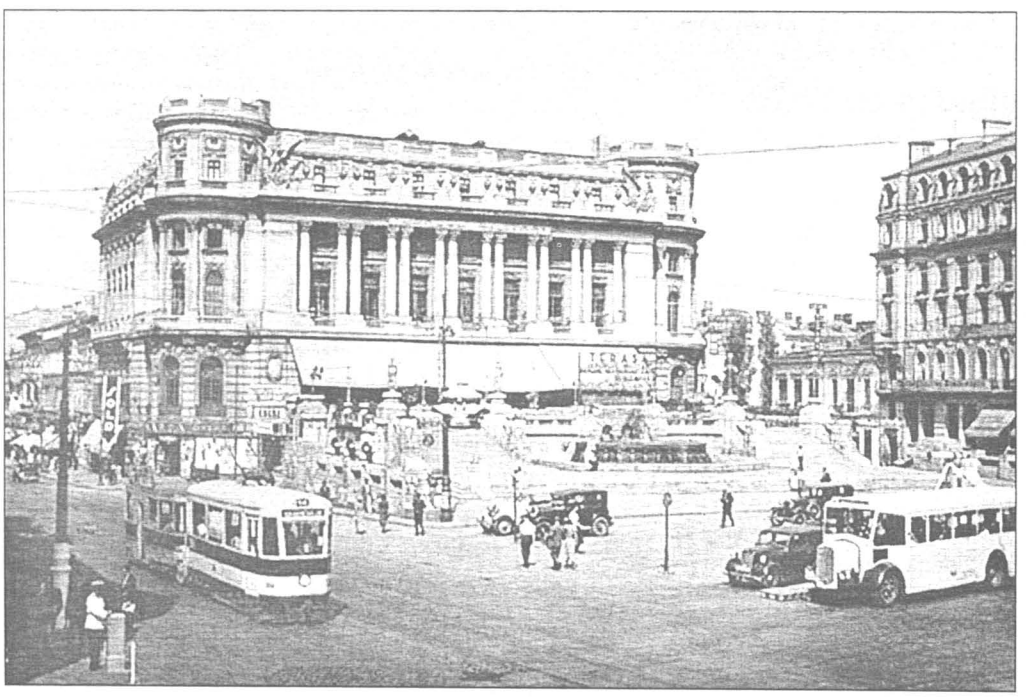

Bulevardul Elisabeta

BUCUREŞTI
550 de ani
de atestare documentară

Ilustraţii aniversare în paginile
4, 8, 10, 11, 12, 25, 27

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

O alegorie pentru toate anotimpurile: *Rhinocéros*

Temă și surse personale și literare

(II)

Matei CĂLINESCU

Relația lui Ionesco cu România la vremea elaborării piesei

Rhinocéros rămâne o piesă alegorică, *sui generis* didactică, ba chiar politică (deși totodată antipolitică!). Și, în plus, o piesă aparent onirică și, în subtext, nu mai puțin confesiv-autobiografică decât *Jacques ou la Soumission* sau *Victimes du devoir*. Ca atare, concepția și scrierea ei, mai întâi ca povestire (inclusă în *La Photo du Colonel*) apoi ca dramă, nu puteau să nu readucă în conștiința autorului problema conflictului identitar și a relației sale cu România, cu imaginea României așa cum se imprimase ea în memoria lui voluntară și involuntară, și cum era continuu modificată nu numai de trecerea timpului, dar și de noile informații despre România acum comunistă, informații care-i parveneau prin prietenii săi din exilul românesc, unii foști dușmani ideologici (Cioran, Eliade), alții, mai tineri, ca Monica Lovinescu și Virgil Ierunca, ajunși la Paris mai de curând (1947) și deveniți militanți (quasi-donquijotești la vremea respectivă) pentru reinstaurarea libertății și a democrației în țară. Pentru ca această situație din ce în ce mai complexă să fie înțeleasă, trebuie să mai reținem că atât Ionesco cât și soția sa, Rodica, aveau rude apropiate în România, cu care comunicau cum era posibil, prin micile și temporarele interstiții care se iveau în sumbra Cortină de Fier, printr-o corespondență prudent codată («X nu se simte prea bine de la o vreme» putea însemna că X a fost arestat). Apoi, mai erau și puținii români care călătoreau în Occident, unii dintre ei intelectuali cu înclinații de stânga ai mai vechii generații, care erau folosiți – nu fără a fi acceptat unele compromisuri – de către regim pentru anumite funcții internaționale (spre sfârșitul anilor 1950, bunăoară, Tudor Vianu fusese numit reprezentant al României la UNESCO și în sejururile sale pariziene îl vizita pe Ionesco).

Am văzut cu câtă încăpățânare disperată a încercat Ionesco să părăsească România, să evadeze din țara devenită pentru el o primejdioasă închisoare, fie și deghizat în uniforma paznicului, pentru a mai folosi încă o dată metafora atât de memorabilă cu care se încheie *Présent passé...* (fragmentul datează din 1942). În ultimul său text românesc, fragmentul de jurnal datat Paris, 19 martie 1945, și apărut în «Viața românească» în martie 1946, din care am mai citat, Eugen Ionescu scria:

«Am făcut tot posibilul să plec din țară: orice s-ar fi putut întâmpla. Să mor. Să fiu contaminat; să devin un câine, și eu; să fiu locuit de demonul legionarilor. Când am ieșit din țară, am avut impresia că am scăpat de la un foc, de la un cutremur, din valurile oceanului, din vârtej. [...] Mă trezeam din coșmar; scăpam din infern; de pluton ieri, [...], de Căpitanul, de strigoiul Căpitanului. Unde nu e patria naționalistă, numai acolo este bine.»

«Orice s-ar fi putut întâmpla». Ideea de posibilă «contaminare» ideologică și ideea de metamorfoză ([aș fi putut] «să devin un câine, și eu; să fiu locuit de demonul legionarilor») e exprimată cât se poate de apăsat și de sincer. Textul din 1945 e, poate, cea mai apropiată anticipare, într-un text publicat și semnat de Eugen Ionescu (scriitor român încă) a piesei de mai târziu a lui Eugène Ionesco – a atmosferei anxioase, obsesive, aproape schizofrenice pe care *Rhinocéros* o recompune și stilizează comic, cu mijloacele inconfundabil ionesciene ale farsei metafizice.

După propria sa mărturie, Ionesco a fost uimit să descopere în note uitate din jurnalele sale din România «imaginea centrală» a piesei, mult după scrierea ei:

«În însemnări de jurnal timpurii, scrise pe când eram încă în România, spuneam că în jurul meu oamenii se transformau în animale, în rinoceri. Am uitat de aceste note, scrise într-un vechi caiet. După ce am completat povestirea pe care se bazează piesa, și apoi piesa însăși [...] am descoperit cu stupefacție că imaginea centrală îmi apăruse în 1940.»

Descoperirea datează foarte probabil din 1967, când pregătea manuscrisul lui *Présent passé passé présent* pentru tipar. Iată o însemnare din jurul lui 1940, cu o inserție din 1967 între paranteze:

«Voici un slogan rhinocérique, un slogan d' 'homme nouveau' qu'un homme ne peut comprendre: tout pour l'Etat, tout pour la Nation, tout pour la Race. Cela me parait monstrueux, evidemment. [...] Mais qu'est-ce que l'Etat [...], qu'est-ce que la Nation, et qu'est-ce que la Société? Des abstractions [...]. L'humanité n'existe pas. Il y a des hommes. La société n'existe pas, il y a des amis. Pour un rhinocéros, ce n'est pas la même chose. Pour moi, son Etat est fantasme. Pour lui, c'est la personne concrète qui est fantasme. (1967: A ce moment, je parlais de la mentalité fasciste et des Gardes de Fer et de leur collectivisme. Aujourd'hui, cela s'appliquerait aux marxistes et aux sociétés marxistes.)»

Astfel de idei ale lui Ionesco despre marxiști și societățile marxiste nu datează desigur din anii 1960. Ele se formaseră încă dinainte de război (după modelul antitotalitar recomandat de E. Mounier și grupul din jurul revistei «Esprit»), se întăriseră în primii ani postbelici și erau deci foarte clare în anii scrierii povestirii și apoi a piesei (1957-59). Ceea ce-l preocupa în imediat era sentimentul că primejdiile ideologiei și ale contagiunii ideologice, ceea ce el numise «rinocerita», acea «rinocerită» pe care o cunoscuse îndeaproape în România, renăștea din propria-i cenușă, sub forme noi, neașteptate, nu atât în Estul supus terorii staliniste, ci tocmai în Vest, în Franța, în jurul lui. S-ar putea spune, deci, că amintirile despre legionarismul românesc, despre singurătatea lui printre foști prieteni care se autopersuadau în sensul acelei ideologii naționaliste, se găseau prelungite acum în realitatea vieții culturale occidentale, în care autopersuasiunea intelectualilor se exercita în sensul aparent invers, dar esențial similar, al internaționalismului, al marxismului, al comunismului, al unei «revoluții» așa-zise de stânga.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

De aceea, ceea ce-l interesează pe Ionesco în *Rhinocéros* este mecanismul autopersuasiunii ideologice, al conversiunii la o ideologie radicală colectivistă și inumană, oricare ar fi aceasta. Ionesco știa foarte bine că ceea ce se petrecea în Franța, simbolizat de cazul lui Sartre, era detestat de intelectualii cu adevărat responsabili din țările de Est, și deci și din România:

«L'entêtement de Sartre, par exemple, ne peut lui être imputé à lui seul. Il réflète la mentalité du petit-bourgeois affectivement vicié et mentalement bien sur aussi. Le petit-bourgeois révolutionnaire par haine de soi-même et des autres petits-bourgeois. Par peur aussi des révolutionnaires. Aveuglement, mensonge, mauvaise foi. Les intellectuels français de ce genre sont détestés et méprisés par tous les intellectuels progressistes de l'Est où sévit la tyrannie.»

Ceea ce-l interesează pe Ionesco e pasiunea, entuziasmul intelectualilor pentru dogmă și tiranie ideologică – care se explică printr-o sete de putere deghizată în idealism – înainte ca tirania propriu-zisă să se fi instalat. Odată instalată – ceea ce din fericire nu s-a întâmplat în Occident – tirania îi elimină pe adevărații idealiști și satisface setea de putere doar a celor care știu să alieze fanatismul cu cinismul și, desigur, a oportuniștilor competitivi.

Povestirea și piesa

În povestirea *Rhinocéros,* apărută în revista «Lettres nouvelles» (în septembrie 1957), acțiunea are loc într-un oraș de provincie francez nenumit, deci tipic în banalitatea lui, într-o duminică. Naratorul (viitorul Bérenger), își începe relatarea pe un ton calm, «alb», în felul următor:

«Nous discutons tranquillement de choses et d'autres, à la térasse du café, mon ami Jean et moi, lorsque nous nous apperçûmes, sur le trottoir d'en face, énorme, puissant, soufflant bruyamment, fonçant droit devant lui, frôlant les étalages, un rhinocéros.»

Prezența uriașului pachiderm îi sperie pe provincialii ieșiți la plimbare duminicală, o femeie țipă și scapă din mână un coș cu o sticlă de vin care se sparge, alții se refugiază *«précipitamment dans les boutiques».*

După trecerea rapidă a rinocerului, evenimentul e comentat și apoi oamenii se risipesc pe la casele lor. Naratorul reacționează lent, înregistrează imaginea animalului, dar nu e prea surprins, pentru că are mintea încă încețoșată de excesele alcoolice din sâmbăta precedentă. Jean e în schimb iritat și, mai mult, revoltat că un rinocer aleargă prin oraș în libertate: *«On ne devrait pas le permettre. [...] Nous devrions protester auprès des autorités municipales»* (p. 80). Duminica următoare, aflați tot pe terasa cafenelei, cei doi prieteni asistă la trecerea zgomotoasă, pe trotuarul opus, a unui al doilea rinocer, după care urmează o discuție între narator și irascibilul Jean (avusese rinocerul un singur corn sau două? era african sau asiatic? era cel de săptămâna trecută sau altul?), discuție care se transformă într-o ceartă – Jean nu suportă să fie contrazis – și pleacă înjurând (*«La moindre objection le faisait écumer»*, p. 79). Cei câțiva oameni care se adunaseră în jurul celor doi continuă discuția, în care intervine un logician care, competent, ia în considerare toate posibilitățile, inclusiv cele mai absurde (*«Il se peut aussi que deux rhinocéros à deux cornes aient perdu tous les deux une de leur cornes, etc.»*, p 80). În ziua următoare, luni, naratorul, care e funcționar într-un birou, merge la lucru și află că șeful și alți colegi (Émile Dudard și atrăgătoarea secretară Daisy) văzuseră și ei un rinocer (cu două coarne, precizează Dudard, *«éminent juriste, promis à un brilliant avenir»*, pp. 81-82). (Dudard ar putea fi un portret caricatural al lui Sartre.) Singurul care n-a văzut nimic și refuză să creadă în «mitul» rinocerilor din oraș e arhivistul Botard, ateu convins *(«esprit fort»)*, care vede în acest «mit» lucrarea unei propagande dușmănoase nedefinite. N-ar fi vorba deci decât de o «psihoză colectivă»: *«C'est comme la religion qui est l'opium des peuples!»* (p. 82), exclamă Botard, citându-l pe Marx fără să-l numească. Discuția e întreruptă de sosirea D-nei Boeuf, venită să explice absența soțului ei. Înspăimântată, ea spune că fusese urmărită de un rinocer (Botard: *«Vous me faites rigoler!»*), dar confirmarea vine fără întârziere când rinocerul – unul cu două coarne – dărâmă scara de acces exterioară, făcută din lemn. D-na Bœuf, uitându-se în jos de la fereastră, îl recunoaște surprinsă pe soțul ei în rinocerul care emite *«un barrissement à la fois violent et tendre»* (p. 85). După ce, chemați la telefon, pompierii vin cu scările lor, după ce D-na Bœuf, soție fidelă, încalecă pe soțul ei spre a reintegra domiciliul conjugal, naratorul se hotărăște să-i facă o vizită lui Jean ca să-i ceară scuze pentru supărarea pe care i-o provocase cu o zi înainte. Jean nu se simte prea bine, e, de fapt, pe cale să se transforme în rinocer: are o umflătură deasupra nasului, e răgușit, tenul lui devine verzui. (Referințele la culoarea verde sunt desigur aluzii, ininteligibile pentru cititorii occidentali, la «cămășile verzi» ale legionarilor.) Revolta lui inițială contra prezenței rinocerilor în oraș e înlocuită de raționalizări aprobatoare. Are loc următoarea conversație:

«Naratorul: Savez-vous ce qui est arrivé a Bœuf? Il est devenu rhinocéros.

– Et alors ? Ce n'est pas si mal que cela! Après tout, les rhinocéros sont des créatures comme nous, qui on droit à la vie au même titre que nous. [...]

– Tout de même, nous avons notre morale à nous que je juge incompatible avec celle de ces animaux. Nous avons une philosophie, un système de valeurs irremplaçable...

– L'humanisme est perimé! Vous êtes un vieux sentimental ridicule. Vous me racontez des bêtises. [...]

– De telles affirmations venant de votre part..., voulus-je continuer.

Il ne m'en laissa pas le loisir. Il rejeta ses couvertures, arracha son pyjama, se leva sur son lit, entièrement nu (lui, lui, si pudique d'habitude!), vert de colère des pieds à la tête.» (pp. 86-87)

Curând după metamorfoza prietenului Jean, naratorul află de la Daisy că șeful biroului se transformase și el în rinocer, urmat de nimeni altul decât de comunistul Botard, ale cărui ultime cuvinte omenești fuseseră *«Il faut suivre son temps!»* (p. 88). (Evident, în text nu se spune că el e comunist, dar întregul context impune această concluzie.) Între timp, locuitorii orașului se obișnuiseră cu rinocerii: *«Les gens s'écartait sur leur passage puis reprenait leur promenade, vaquaient à leurs affaires, comme si de rien n'était»* (p. 89). În ultima scenă a povestirii, naratorul, îndrăgostit de Daisy, care s-a mutat la el acasă, visează cu glas tare că prin copiii pe care-i vor avea vor putea, în timp, regenera umanitatea – *«Avec un peu de courage»* (p. 91) – dar ea nu vrea să aibă copii. Ea îi promite totuși că va rămâne cu el *«jusqu'au bout»*,

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

cu toate că i se face ruşine *«de ce que tu appelles l'amour, cette chose morbide»* şi e fascinată de *«l'énergie extraordinaire que dégagent tous ces êtres qui nous entourent»* (p. 92). La această replică, naratorul o pălmuieşte. Daisy îl părăseşte şi naratorul rămâne singur şi plin de îndoieli într-o lume de rinoceri. Dorința de a se metamorfoza şi el devine tot mai puternică:

«Tous les matins je regardais mes mains dans l'espoir que les paumes se seraient durcies pendant mon someil. La peau demeurait flasque. Je contemplais mon corps trop blanc, mes jambes poilues: ah, avoir une peau dure et cette magnifique couleur d'un vert sombre [...]. Je me sentais un monstre. Hélas! Jamais je ne deviendrai rhinocéros: je ne pouvais plus changer. Je n'osai plus me regarder. J'avais honte et pourtant, je ne pouvais pas, non, je ne pouvais pas.» (p. 93)

Comparată cu povestirea, piesa e mult mai lungă (trei acte, ca şi *Amedée...* şi *Tueur sans gages)* şi include multe dezvoltări (toate inspirate) şi numeroase efecte specific teatrale, sonore (mugetul rinocerilor, tropăitul copitelor, cu intensități crescânde sau scăzânde, muzicalizarea zgomotelor în ultimul act) sau vizuale, cum ar fi, tot în ultimul act, proiecția intermitentă a capetelor de rinocer stilizate pe peretele din fundul scenei, care se înmulțesc şi spre final se imobilizează. Piesa e o dramatizare fidelă a povestirii – pe care o conține şi textual, sub formă de «citate» secvențiale, separate de materialul adăugat. În acest sens, piesa ar putea fi descrisă ca un mozaic textual, cu *tesserae* inițiale desprinse din povestire înglobate într-o compoziție de dimensiuni mai mari. Între povestire şi piesă există totuşi diferențe importante, care uneori nuanțează (clarificându-le), alteori ambiguizează semnificațiile de ordin mai general ale transformării progresive a oamenilor în rinoceri.

Un caz de nuanțare clarificatoare e solilocviul final al lui Bérenger din piesă. Ca şi naratorul din povestire, Bérenger este în prada unor gânduri contradictorii. Dar regretul de a fi pierdut-o pe Daisy se combină în piesă cu un sentiment de milă şi cu o recunoaştere clară că o anumită naivitate copilărească poate duce şi ea la convertirea fatală, o naivitate vulnerabilă care se pierde şi totuşi nu se pierde printre monştri *(«Pauvre enfant abandonnée dans cet univers de monstres!»)*. În povestire, ca şi în piesă, Daisy ridicase, înainte de decizia de a se lăsa în voia valului rinocerizării, nişte întrebări aparent raționale, întrebări care indicau poate o slăbiciune sau nehotărâre, dar care nu erau lipsite de o anumită legitimitate. Oare rinocerii, pe limba lor, n-ar putea fi convinşi să se schimbe? Asta ar fi o soluție. În povestire, naratorul reflectează: *«Il n'y a pas d'autre solution que les convaincre. Mais de quoi? Les mutations était-elles reversibles?»* (*La Photo...*, p. 92). În piesă, din contextul lărgit, rezultă că această soluție era naivă şi în acelaşi timp periculoasă. Alte argumente folosite de Daisy înainte de conversiune, bunăoară argumentul «lipsei de puritate», sunt validate temporar de un Bérenger la fel de naiv şi de predispus să se mintă pe sine:

«DAISY: ... Nous avons même le devoir, vis-à-vis de nous-mêmes, d'être heureux, indépendamment de tout. La culpabilité est un symptome dangereux. C'est un signe de manque de pureté. [...] Essayons de ne plus nous sentir coupables.

BÉRENGER: Comme tu as raison, ma joie, ma déesse, mon soleil...» (p. 630)

Când sună telefonul (în mod bizar în acea lume în care aproape toți s-au metamorfozat), Daisy nu vrea să răspundă, dar Bérenger insistă:

«C'est peut-être monsieur Papillon ou Botard, ou Jean, ou Dudard qui veulent nous annoncer qu'ils sont revenu sur leur décision.

Puisque tu disais que ce n'était, de leur part, qu'un engouement passager!» Imposibil, replică Daisy, pentru moment mai lucidă: *«Ils iront jusqu'au bout de leur expérience»* (pp. 630-631).

Revenind la monologul final, Bérenger se întreabă, ca şi în povestire: *«Et les mutations sont-elles reversibles? Hein, sont-elles reversibles? Ce serait un travail d'Hercule, au-dessus de mes forces»* (p. 637). Un individ izolat, un om singur nu poate face nimic. Norocul – sau ghinionul – lui e că, deşi începe să dorească să se schimbe şi el (îi e ruşine de condiția lui umană, de faptul că nu are şi el acea *«magnifique couleur d'un vert sombre»*), pur şi simplu nu poate. Pe această notă se încheia povestirea. Piesa însă adaugă următorul pasaj important, care modifică orizontul parabolei. *Neputința* e nu numai asumată, ci transformată în *voință*, printr-o regăsire neaşteptată a principiului stoic (reluat de Nietzsche): *amor fati.* Omul singur trebuie să-şi apere singurătatea, singularitatea:

«BÉRENGER: (Il a un brusque sursaut.) *Eh bien tant pis! Je me defendrai contre tout le monde. Ma carabine, ma carabine!* (Il se retourne face au mur du fond où sont fixées les têtes de rhinocéros, tout en criant:) *Contre tout le monde, je me defendrai, contre tout le monde je me defendrai! Je suis le dernier homme, je le resterai jusqu'au bout! Je ne capitule pas!»* (p. 638)

A doua diferență importantă dintre povestire şi piesă constă în faptul că aceasta din urmă face explicită (alegoric şi politic) o dimensiune care e doar implicită în versiunea narativă primară, mai onirică: şi anume introduce tema «rinoceritei», stabilind o legătură între metamorfoza kafkaescă a oamenilor în animale şi ideea de boală contagioasă, de epidemie, cu bogatul ei potențial metaforic. Boala aici, cum am arătat şi mai sus, este o epidemie psihologico-ideologică, o molipsitoare «mutație mentală» colectivă, un caz de «isterie de masă». Termenul de «rinocerită» (amuzant la suprafață, aparent minimalizator, desemnând totuşi o boală foarte gravă) e introdus, în actul al treilea al piesei, de către juristul Dudard, venit să-l viziteze pe Bérenger, şi curând el însuşi victimă a acestei epidemii, a fascinației pe care ea o exercită asupra oamenilor, a «dorinței» de a fi contaminat. Dudard, singurul personaj din piesă care foloseşte acest cuvânt, «rinocerită», vrea să-l convingă pe Bérenger că transformarea în rinoceri a câtorva oameni (numărul lor va creşte cu amețitoare rapiditate în restul actului trei, conform procedeului dramatic ionescian al «proliferării» în progresie geometrică) nu e un motiv de îngrijorare. Bérenger, speriat de transformarea lui Jean, după aceea a colegului de birou Boeuf, spune că el (mic-burghez cum e considerat) vrea cu tot dinadinsul să rămână ceea ce este:

«DUDARD: Nous resterons tous les mêmes, bien sur. Alors pourquoi vous inquiétez-vous pour quelques cas de rhinocérité? Cela peut-être aussi une maladie.

BÉRENGER: Justement, j'ai peur de la contagion.

DUDARD: Oh, n'y pensez plus. Vraiment, vous attachez trop d'importance à la chose. L'exemple de Jean n'est pas symptomatique, n'est pas représentatif, vous avez dit vous-même que Jean était orgueuilleux. [...]

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

BÉRENGER: [...] Eh bien, voilà, vous venez de me donner une explication plausible. Oui, pour s'être mis dans cet état, il a certainement dû avoir un crise, un accès de folie... Et pourtant il avait des arguments, il semblait avoir réfléchi à la question, mûri sa décision... Mais Bœuf, Bœuf, était-il fou lui aussi?... Et les autres, les autres?

DUDARD: Il reste l'hypothèse de l'épidémie. C'est comme la grippe, ça c'est déjà vu des épidémies.[...]

BÉRENGER: Je me demande si je suis bien immunisé.

DUDARD: De toute façon, ce n'est pas mortel. Il y a des maladies qui sont saines. Je suis convaincu qu'on en guérit si on veut; ça leur passera, allez.[...]

BÉRENGER: Mais si on ne veut vraiment pas, n'est-ce pas, attraper ce mal, si on ne veut vraiment pas attraper ce mal, qui est un mal nerveux. On ne l'attrappe pas, on ne l'attrappe pas!» (pp. 608-609)

«Rinocerita», boală «nervoasă», cum intuiește Bérenger, e un fenomen de o mare complexitate, deși consecințele sunt simple: intrarea în turmă – în turma mereu crescândă de rinoceri. În afara calităților ei dramatice, a episoadelor de-un comic irezistibil (cum ar fi scenele cu Logicianul care se dovedește un sofist desăvârșit cu «silogismele» lui despre mortalitatea pisicilor și a lui Socrate, și despre caracterul cvadruped al pisicilor confirmat de faptul că Le Vieux Monsieur are o pisică numită Socrate, care are neîndoielnic patru labe etc.), în afară de combinația originală între atmosfera de farsă și cea de coșmar apăsător, succesul extraordinar al acestei piese se datorește capacității metaforei centrale de a desemna o varietate de fenomene sociale, politice și psihologice între care există o subtilă, adeseori ascunsă legătură dialectică: radicalismul ideologic, totalitarismul (atât totalitarismele *hard*, de tipul nazismului sau stalinismului, cât și totalitarismele *soft*, de tipul mentalității «mic-burgheze» închistată în clișee tenace care pot deveni oricând agresive), fanatismul, imitația, (auto)depersonalizarea, comportamentul gregar, autopersuasiunea individuală și colectivă, autohipnoza, «corectitudinea politică».

Mă voi opri aici, pe scurt, la «corectitudinea politică» văzută sub semnul «rinocerizării». Expresia nu exista în 1960, dar fenomenul, nedefinit, juca un rol deloc neglijabil în viața intelectuală occidentală. În Franța, bunăoară, marxismul («opiumul intelectualilor», cum îl numea Raymond Aron) devenise, dintr-o doctrină politică specifică, îmbrățișată sub forma ei dură, stalinistă, de către Partidul Comunist Francez, o atmosferă ideologică largă și vagă, anticapitalistă, desigur, și bucurând-se de prestigiul unei opoziții (pseudo)radicale față de oficialitatea guvernamentală. Evident, într-un regim liberal-democratic ca acel din Franța, atât comunismul propriu-zis cât și acest «marxism» (ghilimelele sunt necesare aici), erau legale și nu atrăgeau vreo cenzură sau persecuție (cum se întâmpla cu disidenții în totalitarismul ajuns la putere în blocul sovietic). Tocmai acest «marxism» atmosferic care a dominat viața intelectuală a Franței până la sfârșitul anilor 1970, și chiar după aceea, ajunsese, el, să promoveze o cenzură informală, difuză, dar strictă în largi cercuri intelectuale. A fi anticomunist (cu epitetul «visceral» adeseori atașat) era echivalent cu a fi, ideologic, lepros. În anii 1950, nu puțini dintre oponenții intelectuali ai comunismului, ca să evite ostracizarea în lumea intelectuală, țineau cont de această cenzură, practicând ambiguitatea, «limbajul esopic», sau pur și simplu abținându-se să se pronunțe asupra unor subiecte tabuizate. Acel marxism vag, adeseori incoerent (la fel de incoerent, în fond, ca și marxismul propriu-zis), izbutise să genereze o formă de «political correctness» și, în consecință, mai ales printre tineri, un proces de «rinocerizare», constând în adoptarea anumitor sloganuri și clișee ideologice și în respingerea automată a ideilor care le contraziceau.

«Corectitudinea politică», ca și alte forme ideologice care se pretează rinocerizării (în sensul de autopersuasiune), nu este în conținutul ei în mod necesar total falsă (excepție făcând totalitarismele *hard*). Ionesco, care a rămas toată viața fidel ideilor filosofice personaliste ale lui Emmanuel Mounier, descoperite și asimilate în 1938, îl citează pe Mounier răspunzând întrebării lui Towarnicki din interviul din 1970, *L'Histoire, selon vous, engendre toujours des nouvelles rhinocérités?: «Toute affirmation historique, disait Mounier, est en partie vérité, en grande partie abus, exaggération, excès, et c'est au-delà de l'exaggération qu'il faut retrouver la vérité de l'affirmation».* Reținerea doar a «abuzului» sau a «exagerării» – reificarea acestora, reducerea lor la formule sau clișee învestite cu putere de dogmă – aici trebuie căutate originile rinocerizării.

Text reprodus, fără note, din „Lettre Internationale", Numărul 54, ediția română / vara 2005, pp. 52-59

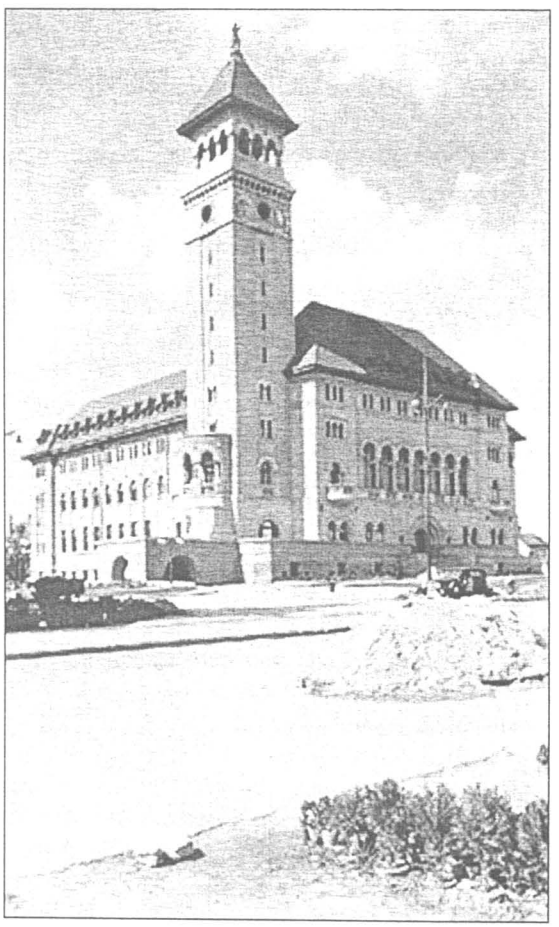

Clădirea Primăriei din Str. Banu Manta

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

BUCUREŞTII DE ALTĂDATĂ

Inaugurarea căii ferate Bucuresci – Giurgiu

Anunţuri particolare

Comisarul expropriator al căii ferate Strusberg, Carol Vairach anunţă persoanele ce urmează să fie expropriate din culoarea Verde, suburbia Sânta-Vineri-Nouă, străzile Rosetti, Belizarie, Calea Târgu-Vestei, Barierei, Şoseaua Basarab, Vespasian.

(1-1) bil. No. 465

În: M.O., no. 182, 20 Aug. 1869, p. 852

*

Ministerul Agriculturii, Comerţului şi Lucrărilor Publice

Pentru angajarea unor funcţionari la calea ferată Bucuresci – Giurgiu se organizează concurs.

.....

– Un post de perceptor casier de călători la Bucuresci, cu retribuţiune anuală până la 3600 lei.

.....

– Un post de perceptor casier de mărfuri la Bucuresci cu retribuţiune anuală până la 4000 lei.

.....

No. 6255, Aug. 16

În: M.O., no. 183, 21 Aug. 1869, pp. 853-854

*

Primăria comunei Bucuresci

Din partea d-lui Vairach, comisarul expropriator al căii ferate Strusberg şi consorţii, primindu-se planul traseului acestei căi în Capitală cu arătarea proprietăţilor ce urmează a se expropria pe linia care pleacă din strada Vespasian până la Şoseaua Basarab, afară din Capitală, după ce a făcut anunţul anterior, primăria publică din nou lista proprietarilor de pe străzile: Vespasian, Rosetti, Belizarie, Barierei şi Şoseaua Basarab sud.

No. 9880, Sept. 3

În: M.O., no. 196, 6 Sept. 1869, p. 905

*

Ministerul Agriculturii, Comerţului şi Lucrărilor Publice

Calea ferată de la Bucuresci la Giurgiu.

Se publică condiţiile pentru luarea în antrepriză pe 1 an de la 6 Oct. 1869, a bufetelor din gările Bucuresci şi Giurgiu.

.....

No. 7018, Sept. 11

În: M.O., no. 201, 13 Sept. 1869, p. 924

*

Consiliul miniştrilor. Jurnal No. 1

Consiliul miniştrilor în şedinţa din 20 Sept. 1869, luând în deliberare referatul presentat de dl. ministru al agriculturei, comerciului şi lucrărilor publice No. 7245;

Având în vedere legea votată de corpurile legiuitoare şi sancţionată de M.S. Domnul prin înaltul decret cu No. 1175, pentru exploatarea în regie pe seama Statului a liniei ferate Bucuresci – Giurgiu,

Consiliul decide:

Art.1. Contractele încheiate cu D-nii Dubois, Delaporte şi Geraud, astfel precum s-a încheiat cu agentul ţărei la Paris, în numele guvernului sunt aprobate.

Art.2. D-nii Dubois, Delaporte şi Geraud se confirmă provisoriu cel dintâi în calitate de director al exploatării liniei ferate Bucuresci – Giurgiu, cu apuntamente anuale de 18.000 franci, cel de al doilea şef de atelier cu 7.200 franci şi cel de al treilea ca amploiat al mişcării cu 3.000 franci.

Art.3. Apuntamentele acestor trei funcţionari vor compta de la 1 Septembrie, pe lângă care vor avea drept la celelalte cheltuieli prevăzute anume prin contractele încheiate cu d-lor.

Art.4. Dl. ministru al agriculturei, comerciului şi lucrărilor publice este însărcinat cu îndeplinirea decisiei de faţă.

Miniştri: Dimitrie Ghica, M. Kogălniceanu, A.G. Golescu, Al. Crețescu.

În: M.O., no. 214, 28 Sept. 1869, p. 975

*

Consiliul miniştrilor, în şedinţa din 29 Sept. 1869, luând în consideraţie propunerile făcute de dl. ministru al agriculturei, comerciului şi lucrărilor publice, prin referatul No. 7604, în temeiul ordonanţei domnesci cu No. 1493, de la 26 August trecut, aprobă punerea în esecutare a *Regulamentului pentru esploatarea în regie a căii ferate Bucuresci – Giurgiu.*

Cap. I. Dispoşiţii generale. Art. 1–10.

Cap. II. Împărţire şi cadrele serviciului.

Art. 11. Serviciul de esploatare a liniei ferate Bucuresci – Giurgiu cuprinde următoarele divisiuni:

Divisiunea I-a – Administraţia centrală.

Divisiunea a II-a – Întreţinerea căii, clădirilor şi celelalte dependinţe ale liniei.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

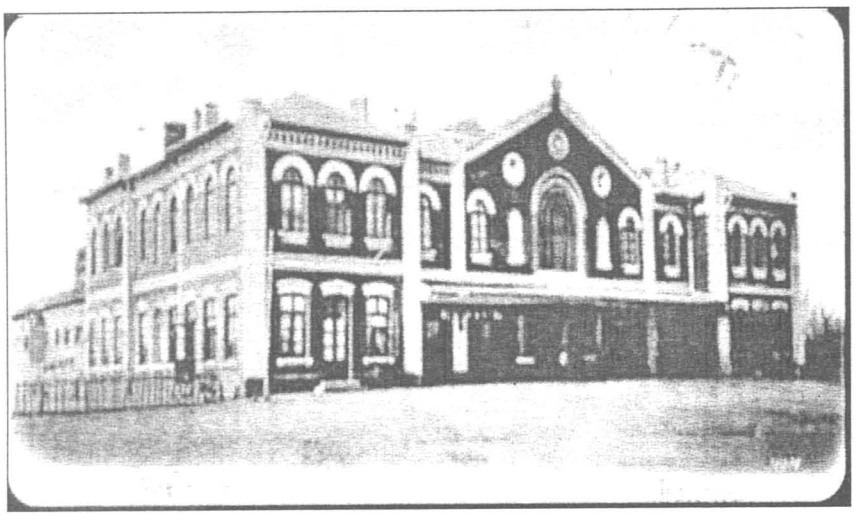

Gara Filaret

Divisiunea a III-a – Locomoţiunea, întreţinerea întregului material mişcător şi maşinelor fixe.

Divisiunea a IV-a – Traficul sau esploatarea comercială.

Art. 12. Personalul administraţiei centrale se compune:

– un director general al liniei
– un inspector de poduri şi şosele delegat din partea ministerului
– un inginer secretar şi şef de serviciu
– un şef al comptabilităţii
– un casier general
– un inspector controlor
– un magasiner central
– ajutoare, ţiitori de registre, verificatori, copişti, espediţionari, oameni de serviciu etc. după trebuinţă

Art. 13. Divisiunea întreţinerii căii şi clădirilor cuprinde personalul următor:

– un inginer de întreţinere
– un conducător idem
– un privighetor de linie
– păzitori la pasagele de nivel, cantonieri, şefi de brigadă

Art. 14. Personalul divisiunei a III-a se compune din următorii agenţi:

– un inginer şef al locomoţiunei şi atelierelor de reparaţiuni
– un şef de birou
– două ajutoare şi desemnatori
– un comptabil şi magasiner
– un şef deposit şi controlor
– patru şefi de ateliere
– cinci mecanici
– şase ajutoare sau fochişti
– lucrători în ateliere după trebuinţă

Art. 15. Divisiunea traficului cuprinde:

– doi şefi de gară
– cinci şefi de staţiuni
– doi perceptori casieri
– patru şefi de tren
– patru conductori de tren
– copişti, espediţionari, factori, păzitori, oameni de serviciu, lămpişti etc.

Art. 16. Personalul arătat la articolele de mai sus ale acestui capitol se va putea spori mai în urmă, dacă necesităţile serviciului sau desvoltarea relaţiunilor drumului ferat o vor cere.

Cap. III. Principalele atribuţiuni ale divisiunei (Art. 17-24)

Cap. IV. Măsuri privitoare la siguranţa transportului pe drumul ferat (Art. 25-64)

Cap. V. Taxele transportului (Art. 65-81)

Art.66. Călătorii vor plăti (pe cap şi pe kilometru):

– Cl. I: 0,12 (12 bani)
– Cl. II: 9 bani
– Cl. III: 6 bani

Copiii de 2–10 ani plătesc 1/2 taxă

Cap. VI. Taxe accesorii (pentru transportul de mărfuri):

– taxa de înregistrare
– taxa de încărcare şi descărcare
– taxa de cântărit
– taxa de magazie (Art. 82-86)

Cap.VII. Condiţii speciale de transport (Art. 87-99)

Art. 100. Contravenţiile la dispoziţiile acestui regulament vor fi pedepsite conform legii de poliţia căilor ferate.

Art. 101. Ministrul secretar de stat la departamentul agriculturei, comerciului şi lucrărilor publice este însărcinat cu esecutarea dispoziţiilor acestui regulament.

În: M.O., no. 218, 3 Oct. 1869, pp. 991–993

*

Consiliul miniştrilor. Jurnal

Şedinţa de la 1 Oct. 1869.

Decide:

Art. I. Personalul esploatării în regie a liniei ferate Bucuresci-Giurgiu, cuprins în tabloul anexat, este aprobat cu începere de la 1 Oct.

Art. II. Plata acestor funcţiuni se va efectua asupra creditului extraordinar de 250.000 lei, deschis pentru asemenea finit cu decretul princiar No. 1356 din 25 iulie 1869.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Art.III şi cel de pe urmă. Dl. ministru respectiv este însărcinat a aduce la îndeplinire decisiunea jurnalului de faţă.

Miniştri: Dimitrie Ghica, M. Kogălniceanu, I. Manu, Al. Crețescu, A. G. Golescu

[Urmează lista funcţionarilor căii ferate Bucuresci – Giurgiu ce urmează a-şi ocupa funcţiile de la 1 oct. 1869.]

În: M.O., no. 222, 8 Oct. 1869, p. 2007

*

Consiliul miniştrilor. Jurnal

Şedinţa de la 1 Oct. 1869.

„Deliberând asupra referatului d-lui ministru secretar de stat la departamentul agriculturei, comerciului şi lucrărilor publice no. 7672, prin care arată că, la esploatarea căii ferate Bucuresci – Giurgiu fiind necesitate de doi mecanici şi doi fochişti, cari să posede cunoscinţe teoretice şi practice, a căutat asemenea persoane în ţară, însă nu s-a putut găsi să îndeplinească întocmai condiţiunile cerute şi chiar acei cari s-au presentat au făcut propuneri inadmisibile;

Pentru care, însărcinând pe agentul ţării de la Paris cu asemenea misie, a angajat, cu contracte pe câte 5 ani, cu începere de la 23 Sept., pe d-nii Guilloux şi Seherer ca mecanici şi pe d-nii Hierard şi Leptowski ca fochişti, cu condiţiunea a li se plăti o dată pentru totdeauna câte 500 lei drept cheltuieli de transport şi câte 4000 lei pe an de mecanic şi 2400 de fochist.

.....

Consiliul aprobă condiţiunile angajării lor şi conform Art.2 din înaltul decret princiar No. 1493, autorisă pe dl. ministru respectiv a aduce la îndeplinire decisiunea jurnalului de faţă."

Miniştri: Dimitrie Ghica, M. Kogălniceanu, I. Manu, Al. Crețescu, A. G. Golescu

În: M.O., no. 223, 9 Oct. 1869, p. 1011

*

Prin decrete, din Paris, cu data de 28 Sept. 1869, după propunerea făcută prin raporturi de Dl. ministru secretar de stat la departamentul agriculturei, comerciului şi lucrărilor publice, sunt numiţi:

Dl. Dubois în postul de director al esploatării căii ferate Bucuresci – Giurgiu.

Dl. Delaporte asemenea în calitate de şef de atelier şi dl. Geraud ca amploaiat al mişcării.

Retribuţia şi celelalte cheltuieli pentru numiţii se vor plăti întocmai după condiţiunile contractelor încheiate cu d-lor la Paris, cari sunt sancţionate de noi.

Dl. I. Lupulescu, inginer al esploatării liniei ferate Bucuresci – Giurgiu, cu apuntamente anuale de 6000 lei noi şi cu începere de la 1 Sept. espirat, de când s-a chemat în lucrare.

În: M.O., no. 224, 10 Oct. 1869, p. 1015

*

Se face cunoscut că pentru inaugurarea deschiderii drumului ferat în ziua de Duminica viitoare, toţi d-nii acei cari au primit bilete de invitaţiune sunt rugaţi să asiste cu familiile d-lor la acea serbare, la gara Filaret.

Se pune la dispoziţia damelor etajul de sus al gării.

Din cauza însă a numărului restrâns de vagoane de clasa I şi a II-a ce posedă linia, nu va fi admis a călători la Giurgiu decât acei invitaţi cu bilete şi astfel biletele sunt personale.

În: M.O., no. 230, 18 Oct. 1869, p. 1039

*

Spre a se cunoaşte condiţiunile principale cu cari se află contractată construcţia osebitelor linii ferate în România, se publică următoarele din partea ministerului agriculturei, comerciului şi lucrărilor publice:

I. Concesia Barkley (linia Bucuresci-Giurgiu). Costul kilometric este fixat la lei 193.019 în numerariu. La acesta urmează a se adăuga şi valoarea exproprierilor cari, după convenţie, fiind făcute de Stat, a costat suma de lei 179.379 pentru întreaga linie de 67 kilometri şi care revine pe kilometru la cifra de lei 2.667. Astfel costul total kilometric de

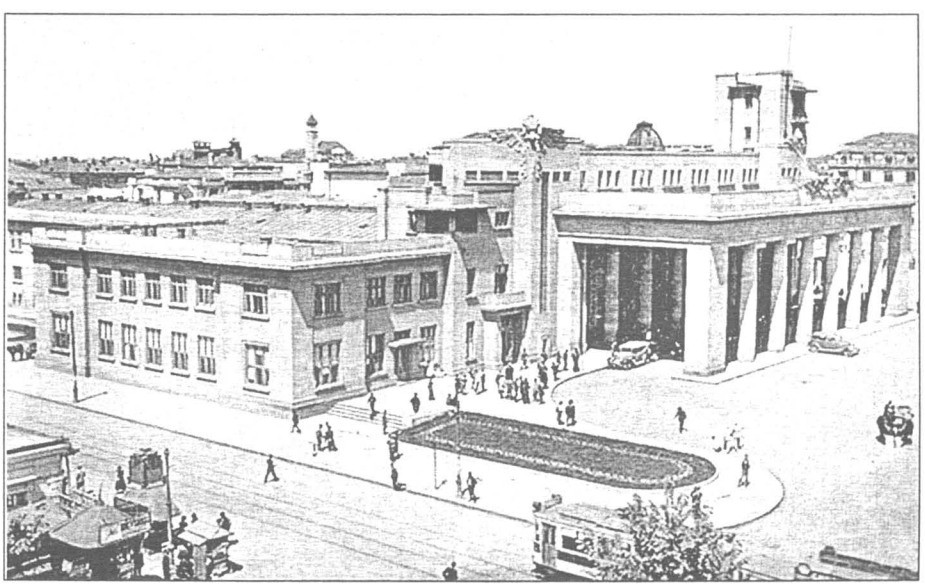

pp. 11, 12: Gara de Nord

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

construcţie după contractul Barkley este de lei 195.696 în numerariu.

II. Concesia Strusberg (liniile Bucuresci – Vârciorova şi Bucuresci – Roman). Costul kilometric de construcţiune este fixat la 270.000 lei în obligaţiuni. Cursul acestor obligaţiuni în comerciu fiind de 71 la sută, costul kilometric în numerariu este de lei 191.700, coprinzând şi exproprierile cari sunt în sarcina concesionarilor.

III. Concesia Offenheim (liniile Suceava – Roman – Iaşi şi Botoşani). Costul kilometric de construcţiune este de 270.000 lei din care 40.000 în numerariu şi restul de 230.000 lei în obligaţiuni. Cursul acestor obligaţiuni este de 92 la sută, ceea ce face în numerariu lei 211.600.

Costul total kilometric de construcţiune este de lei 251.600 în numerariu, cuprinzând asemenea exproprierile ce sunt în sarcina concesionarilor.

Se observă că emisiunea, dacă s-ar fi făcut în aceleaşi condiţiuni, luându-se de normă 92 la sută şi pentru concesia Strusberg, preţul kilometric la această din urmă concesie ar fi de lei 248.400 în numerariu, care în comparaţie cu acela de 251.600 arătat mai sus ar fi cu lei 3.200 mai puţin pe kilometru.

În: M.O., no. 236, 25 Oct. 1869, p. 1063

*

Consiliul miniştrilor. Jurnal no. 1 / 23 Oct. 1869

Decide:

Art. 1. Serviciul controlului construcţiei şi esploatării căilor ferate concedate, decretat prin ordonanţa fostului Domn sub no. 882 din 6 Sept. 1863, se va înfiinţa de îndată pe lângă ministerul agriculturei, comerciului şi lucrărilor publice.

Art. 2. Dl. Panait Donici, fost inspector de poduri şi şosele, se reprimeşte în corpul tehnic cu acelaşi grad şi se numeşte şeful acelui serviciu cu apuntamentele prevăzute pentru asemenea grad, iar celălalt personal prevăzut prin menţionata ordonanţă se va înfiinţa mai târziu, după trebuinţă.

Art. 3. Până la votarea bugetului ministerului agriculturei, comerciului şi lucrărilor publice pe anul 1870, apuntamentele inspectorului-şef al serviciului de control se vor răspunde din capitalul personalului tehnic al bugetului anului curent şi cu îndatorirea ca, îndată după deschiderea Corpurilor legiuitoare, dl. ministru, prin anume proiect de lege, să ceară sancţiunea legislativă a acestei măsuri.

Dispoziţiunile acestui jurnal se vor îndeplini provisoriu de către dl. ministru al lucrărilor publice, sub rezerva sancţiunii ulterioare a M.S. Domnului.

Miniştri: Dimitrie Ghica, M. Kogălniceanu, A.G. Golescu şi I. Manu

În: M.O., no. 238, 28 Oct. 1869, p. 1071

*

Adusă d-lui ministru al agriculturei, comerciului şi lucrărilor publice, Dimitrie Ghica, No. 8510, către directorul esploatării drumului ferat Bucuresci – Giurgiu referitoare la greutăţile întâmpinate de călători la cumpărarea biletelor. Ministrul propune să se afişeze anunţuri prin care să se ceară călătorilor să se prezinte cu bani potriviţi iar casierilor să scurteze timpul de predare a biletelor spre a nu se mai naşte situaţii în care călătorii au pierdut trenul.

În: M.O., no. 242, 1 Nov. 1869, p. 1087

*

Decretul no. 1565 /15 oct. 1869

Art. 1. Regulamentul întocmit pentru esploatarea în regie a căii ferate Bucuresci – Giurgiu, încuviinţat de consiliul nostru de miniştri prin citatul Jurnal (No. 1/29 sept. 1869) şi publicat în Monitorul cu no. 218 de la 3 oct. curent, se aprobă de noi.

.....

Ministru secretar de stat la departamentul agriculturei, comerciului şi lucrărilor publice
Dimitrie Ghica

În: M.O., no. 245, 5 Nov. 1869, p. 1099

Text comunicat de Adriana GAGEA

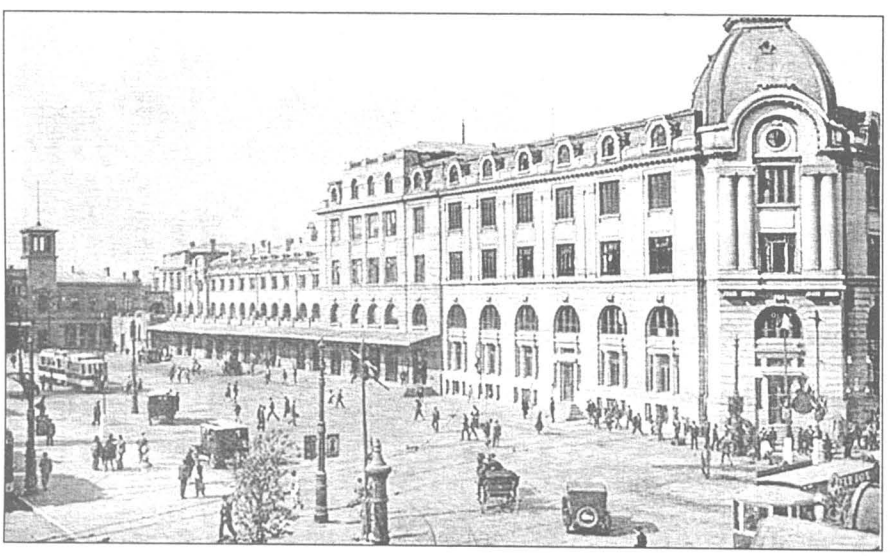

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Patrimoniu

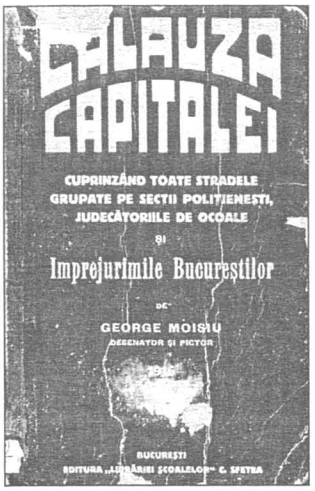

George MOISIU, *CĂLĂUZA CAPITALEI cuprinzând toate stradele grupate pe secții polițienești, judecătoriile de ocoale și împrejurimile Bucureștilor*
Editura „Librăriei Școalelor" C. Sfetea, București [f.a.]

Călăuza de față cuprinde toate străzile Capitalei grupate pe secții polițienești. Fiecare secție își are harta sa, numerotată cu numărul ei respectiv, iar hărțile secțiilor de periferie au următoarea numerotare...

Planul No. 37 reprezintă harta întregului oraș cu numerele corespunzătoare ale secțiilor de poliție *și situațiunea lor; Planul No. 38 reprezintă* harta orașului pe ocoale judecătorești, *semnul (•) arată reședința judecătoriei. Se specifică că țin de același ocol toate clădirile situate pe latura lor periferică; iar planul No. 39 reprezintă* harta împrejurimilor Bucureștilor...

Führer Durch – Bukarest und die Festwochen, 10 Mai – 10 Juni 1935

Rumänisches Volkslied
Doina de jale (Lied der Wehmut)

Wie du willst, so schaff mich, Vater! / Doch der Seele lass den Frieden. / Lass als silberwiesse Taube / Mich zum Blau des Himmels fliegen. / Will mit windesraschen Schwingen / Von der kalten, dunklen Erde / In die schönen Fernen dringen – / Bis am Hügel meiner Mutter / Eine Weile ruht die Seele / Und in Schluchzen und in Klagen / Ich ihr alles – so erzähle: / Von dem Glück und von den Leiden, / Die nach Tränen niemals fragen / Und von allem, da so schwer ist / In der Jugend zu ertragen... (Deutsch von Dusza Czara)

Căpitan Mih. C. If. PÂNTEA, ***Noul plan și ghid al orașului București și Harta jud. Ilfov***
Institutul de Arte Grafice „Eminescu" S.A., București [1920]

Văzând că toate autoritățile se serveau numai de ghiduri și planuri copiate sau fotografiate din an în an după cele vechi, cari reprezintau Bucureștiul cu 10 – 15 ani în urmă, și cum lipsa unui plan și ghid ținut la curent era simțită nu numai de autoritățile capitalei, de locuitorii bucureșteni sau locuitorii din provincie, dar și de străinii ce veneau să viziteze acest oraș, am cerut aprobarea, care mi s'a dat de către Marele Stat Major, să pun la curent planul orașului București, ultima ediție a Serviciului Geografic din 1911, prin verificarea pe teren a planului de bază, ridicând atât străzile noui creiate cât și împrejurimile Capitalei, cari împrejurimi n'au figurat pe nici unul din planurile oficiale scoase până azi.

Rubrică realizată de Serviciul Patrimoniu Cultural. Memorie Comunitară al Bibliotecii Metropolitane București

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Centenar

GRIGORE G. TOCILESCU

1850-1909

Membru al Academiei Române, Tocilescu îi aducea în fiecare an destăinuiri din ce în ce mai frumoase despre trofeul lui Traian – de la Adam-Klisi – despre „Tropaeensium Civitaes", despre mausoleul ridicat în amintirea vitejilor legionari căzuți acum cîteva veacuri pe cîmpiile Dobrogei actuale, despre întăririle romane alutane, despre castrele şi castelele cuceritorilor Daciei.

Cu Tocilescu nu străbătuse numai un nume de învățat român în lumea erudită din Franța şi Germania, ci se lămurise în ochii celor mai vestiți savanți de ce însemnătate e ştiința noastră cînd vine de la un om ca el.

Nimeni din neamul nostru românesc, – printr-o întîmplare curioasă, nici chiar Hasdeu – n-a ajuns a fi sărbătorit – în mod calm, e adevărat, dar temeinic – de către o Academie din Europa apuseană, aşa cum a fost Tocilescu.

N.I. Apostolescu, *Studii şi portrete literare*, ediție îngrijită şi prefață de Ion M. Dinu, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1983, p. 199

Grigore Tocilescu între modernism şi tradiţionalism

Prof. Paul GRIGORIU

Treptele formării sale spirituale s-au desfăşurat în timpul când societatea românească parcurgea meandrele sfârşitului şi începutului de veac XIX-XX; atunci se resimțeau efectele binefăcătoare ale regimului constituțional şi sistemului de organizare statală de tip european. Drepturile şi îndatoririle cetățeneşti şi-au găsit expresia şi în diferite sectoare ale vieții cultural-ştiințifice. Ideea modernizării se impunea, dar nu neapărat înțeleasă deplin. Moştenirea culturală garanta identitatea oricărui popor, iar în spațiul public românesc discursul moralizator şi reformator avea efectul paşilor mici, dar necesari unor veritabile schimbări. Azi, cărturarii trecutelor decenii nu mai sunt actuali, dar civilizația românească, aşa cum spunea odinioară Eugen Lovinescu, a fost permanent sincronizată potrivit canoanelor valorice venite din surse germane şi franceze[1]. Unele idei ale cărturarilor români erau adânci, cu miza experienței în termeni mai mult decât expliciți, iar performanțele lor dezvăluie, pas cu pas, nuanțări clare; ele aduceau o căldură umană. Politica înnoitoare s-a constituit într-un segment important al activității guvernamentale, manifestându-se din plin în legislativul format din elite liberale şi conservatoare tributare şi intereselor politice. La o nouă recitire a textelor din vremurile „vechi" înțelegem sensurile tradiției din perspectiva orizonturilor de percepție şi înțelegere a lumii contemporane, iar dezbaterea de idei ar putea provoca adaptarea lor la rigoarea argumentativă însumând consistența, varietatea şi actualizarea unei bibliografii de cultură şi civilizație românească. Departe, aşadar, de a reduce la un simplu efort „documentar" viața şi activitatea lui Grigore Tocilescu. Principiul selecției critice trebuie să acționeze constant pentru retuşarea trecutului în scopul reconstituirii în mod „obiectiv" a unui anume tip de intelectual trecut în registrul valorilor naționale.

Studiind dreptul şi filozofia la Universitatea din București, Tocilescu s-a specializat la Praga în filozofie şi limbi slave, iar la Viena şi Paris a dobândit cunoştințe temeinice în epigrafie şi arheologie; între colegii de breaslă, preocupările lui reprezentau o raritate. Trimis de guvernul României, a cercetat peste hotare inedite documente referitoare la istoria națională. Autoritatea sa profesională a câştigat sensuri teoretice şi practice prin publicarea izvoarelor istorice cercetate în Bulgaria, Franța, Italia, Germania, Rusia, cât şi în arhivele naționale. Profesor de istorie antică şi epigrafie la Universitatea București, unde a pus bazele Muzeului Național de Antichități – prima instituție de acest gen, în sensul modern al cuvântului. Înțelegerea detaliată a concepției de cultură națională a lui Tocilescu rezultă şi din tematica periodicului „Revista pentru istorie, arheologie şi filozofie", fondată şi condusă de el; revista, cu sporită atenție, punea istoria în conexiuni cu alte discipline, în care dorea să activeze fondatorul. Coordonând culegerea *Materialuri folcloristice*, Tocilescu reînvia vechiul folclor întâlnit în rapsodii, peisagistica rurală şi arhitectura populară – atribute ale suveranității şi identității naționale. În introducere, coordonatorul, cu tonalități uşor exaltate, exagera originile romane, specifice curentului romantic din care făcea parte.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

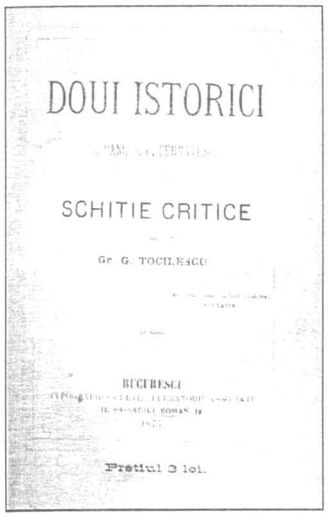

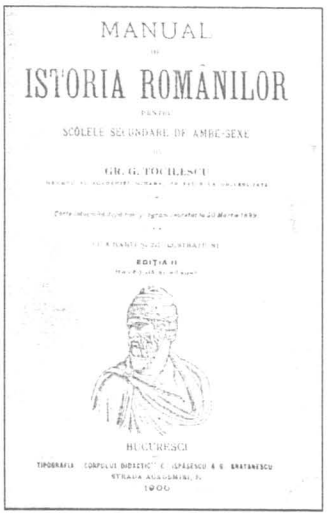

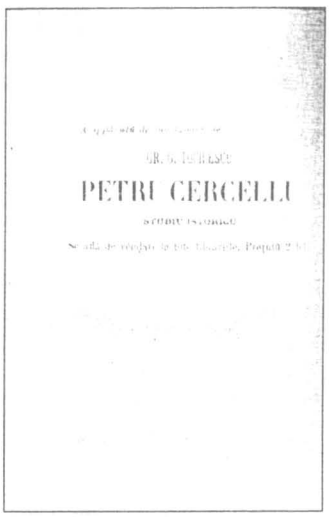

Culegerea păcătuieşte prin lipsa sistematizării şi altele recunoscute de Tocilescu. În epocă, Lazăr Şăineanu, un alt discipol haşdenian precum Tocilescu, a studiat lingvistica în strânsă legătură cu folclorul, reuşind să ofere contribuţii teoretice privind metodologia filologiei comparate; la acest capitol moştenirea spirituală a lui Tocilescu a fost depăşită. Autor de studii şi lucrări de epigrafie, el a fost considerat şi drept întemeietor al epigrafiei româneşti; numai în Dobrogea a descoperit peste 600 de inscripţii – carenţele unor interpretări originale sunt şi azi discutabile. În genere traducerile din limbi scoase din circulaţie constituie cercetări dificile considerate pe nedrept inferioare scriitorilor propriu-zişi. Şi în acest caz, Gr. Tocilescu a dovedit acribia documentaristului şi răbdarea cercetătorului pasionat. Apropiindu-se de trecut în concretul său istoric şi geografic, cu retuşări cerute de ştiinţa modernă, îl găsim pe neobositul Grigore Tocilescu printre redactorii *Marelui dicţionar geografic al României* (5 volume). Colaborarea sa la periodice din ţară şi străinătate, apartenenţa la societăţi culturale şi ştiinţifice interne şi externe, conferinţele prezentate la diverse manifestări, editări de manuscrise şi lucrări rare, toate ne îndreptăţesc să-l încadrăm succint drept un clasic receptiv la modernizare.

Opera academicianului Grigore Tocilescu a fost bogată şi îngrijit redactată[2]. Domeniul prin care s-a distins a fost cel al antichităţii geto-dace şi greco-romane; opera de pionierat a rămas *Dacia înainte de romani din punct de vedere geografic, istoric şi arheologic*, premiată de Academia Română. Lucrarea cuprinde un vast material istoric, filologic şi arheologic, fiind prima încercare istoriografică privitoare la Dacia preromană – o sinteză a permanenţei geto-dace. Posteritatea recunoaşte că numele arheologului Tocilescu este indisolubil legat de cele dintâi cercetări privind marele complex arheologic de la Adamclisi, unde timp de 12 ani a întreprins săpături de dezvelire a monumentului. Descoperirea aducea dovezi istorice dobrogene referitoare la rădăcinile dace ale vechimii noastre, convieţuirea celor două popoare care au dat o unitate etnică de netăgăduit. După decesul lui Tocilescu, statutul arheologiei ca ştiinţă a fost marcat de Vasile Pârvan, autorul primului plan de efectuare a cercetărilor pe plan local şi aplicarea lui în practică. Un alt segment din biografia spirituală a lui Gr. Tocilescu cuprinde şi manuale didactice adresate elevilor din clasele primare şi secundare. La cumpăna dintre veacuri, pedagogia românească se constituia ca ştiinţă. Şcoala şi pedagogia noastră s-au afirmat iniţial cu lucrări din istoria pedagogiei universale, cuprinzând opere semnate de Comenius, Rousseau, Kant, Pestalozzi, Herbart, Ferrière, Spencer, Montessori, Locke şi nu numai. Treptat, cărţile şcolare româneşti reflectau specificul configuraţiei culturale a epocii şi universul uman al ei. Astăzi putem analiza pluridisciplinar manualele ca modalitate menită să releve tematicile din conţinutul lor. Ca atare, avem posibilitatea să înregistrăm şi dimensiunile geografice ale literaturii didactice româneşti. Astfel, ideile noi din pedagogia universală au fost adaptate la necesităţile societăţii noastre în diferitele ei stadii de dezvoltare. Un exemplu care atestă existenţa unei activităţi didactice închegate l-a constituit „Cursul de pedagogie generală" (1899), publicat de universitarul ieşan Ion Găvănescul; de amintitul curs au ţinut seama generaţii de profesori şi autori de lucrări didactice. Contemporani cu profesorul Tocilescu pe întreg teritoriul locuit de români au trăit profesori ale căror lucrări se disting prin idei perene, pregătiţi teoretic, legaţi de munca la catedră. Sub imboldul pedagogiei moderne au publicat studii şi lucrări de profil Petru Pipoş (Arad), Ştefan Velovan (Caransebeş, Bucureşti, Craiova), Vasile Petri (Sibiu), Vasile Goldiş (Braşov), canonicul mitropolitan Ioan Micu Moldovan (Blaj), preotul-poet Constantin Morariu (Cernăuţi) – numele lor ar putea continua. Formarea şi dezvoltarea literaturii didactice româneşti a fost inegală sub raportul administraţiei politice şi delimitărilor confesionale. În străvechiul pământ românesc dintre Prut şi Nistru, regimul politic ţarist se împotrivea folosirii limbii române (moldoveneşti) în şcoală şi biserică, interzicând şi utilizarea alfabetului latin. Procesul de rusificare impus încă din 1840 era presant la sfârşitul veacului 19 în instituţiile de învăţământ şi cult ortodox, cărţile româneşti circulând clandestin. În răstimpul acestor evenimente, influenţa educaţiei naţional-religioase a diminuat blocarea totală a folosirii limbii române. Gândirea pedagogică s-a manifestat şi aici prin elaborarea cărţilor româneşti care depăşeau în conţinut şi exprimare vechile lucrări intitulate bucoavne, abecedare sau cărţi de citire – unele semnate de profesorii Iacob Hîncu şi Ioan Petrea Doncev. În spiritul modern din spaţiul cultural răsăritean, învăţătorii basarabeni Gheorghe Codreanu şi Constantin Popescu tipăreau manuale şi calendare concomitent cu dicţionarul ruso-moldovenesc al preotului Mihail Ciachir. Un efort sistematic de creare a unui complex unitar naţional, bine conceput şi exprimat, cititorul găseşte în cărţile publicistului şi omului politic Pan(telimon) Halippa, membru corespondent al Academiei Române. Istoria învăţământului şi gândirii pedagogice în Moldova a reţinut din lucrările acestui adevărat patriot titlurile: *Pilde şi novele*, prima carte literară din Basarabia (1908); *Basarabia schiţă geografică* (1912) şi *Scurtă schiţă istorică asupra Basarabiei până la alipirea ei la Rusia*, prima istorie obiectivă a istoriei locale în strânsă legătură cu Moldova (1914)[3]. În peisajul spiritual al vremii, nevoile de modernizare au conturat noi concepţii, au determinat fapte nu fără legătură cu cele similare din străinătate – dar legate de realităţile din Vechiul Regat, Banat, Ardeal, Bucovina şi Basarabia. Ele s-au reflectat şi în preocupările oamenilor de şcoală, constituind partea originală a culturii româneşti, depăşind hotarele convenţionale şi vremelnice.

Încrezător în forţele proprii, cu stimă de sine, Tocilescu a introdus în agenda de lucru şi orizontul literaturii didactice de care era legat prin structura sa de cărturar şi profesor. Depăşind cultura unilaterală şi atras de existenţa convergenţei cu doctrinele pedagogice occidentale şi condiţionat de criteriile stabilite prin *Regulamentul* privitor la cerinţele cărţilor didactice, a editat şi reeditat manuale de istorie naţională. Pătruns de puterea civilizatoare a cuvântului scris, a îmbrăcat informaţiile în forme moderne, accesi-

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

bile tinerilor cititori. Istoria, prin cunoaștere, presupune și capacități de interpretare și reținerea perioadelor istorice în care s-au produs evenimente obiective și subiective. Profesorul Gr. Tocilescu, cunoscând trăirile retrospective filtrate prin conștiința educatului, în ediții revizuite și completate, a fost printre primii autori care au introdus reproduceri cartografice și iconografice împletite cu întrebări recapitulative și rezumate în scopul sporirii atractivității și formării gândirii libere. Ediția din 1900 era considerată de autor „prima istorie ilustrată a românilor". Punctele de interferență între formă și fond, în perspectiva cerințelor moderne, profesorul le explica convingător: „În dorința ca această ediție să fie cât mai folositoare tineretului studios, am introdus, pe lângă alte îmbunătățiri, mai bine de 200 de ilustrații în text: hărți geografice, vederi de biserici, de mânăstiri, de vechi ruine și localități istorice, schițe de bătălii, reproduceri de inscripții, de peceți, monede, autografe și manuscrise, odoare și obiecte artistice etc., toate făcute după originale sau după desene autentice."[4] Cunoscut autor de manuale de istorie, profesorul Tocilescu a cultivat atașamentul față de pământul strămoșesc prezentând în cărți date statistice referitoare la populația din Vechiul Regat, Basarabia, Bucovina, Transilvania și Banat pe care a privit-o ca unitate etnică determinată de originea, limba și aspirațiile comune ale tuturor românilor. Cum era și firesc, o importanță deosebită a rezervat educației patriotice, considerată un canal de comunicare spre noi valori naționale și occidental-europene. Universul axiologic al manualelor, având o menire culturală și socială, l-a determinat pe omul de cultură modernă, Grigore Tocilescu, să colaboreze la elaborarea manualelor adresate elevilor cursului primar. Virtuțile didactice ale acestor cărți dau o notă specifică de pedagogie practică reliefată și în *Didactica specială a cărții de citire – Povățuitor*, care înglobează învățământul intuitiv cu cel educativ asociat în favoarea inteligenței și voinței raționale, potrivit pedagogiei intelectualiste. În ansamblu privite, cărțile școlare din secolele trecute acordau o procesare mai complexă informațiilor solicitând parțial memoria activă și palide începuturi ale spiritului critic, cum spunea Garabet Ibrăileanu în urmă cu un secol (1909)[5]. Cu orientare social-politică centrată pe necesități curente, conservator și liberal-democrat, academicianul Gr. Tocilescu a înțeles că arta educativă suferă schimbări progresive vizibile în aria instructivă. Din asemenea considerente, lucrează temporar la Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice, iar în legislativ susține înnoirea învățământului de toate gradele. Atitudinea lui critică a fost o problemă de conștiință civică manifestată de un tehnocrat și mai puțin de politician[6].

Gândirea critică românească a fost relativ în pas cu moda înnoirilor, manifestându-se prin campanii în mediile culturale și întâmpinând repetate dificultăți ale subiectivismului, invidiei și intereselor politice. Un loc confortabil în istoria criticii noastre îl ocupă Titu Maiorescu, de numele căruia se leagă definirea spațiului literar-estetic și cultural-filozofic. Principiul său de conduită era pragmatismul. Opiniile sale au cântărit greu în formarea tinerilor intelectuali[7]. Cu maturitate politică și analitică discutabilă în unele cazuri, critici (avizați sau improvizați) au participat la dezbateri în spațiul conflictual autohton fără experiență în strategii complicate, dorind modificarea echilibrului de forțe în favoarea modernismului și mutarea tradiționaliștilor „romantici" într-o poziție secundară. Dacă cuantificăm diversitatea grilelor critice adresate vechiului curent istoriografic, obținem o gamă de nuanțe clare și anume: superficialitate în cercetarea izvoarelor istorice, libertatea fanteziei, amatorism și intuiție ipotetică drept metodă de cunoaștere, exaltare nostalgică în detrimentul adevărului care trebuie respectat cu scrupulozitate, fără menajamente. Urmând logica cerințelor enumerate, aderenții lui, cu precădere tineri (Nicolae Iorga, Ioan Bogdan, Al. Tzigara-Samurcaș), criticau dur pe reprezentanții vechiului curent printre care figurau Gr. Tocilescu, Gh. I. Ionescu-Gion, N.I. Apostolescu și alți admiratori ai lui B.P. Hasdeu[8]. La rândul lor, romanticii și-au construit mental și faptic trăsăturile enciclopedistului, care prin tradiție respectă canoanele vremii, cu sporadice unde moderne umbrite de primatul informativului asupra formativului. Pe coordonatele unor mișcări de idei se evidențiază cererea punctuală a istoricului Tocilescu adresate autorilor G. Panu și P. Cernătescu, dovediți plagiatori din autori străini și înțelegerea greșită a unor documente publicate de mentorul său, B.P. Hașdeu[9]. Despre literatura didactică de contrabandă l-a acuzat universitarul Tocilescu pe fostul său student, profesorul Th. Av. Aguletti, cunoscut autor de manuale și lecturi istorice; cum era de așteptat, nici în acest caz schimbul de replici polemice publicate n-a atras după sine vreun blam definitiv, nici o formă de lustrație editorială.

În amurgul vieții, omniprezența lui Gr. Tocilescu îl făcea vulnerabil, fiind considerat un manipulator al celor care lecturau *Dacia înainte de romani*, descoperirile de la Adamclisi, traducerile epigrafice și manualele de istorie națională. Unul dintre campionii defăimării cercetătorului Tocilescu a fost și Al. Tzigara-Samurcaș[10]. Ca să-și mențină reușita socială și profesională, profesorul criticat nemaiputând suporta gravitatea acuzațiilor, mult îngroșate, a deschis un proces de calomnie fostului său discipol. Rațiunea i-a împins pe cei doi la împăcare prin concesii reciproce, în așa fel încât să nu afecteze statutul lor de cadre didactice universitare. De o deosebită severitate și inspirat de un negativism aproape fără rezerve, tânărul Iorga critica manualul de istorie revizuit și îmbunătățit de autorul Tocilescu; este cunoscută respingerea cărții la concursul de manuale în urma referatului alcătuit de I. Bogdan (cumnatul lui Iorga), membru al comisiei de cercetare a lucrărilor didactice. Și, în discursul de primire în Academia Română (1910), Nicolae Iorga, cu perseverență, admonesta valorile depășite ale istoriografiei vechi, inclusiv ale decedatului Grigore G. Tocilescu, al cărui fotoliu academic îl ocupa acum prin merite în consonanță cu orizontul intelectual larg, de nivel occidental[11].

Acum, la trecerea zecilor de ani, regăsim idei de doctrine culturale, unele expuse spectaculos, altele moderate, toate sublinind ascensiunile și coborârile din societatea românească. Atât la Tocilescu cât și la criticii săi găsim pagini autentice, necruțătoare la adresa impostorilor, farsorilor și a plagiatorilor, indiferent de nivelul lor cultural[12]. Cu bune și rele, societatea a evoluat spre modernismul înțeles de combatanții schimburilor de idei existente atunci, dar și azi. Statutul de academician situa revolta și protestele lui Tocilescu pe un palier deosebit. Tocmai de aceea, articolele care-l defăimau ne apar azi într-o lumină subiectivă și derizorie. Exemplul criticii științifice care decurge din exercițiul unui profesionalism riguros l-a dat – dacă mai era nevoie – T. Maiorescu judecând imparțial scăderile și calitățile *Daciei înainte de romani*[13]. Din pleiada cărturărească a vremii, Al. Lapedatu consemna că fostul său profesor (Tocilescu), fiind „acaparat de însărcinări și demnități publice în afara îndeletnicirilor sale profesionale, nu s-a mai putut ține la curent cu progresele specialității sale științifice. Când și-a dat seama de aceasta, era prea târziu ca să se mai pună la curent cu noua literatură istorică română și chiar cu cea arheologică în genere"[14]. Un demers al lui I. Petrovici aduce un plus de rigoare memorialistică, sporește sensibil interesul pentru trecut. Memorialistul scanează la Tocilescu diferit anii de creație de cei afectați de critica adversarilor, toate înrăutățindu-i afecțiunea cardiacă ce nu s-a mai autoreglat în ciuda tratamentului[15]. Așadar, canonul de „literatură subiectivă" atribuit de profesorul Tudor Vianu memorialisticii, nu corespunde în totalitate acestui gen de scriere. O binemeritată recunoștință a contemporanilor săi a primit Grigore Tocilescu cu prilejul împlinirii unei jumătăți de veac a vârstei sale[16]. În volumul omagial figurează cu versuri și proză Hașdeu, Lazăr Șăineanu, G. I. Lahovary, V.A. Urechia, Pericle Papahagi, Radu D. Rosseti și alții; lipsesc numele universitarilor din București și Iași. Denigratorii câștigaseră teren din anii sfârșitului de secol, ocupând unele posturi deținute de Tocilescu și ulterior, cum era de așteptat, s-a așternut cenușa uitării peste o muncă de zeci de ani a unui savant harnic, recunoscut și medaliat în țară și străinătate[17]. Astăzi, numele lui Grigore G. Tocilescu este în semiumbră și datorită perpetuării contradicțiilor inerente între generații și orientării diferite în scrierea istoriei. Activ, muncitor, instruit și destoinic, a rămas singur, neputând stabili un climat profesional de lucru în formarea specialiștilor. Des-

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

chizător de drumuri după rețetele epocii și codul etic profesional, el poate fi privit în lumini și umbre, întrucât societatea umană a fost și este în căutare permanentă a modelelor de comportament moral și profesional. Aruncând o privire retrospectivă asupra orientărilor social-politice, Grigore Tocilescu a rămas un autentic și civilizat naționalist, alunecând, în unele cazuri, spre fantezii romantice care făceau parte din cultura politică promovată printre alții de Eminescu, Maiorescu, Slavici ș.a.m.d. – continuată de generațiile de maioreșcieni cu sporită inspirație rurală, precum sămănătorismul si poporanismul.

Rămânând o datorie neonorată a unui editor de specialitate să strângă studiile, articolele și parțial manuscrisele, într-un volum reprezentativ[18], pe lângă semnificația istoriografică s-ar adăuga un act de dreptate înțeleaptă precum și căutarea mijloacelor de îndreptare. Cu ani în urmă în București exista o stradă ce-i purta numele. O instituție cu numele academicianului Tocilescu nu cunosc să existe în capitală, poate în provincie să fie? Recunoștința a rămas o floare rară, dar până când? Ne lipsește un substrat cultural? Există o formă de genocid cultural? Ori Arghezi a nimerit când ne ironiza spunând că suntem aici proști de 2000 de ani!? Acum înflorește democrația demagogică în ambianță cu mentalitatea loialismului față de superficialitate, grandomanie și ignoranță. Politica culturală nu este acordată la cerințele vieții în continuă evoluție. Schimbările sunt pătrunse de interese individuale, de grup sau conjuncturi externe fără conexiuni corespunzătoare realităților românești. Dacă educația morală se face prin exemplu și deprinderi, să sperăm că după anul 2050 se vor ivi zorile convingerilor raționale specifice valorilor autentice.

Bibliografie. Note

1. Eugen Lovinescu, *Istoria civilizației române moderne*, ediția 1993. Autorul oarecum dependent de civilizația occidentală încerca să explice pătrunderea sincretismului ca o nevoie reală a structurilor noastre depășite de vreme. Reacțiile la *Istoria civilizației*... au fost unele favorabile, iar altele potrivnice.

2. Dintre ele menționăm selectiv: *Monumentele epigrafice și sculpturale...*; *Despre monumentele de la Adamclisi și diferitele păreri asupra originii lor*; *Documente privitoare la istoria românilor...*; *Documente istorice slavo-române...*; *Cronica românilor și a mai multor neamuri*; *Hronicul vechimei a romano-moldo-vlahilor*; *Țăranul român...*, studiu amplu premiat de Academia Română, rămas în manuscris. Din el rezultă convingerile democrate ale autorului; *Petru Cercel...*; *Nicolae Bălcescu...*; *Doamna Stanca...*

3. Ștefan Ciobanu, *Cultura românească din Basarabia sub stăpânirea rusă*, 1992. Academicianul Șt. Ciobanu (Basarabia, 1883 – București, 1950) a fost profesor universitar de literatură română veche. Alături de toți românii a susținut unirea Basarabiei cu România. Moștenirea sa culturală și morală conține studii istorice cu vădite nuanțări originale. S-a stins din viață exclus din Academia Română (1948) – (repus în drepturi în 1990).

4. *Manual de istoria românilor ventru școalele secundare de ambe sexe... Carte întocmită după noul program... Ed. II. revăzută și adăugită*, București, 1900, p. V; prof. Paul Grigoriu, *Grigore Tocilescu un clasic al literaturii didactice românești*, „Revista de pedagogie", 1, 1990.

5. Prof. Paul Grigoriu, *Tradiție și inovație în pedagogia românească din secolul al XIX-lea*, „Revista de pedagogie", 7, 1988.

6. *Dezbaterile Adunării Deputaților, 1890/1891, 1891/1892; Dezbaterile Senatului, 1891/1892.*

7. Ioana Pârvulescu, *Mai avem azi un Maiorescu?*, „România literară", 19-21, mai 2009.

8. AI. Zub, *De la istoria critică la criticism. Istoriografia română sub semnul modernității*, 2000. E. Lovinescu îl înregistrează pe Iorga în rândul geniilor similare lui Hașdeu, poligraf, tribun prolix, nestăpânit, susceptibil, manifestându-se sub formele cele mai contradictorii dictate de capriciu și impulsivitate.

9. *Doi istorici. G. Panu și P. Cernătescu. Schițe critice...*, 1874.

10. Al. Tzigara-Samurcaș, *Memorii*. 1-3, 1991-2003. Premergător al istoricilor de artă, Samurcaș poseda spirit dinamic, nelinițtit, dominat de un subiectivism violent, manifesta reacții necontrolate față de personalități proeminente, pe care în alte situații le respecta. Nu avea simțul penibilului, lipsindu-i măsura. Fondator al Muzeului de artă națională, organizator de expoziții în țară și peste hotare, universitar, exclus și primit în Academia Română, a condus periodicul „Convorbiri literare" și Fundația universitară Carol I; Dorina N. Rusu, *Membrii Academiei Române. Dicționar – 1866/2003*, 2003.

11. N. Iorga, *Generalități cu privire la studiile istorice*, 1999; idem, *Opinii sincere și pernicioase ale unui rău patriot*, 2008. La savantul Iorga predominau concepțiile sintetice prin metoda comparativă în sprijinul utilității sociale a științei istorice.

12. Alexandru Dobrescu, *Corsarii minții. Istoria ilustrată a plagiatului la români*, 2007. Rolul listei complete a plagiatorilor este de a elimina volumele (știința de contrabandă), și nu pe autori. Toleranța la plagiat a favorizat continuarea lui și în momentul actual; legislația în acest domeniu se lasă așteptată.

13. Cercetători avizați (E. Lovinescu, N. Manolescu, Z. Ornea, Al. Zub) îl văd pe Titu Maiorescu echilibrat, cu stimă față de adevăr, conferențiar argumentat. Ignorând arta dialogului, era singurul depozitar al adevărului. Cu ținută uniform verticală, se remarca rar prin originalitate și inventivitate. A rămas o personalitate reformatoare și formatoare de mare interes de la care noile generații învață onestitatea, prestigiul cultural și politic.

14. Alexandru Lapedatu, *Scrieri alese...*, 1985, p. 192. Istoric și om politic liberal cu demnități în interbelic. Profesor universitar, cercetător de arhive și monumente istorice, a fondat și modernizat instituții, reanimând viața culturală și politică. Exclus din rândurile academicienilor (1948), apoi reconfirmat în drepturi ca membru titular (1990). Sfârșitul lui s-a petrecut la închisoarea din Sighetul Marmației (1950). A fost unul dintre milioanele de români care au aparținut generației Marii Uniri.

15. Ion Petrovici, *De-a lungul unei vieți*, 1996. Demnitar în perioada interbelică, a lăsat posterității lucrări filozofice, literare, note de călătorie și memorialistică. După detenția politică a rămas în atenția organelor de urmărire. Condițiile de viață ale acestui excelent universitar și orator au rămas umilitoare până la decesul din 1972. Înlăturat (1948) și repus în drepturi ca membru titular al Academiei Române (1990).

16. *Lui Gr. G. Tocilescu – cu ocazia jumătății de veac a vârstei sale...*, 1900.

17. Vasile Barbu, Cristian Schuster, *Grigore Tocilescu și „cestiunea Adamclisi"...*, 2005-2006. Lucrare documentată cuprinzând întreaga viață și activitate a lui Grigore Tocilescu. Spre regretul celor interesați, monografia are circulație restrânsă.

18. Paul Grigoriu, *Prețuitori ai arhivelor. Grigore Tocilescu*, „Revista arhivelor", 4, 1979; *idem*, *Un secol de la publicarea monografiei* Dacia înainte de romani *de Grigore Gr. Tocilescu*, Muzeul Național de Istorie, 1981; acad. Dan Berindei, *Modernitate și trezire națională*, 2003.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

ISTORIA CĂRŢII

E. LOVINESCU
T. Maiorescu

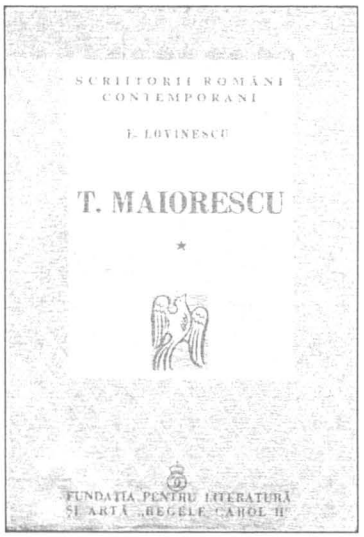

Onorabilă adunare,

Aceste sunt probele de sporul ce am făcut pe câmpul învăţăturii în cursul acestui an scolastic. Şcolarii, care împlinindu-şi datoria, care învăţând şi-au adunat cunoştinţele sunt astăzi bucuria iconomului isbitor de osteneală, când el toamna după ostenelele de peste an îşi vede grânarele pline de rodul sudoarei feţei sale.

Nu mai puţină bucurie, credem că simt astăzi şi acei buni taţi de familie, care, pătrunşi de marele adevăr, că învăţătura e averea cea mai sigură ce dânşii o pot lăsa de moştenire după moarte la copiii lor, îşi dau copiii la învăţătură şi sprijinesc şcoalele din toate puterile lor; da, dragilor noştri părinţi, învăţătura e averea cea mai sigură ce o lăsaţi nouă fiilor voştri; averea materială e supusă la varii schimbăciuni: numai învăţarea e nepieritoare, o astfel de moştenire nici moliile n'o rod, nici focul nu o mistueşte, nici furii nu o sapă.

Din *Cuvântul rostit la împărţirea premiilor în şcoalele române din Braşov*

Alocuţiune la solemnitatea în memoria lui Barnuţiu ţinută de T. Maiorescu în calitate de Rector la 13/25 1864

«Vă este cunoscută trista ocaziune ce ne împreună astăzi în acest loc; este moartea profesorului din facultatea noastră juridică, Simeon Barnuţiu, întâmplată la 16 Mai 1864. Prin această moarte Universitatea de Iaşi este lovită de o pierdere ireparabilă. Căci Barnuţiu era prin învăţătură şi autoritatea sa cel dintâi profesor al ei şi o ilustra printr'un renume, al cărui răsunet străbatea departe peste confinele acestui institut până unde se lăţeşte cuvântarea română. De aceea Com. Academic al Universităţii a împlinit o scumpă datorie, instituind această solemnitate publică funebră şi a aflat în mijlocul durerii sale o consolaţie a însărcina pe d. Mârzescu, şcolarul şi apoi colegul răposatului bărbat, să exprime în numele său simţimintele tuturor şi cauzele acestor sentimente. Prezenţa unui public aşa de numeros la solemnitatea de faţă dă o probă mai mult că ceea ce priveşte memoria lui Barnuţiu nu interesează numai corpul profesoral, ci interesează pe toţi Românii cu sentimente de naţionalitate. Cu deosebită intenţie însă ne bucurăm de a vă vedea aici pe voi, junilor şcolari. Căci când se atinge de un bărbat ca S. Barnuţiu atunci durerea noastră individuală trebue să fie cumpănită prin idea că aici este mai întâi de toate vorba de o persoană istorică în înţelesul strâns al cuvântului. Şi fiindcă al istoriei române este Barnuţiu, de aceia să fie pentru voi şi să rămână pentru toţi un model ilustrat, o strălucită încurajare de a conlucra cu aceeaş bună credinţă la cauza comună, într'un timp în care generaţia sa şi generaţia noastră nu vor mai fi şi numai în mâna şi în mâna voastră va fi pus destinul României.»

Început cu mult înainte, numai întâmplarea face ca studiul de faţă să apară o dată cu sărbătorirea centenarului naşterii lui T. Maiorescu, de unde rezultă că n-are un caracter de circumstanţă, comemorativ şi apologetic. El reprezintă, mai întâi, o încercare de reconstituire biografică, nu numai cu ajutorul datelor şi actelor publice ci şi în latura ei intimă şi psihologică. Cele două volume de *Însemnări zilnice*, dar mai ales întâiul, ne-au schimbat, fără a o scoborî, viziunea psihologiei lui Maiorescu. În reconstituirea vieţii lui sentimentale, nu ne-am îngăduit totuşi să înaintăm decât pe pârtia propriilor lui paşi, folosindu-ne de indicaţiile memorialului său, fără referinţe la alte informaţii de tradiţie orală; împărtăşim cetitorului atât cât a dorit el însuşi să se afle. Ca orice încercare de acest fel, şi biografia de faţă are un caracter provizoriu, voluntar şi involuntar lacunar. Apariţia celorlalte volume de *Însemnări zilnice*, tipărirea extensivă a corespondenţei lui Maiorescu şi a membrilor *Junimii* vor contribui, desigur, la împrospătarea materialului informativ; în afară de asta, un apropiat volum *T. Maiorescu şi contemporanii săi* îşi propune să-i fixeze raporturile personale şi literare cu cei din jur, prieteni sau duşmani (P. P. Carp, T. Rosetti, V. Alecsandri, Iacob Negruzzi, V. Pogor, M. Eminescu, I. Creangă, B.P. Hasdeu, A.D. Xenopol, V. Conta, I. Slavici, Duiliu Zamfirescu, I.L. Caragiale, V.A. Urechia, etc., etc.) nu numai cu scopuri informative ci şi ca o contribuţie de caracter psihologic.

Cercetarea activităţii literare pleacă, în schimb, dela un material, pe care timpul nu-l mai poate spori. În lumina unui mare rol istoric împlinit cu simţ de orientare, talent şi autoritate morală, rol necesar atunci şi actual şi acum, studiul de faţă conţine o critică destul de strânsă a întregei acţiuni culturale, literare şi politice a lui Maiorescu, dintr-un punct de vedere al cărui grad de obiectivitate şi îndreptăţire rămâne să-l determine cititorul şi vremea.

E. LOVINESCU

15 Februarie 1940, la a suta aniversare a naşterii lui T. Maiorescu

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Caracterele clasice ale artei lui Maiorescu

Arta lui Maiorescu este de ordin clasic, bazată pe echilibrul static de forţe. Ea este expresia literară a însăşi structurii lui psihologice clasice. Cea mai însemnată dintre creaţiile lui e cea a personalităţii lui armonice.

N-a fost, după cum am văzut, nici un om politic propriu zis, nici un creator literar, nici un învăţat specializat, nici un scriitor profesionist, nici un filosof şi nici măcar un critic literar; le-a îmbinat pe toate într-un ansamblu armonios de calităţi solid închegate; personalitatea lui nu stă în excesul unei însuşiri în dauna celorlalte, ci într-un raport, un echilibru de forţe: formula tipică a omului şi a artei clasice. Stilul literar al lui Maiorescu se suprapune exact pe stilul de viaţă. Arta fiindu-i o creştere normală şi nu bovarică a psihologiei, e dela sine înţeles că şi stilul se află în acelaşi raport şi corespondenţă; stilul e, în adevăr, în cazul lui, omul.

Clasicismul reprezintă un caracter de permanenţă; static, el durează arhitectural ca o construcţie de blocuri. Toate celelalte formule reprezintă o rupere de echilibru; prin deslănţuirea uneia din însuşirile sufleteşti, a sensibilităţii în genere, ele se realizează în creaţiuni strălucite, originale, impresionante, dar nu şi trainice sau cu o viabilitate legată de o epocă, de un gust, de o modă; satisfac cu exces o curiozitate şi dispar odată cu îndestularea ei. Intensitatea vibraţiei lor nu se poate statornici în durată; izbucneşte, luminează puternic şi dispare. Durata iese numai din echilibru, pentrucă se adresează omului normal, construit pe un raport armonic de funcţiuni şi nu pe un conflict anarhic de forţe inegale.

Plecat dela un artist normal clasicismul se adresează oamenilor normali şi are perspectiva duratei pentrucă oamenii normali vor exista întotdeauna, în timp ce, pornind dela un dezechilibru, celelalte formule artistice participă mai mult la fenomenele de psihoză trecătoare; trezesc entuziasmul sau indiferenţa după starea momentană a spiritului public.

Maiorescu n'a fost aşadar un om de specialitate exclusivă, ci a realizat tipul clasic, *l'honnête homme,* cu lumini egale despre orice, fără exces; n-a ancorat în nicio ştiinţă. Prin natura ei formală şi abstractă, preferinţa lui a mers totuşi spre logică, cu care s-a putut orienta în celelalte domenii ale culturii. Abstracţiile filosofice au luat, astfel, o formă elementară; cultura generală luminează şi clarifică, pe când cea excluziv specială lunecă repede la pedanterie. Claritatea în expunere, sobrietatea, logica argumentării, echilibrul conţin în ele însile virtuţi tonice şi reţin prin simpla lor desfăşurare, indiferent de subiectul în care se încorporează...

Natura însăşi a stilului maiorescian e clasică; elaborat prin eliminări şi nu prin adaosuri succesive, el pare de o extremă simplicitate; scos după multe operaţii de filtrare, se prezintă sub o formă de perfectă solubilitate şi limpiditate. Apropiind orice idee de cetitor, el pare la îndemâna oricui; stil clasic de clarificator. Cu toate că formaţia lui intelectuală era aproape excluziv germană, cu toate că teoriile lui sociale şi estetice îi veneau din aceeaşi sursă, arta lui nu-i datoreşte nimic influenţei germane. Maiorescu a fost un mediteranian, un greco-latin, un simplificator al metafizicei germane, într-un stil analitic mai apropiat de moraliştii francezi decât de metafizicienii germani. Marea lui admiraţie pentru Schopenhauer se explică şi din faptul că, prin specia talentului său, Schopenhauer a fost cel mai latin dintre filosofii germani; prin strălucirea formei literare şi incisivitatea expunerei. *Aforismele* lui sunt mai aproape de Chamfort decât de Kant.

Latin, arta lui Maiorescu converge înainte de toate spre claritate; cu riscul oricărei simplificări şi deci al unei pauperizări a substanţei, ea reprezintă harta schematică dar definitivă a chestiunilor tratate fără nicio încărcare de incidente, fără digresiuni. E poate cel mai bun stil ştiinţific din câte avem, mânuit însă de un scriitor clasic, care nu se serveşte de un vocabular profesional, ci se foloseşte de limba oricui. Nicăiri nu vom găsi un cuvânt local, dialectal, un cuvânt pitoresc sau tecnic; ca la toţi clasicii, ca la moraliştii francezi, limba este obştească, instrumentul de comunicare al tuturor. Arta clasică e prin esenţă discretă, ea nu e emotivă şi raţională; nu vrea să mişte ci să convingă, nu vrea să turbure ci să limpezească. Vremea macină elementul pitoresc şi podoabele imagistice; desenul din peniţă al lui Maiorescu a rămas totuşi pur. Pentru necunoscători stilul lui nici nu există: limpiditatea lui se scurge neoprită prin nimic; obiectul se prezintă singur şi nu prin intercesiunea unui mijlocitor, care ţine să dea relieful cuvenit ideilor expuse, adevărului simplu şi elementar. Cu toată nuditatea, calitatea lui literară e cu atât mai mare cu cât e mai puţin aparentă; el e strict noţional şi fără imagini sensibile. Rece în genere, în unele pagini circulă totuşi o căldură emoţională, care-i dă stilului o mişcare, un ritm mult mai viu deşi în aceeaşi tonalitate de seninătate şi nobleţă...

Secretul artei lui de scriitor este la fel cu cel al oratoriei: dublu proces de apropiere şi de depărtare, de scoborâre şi de înălţare a conţinutului şi a expresiei. Conţinutul este redus la un minimum de formule clare; orice complică, secundar sau parţial, este înlăturat sistematic pentru a nu rămâne decât miezul elementar. Procesul de simplificare a ideilor e urmat apoi de un proces de înălţare a expresiei lor la o demnitate stilistică, la o proprietate de termini, la un ton susţinut, ce le dă în formă ceea ce le luase în conţinut. De aici satisfacţia cetitorului de a putea urmări cu lesniciune idei recunoscute ca subtile într-o formă a cărei elevaţie e totuşi evidentă.

«Îndrumătorul» i-am spune, încheind aceste rânduri, nu fără a preciza: rolul îndrumătorilor este de obicei legat de o epocă; el devine repede istoric şi se transformă într-un moment al evoluţiei culturii. Soarta lui Maiorescu a fost să rămână actual şi astăzi, adică după trei sferturi de veac, şi, din nefericire, încă pentru multă vreme. În materie de cultură evoluţiile nu sunt nici perpetui, nici liniare; când crezi că ai pus mâna pe ţărm, un val te smulge departe în larg; pânza ţesută ziua se desface noaptea; apele se ascund sub nisip şi ciulinul creşte pe marmura cetăţii ruinate; în adăpostul limpezit odinioară îţi umple ochii cerneala norilor învolburaţi. Optimismul nostru trebue să fie însă la fel cu cel al lui Maiorescu: *birui-va gândul*, cum spunea înţelepciunea cronicarului şi inscripţia criticului deasupra uşei bibliotecii. Altfel, la ce am mai trăi?

La răspântiile culturii române veghează ca şi odinioară degetul lui de lumină: pe aici e drumul. Autoritatea i s-a menţinut şi astăzi pentrucă pleacă din însăşi isvoarele spirituale fără moarte ale logicei, bunului simţ, bunului gust, şi s-a realizat într-o formă pură, fără vârstă.

E. Lovinescu, *T. Maiorescu*, I (1840-1876), II (1876-1917),
Fundaţia pentru Literatură şi Artă „Regele Carol II", Bucureşti, 1940

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

AUTOGRAFE CONTEMPORANE

George CORBU

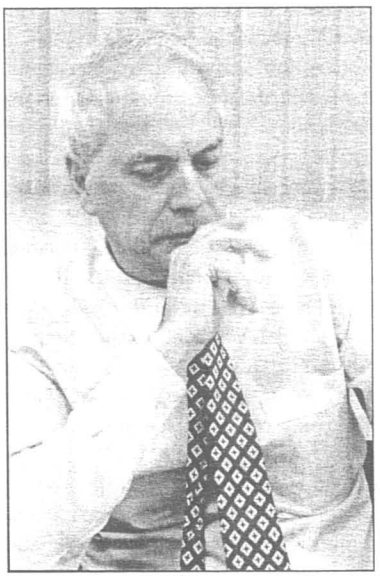

Biobibliografie

George Corbu s-a născut la 17 august 1940, la București, din părinții Ion și Elena, ambii decedați în prima jumătate a anului 2009. Este de formație juridică. După o scurtă perioadă de exercitare a profesiei de stenograf urmează o carieră îndelungată de lucrător și funcționar superior în Ministerul Învățământului (peste 40 ani), de unde se va pensiona la 1 septembrie 2003. În paralel, desfășoară o susținută activitate științifică, literară și publicistică, concretizată în 22 de cărți publicate, nenumărate studii și cercetări de istorie literară și istoria bibliotecilor, eseuri juridice, comunicări în domeniul diplomației și al dreptului internațional public, cronici și recenzii literare, traduceri, interviuri, documente literare, poeme, epigrame. A prefațat 120 de volume (din care 108 numai de umor și epigrame). Este Membru al Academiei de Științe, Literatură și Arte (ASLA, din Oradea, Secțiunea de Literatură) din anul 2000, Membru al Uniunii Scriitorilor din România (2003), Membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova (2008) și Membru al Societății Scriitorilor Târgovișteni (2006). Este președintele Uniunii Epigramiștilor din România (din anul 1995) și directorul revistei „Epigrama" (din anul 2002). A fost primul președinte al Comisiei Naționale a Bibliotecilor din România (2002). A publicat trei volume de poezii: *Sunet de lumină*, cu o prefață de acad. Eugen Simion, în col. „Akademos" a Editurii Didactice și Pedagogice, R.A. din București (1995); *Supus luminii*, București, Editura Miron, 2003, și *Am băut apus de soare*, București, Editura Fundației Internaționale pentru Cultură și Știință „Mihai Eminescu", 2005, precum și două volume de *Corbigrame* (vol. I. Oradea, Editura Cogito, 1995, cu prefața acad. Gabriel Țepelea; vol. II, ediție îngrijită de Mircea Ionescu-Quintus și Florin Sicoie, cu o predoslovie de Mircea Ionescu-Quintus, sub egida Muzeului de Istorie și Arheologie Prahova și a Editurii Mașina de scris, 2003). A tradus, de asemenea, patru cărți aparținând biologului de faimă mondială Denis Buican (dintre care trei de versuri).

Epigramă

Epigrama, gen etern,
Cu sclipire de sidef
N-ar ținti în subaltern
De-ar putea lovi în șef.

Mie însumi, ca răspuns unor calomniatori

De-ar ști omul unde mâine
Îl va duce-al vieții val!
Jean Valjean pentru o pâine,
Corbu pentru-un caşcaval!

Peisaj

De priveşti acest decor,
Răsuflarea ți se taie:
Lângă-un țap ispășitor
Paşte calul de bătaie*!*

Uneia

Mâna-i ca un giuvaier
Până azi necunoscut –
Cât de lesne-i s-o sărut,
Însă cât de greu s-o cer!

Catren

În universul policrom,
De când lumea omu-i om –
Ci doar unul la o mie
E și om de omenie!

Bastarzii sunt însemnați, de regulă, cu geniu

Ca poet plin de candori,
În elanu-mi juvenil
Mă declar copil din flori...
Fie și din flori de stil!

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

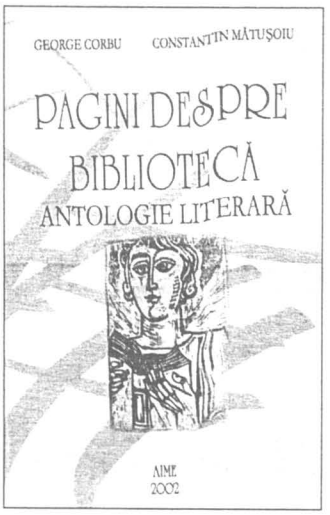

Fostei iubite

După ce-ai fost eroină
De sonet şi madrigal,
Te-ai reprofilat regină...
În palatul conjugal!

Soţiei

Mă somezi – iar eu te-ascult –
S-aştept la stop, şi-ţi fac pe plac,
Ba chiar, la stopul cardiac
Promit să stau mai mult!

Femeile

Când e vorba de femei
Relativul absolut e,
Deci, se-aplică, dragii mei,
Regula Cosi fan tutte!

Soţul către soţie

Ascultă-mă, doar nu te mint,
Când spun că fost-ai un tezaur,
Căci pân-la nunta cea de aur
Mi-ai scos atâţia peri de-argint!

Catren

Nevastă-mea e ideală,
Dar e geloasă peste fire...
Ei, Newton nu i-a dat de ştire
C-atracţia-i universală!

Unuia

Scribu-acesta abundent
Ar fi mare condeier,
Dacă ar avea talent
Pe cât n-are caracter!

Ruga pensionarului

Doamne, Tu care ne dai
Cât să nu murim – o turtă,
Fă tranziţia spre rai
Să ne fie cât mai scurtă!

Strămoş

Strămoşul nostru Martial –
Epigramistul venerat –
La noi tradus e parţial,
Iar integral e plagiat!

Reflecţie în cramă

Pân-om pleca-n necunoscut
Şi moartea ne-o preface-n lut,
Să mai întârziem puţin
În becii becilor. Amin!

Pavarotti din Banat

Europa, într-un fel,
Poate c-o avea noroc
Să miroase busuioc
Din grădina lui Costel!

Mâini şi mâini

Mâini crăpate, mâini muncite,
Mâini ce sunt de meşter faur
Şi-altele, mult prea-ngrijite,
Pline de brăţări de aur!

Cugetare

Într-un loc fără durere,
Întristare sau suspin,
Ca să poţi simţi plăcere
Trebuie să mori puţin.

Unui compatriot

În alb de lapte, -n miez de pâne,
În fier, în piatră sau în lemn
Stă scris:
„Deşteaptă-te, române!" –
Dar nu iei seama la îndemn.

Amintirii lui Amza Pellea

El ce dat-a chip şi grai
Celui mai viteaz Mihai,
A ştiut, cu simţu-i fin,
Să rămână Nea Mărin!

De la politique avant toute chose!

Şi-n lumea animală, tristă,
Politica-i de tot bizară:
Albina *este monarhistă,*
Pe când furnica-*i proletară!*

Vecinii

Cu vecinul ideal
Nu te vezi la tribunal
Ci, de ai puţin noroc,
Nu te vezi cu el deloc!

Mie însumi

În a vieţii rânduială
Iată adevărul trist:
Locuiesc în capitală,
Dar nu sunt capitalist!

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

MERIDIAN BIBLIOTECONOMIC

Din viaţa Bibliotecii Metropolitane Bucureşti

Bucură-te de Bucureşti – un program pentru toate vârstele

Marian NENCESCU

O sărbătoare în vremuri de criză

Zilele Bucureştiului au durat anul acesta mai mult de o săptămână, mai exact între 12 şi 20 septembrie, dată când s-au împlinit exact 550 de ani de la prima atestare documentară a oraşului. Aproape că nu a existat instituţie culturală semnificativă a Capitalei care să nu fi venit cu o ofertă originală sau măcar cu un program adecvat, dedicat aniversării. Aşa se face că, deşi e criză, bucureştenii au avut parte de o ofertă culturală fără precedent, un regal artistic constând în recitaluri muzicale în aer liber ale unor trupe de succes, vizite nocturne la muzee şi expoziţii, sesiuni ştiinţifice, simpozioane şi evocări, toate circumscrise ideii de refacere a legăturilor afective cu trecutul, element ce asigură şi diversitatea acestui oraş multicultural.

Răspunzând îndemnului cu valoare de obiectiv civic al primarului general al Capitalei, dl. dr. Sorin Oprescu, şi anume *Bucură-te de Bucureşti*, mii de bucureşteni au invadat spaţiul public, sălile de expoziţii, teatrele şi bibliotecile pentru a participa la marea sărbătoare a oraşului, sfidând parcă toate grijile şi temerile cotidiene. Iar oferta culturală a fost pe măsura aşteptărilor: *parada costumelor de epocă* în Parcul Izvor, *uliţa tradiţiilor* meşteşugăreşti în Herăstrău, *expoziţie* de timbre la Cercul Militar, *spectacole stradale* sub genericul „Cine este Mitică?" în Centrul istoric.

Acestora li s-au adăugat manifestările iniţiate şi derulate de Biblioteca Metropolitană, sub deviza *Cartea. România. Europa*, care au prefaţat şi încheiat, practic, serbările publice dedicate acestui eveniment.

Bucureşti 550 – Memoria documentelor

Vineri, 18 septembrie a.c., pagina centrală a cotidianului „Adevărul de seară" titra cu litere mari: „Muzeul Pompierilor şi-a scos patrimoniul în stradă." Era un mod jurnalistic de a saluta o iniţiativă comună a Bibliotecii Metropolitane Bucureşti şi a Muzeului Naţional al Pompierilor, anume de a oferi publicului nu doar accesul direct la documentele fundamentale privind istoria Capitalei, dar şi un mod de socializare, într-un cadru cultural elevat.

Sub genericul *Bucureşti 550 – Memoria documentelor*, Biblioteca şi Muzeul şi-au scos *realmente* valorile patrimoniale în stradă, oferind publicului un spectacol viu, animat, antrenant, constând în recuzită muzeistică, hărţi, albume şi cărţi rare, tehnică modernă de intervenţie la incendii şi acţiuni de prevenţie la foc.

La reuşita manifestării au contribuit Primăria Sectorului 2 (prin dl. Ilie Ureche, şef Serviciu Cultură, Sport şi Patrimoniu cultural) şi Fundaţiile „Ospeţia din România – tradiţie şi evoluţie" (preşedinte, dl. Ion C. Rogojanu) şi „Bucureştiul meu drag" (şef de proiect, Cristian Nyaguly). Publicul a putut admira o istorie *sui-generis* a culturii şi civilizaţiei bucureştene, concentrată în patru bannere având ca tematică: naşterea şi atestarea documentară a oraşului, principalele clădiri cu destinaţie culturală, monumentele bucureştene de ieri şi de azi şi istoria Foişorului de Foc. Lucrările, realizate de Serviciul Patrimoniu Cultural. Memorie Comunitară din BMB, au fost expuse pe zidurile Foişorului.

Sute de bucureşteni, de la elevi de ciclul primar la persoane în vârstă, au admirat în scuarul din faţa Foişorului exponatele

prezentate direct în stradă sau au vizitat expoziţia de bază a Muzeului, unii pentru prima oară.

În acest fel, turnul de şase etaje, construit la începutul secolului al XX-lea cu destinaţie strict utilitară, ca sediu al unei subunităţi operative de pompieri, şi-a dezvăluit şi virtuţile estetice şi decorative.

Alte surprize au constat în prezentarea unei maşini de intervenţie la foc, complet operativă, prilej cu care cei mai mici vizitatori au putut mânui furtunurile de mare presiune, spre deliciul colectiv.

Înscrisă în programul iniţiat de Primăria Generală, intitulat *Zilele Bucureştiului*, manifestarea de la Foişorul de Foc a atras atenţia asupra unor lăcaşe de cultură încă necunoscute publicului local şi care aşteaptă să fie valorificate.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

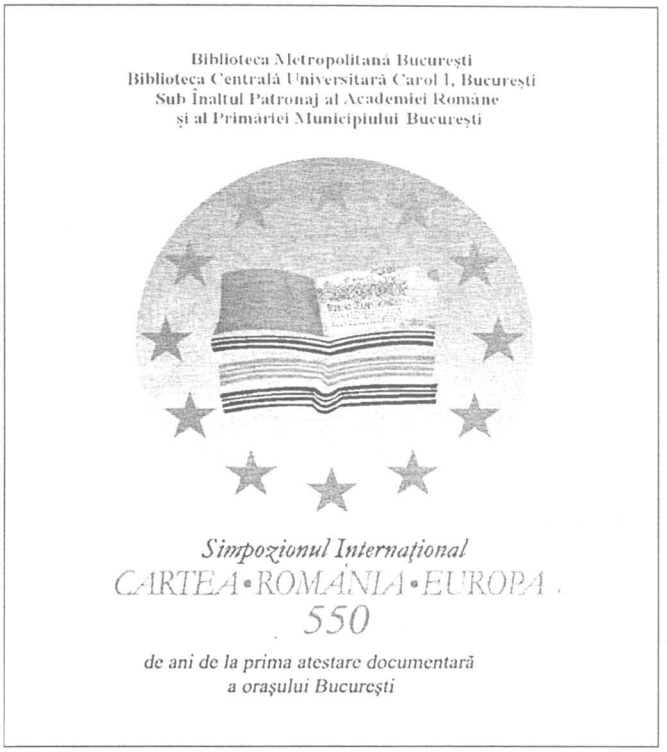

Bucureşti, capitala culturală a estului european

După o fericită expresie a directorului general al BMB, dl. dr. Florin Rotaru, Bucureştiul este situat în centrul unei zone spirituale dominată de latinitatea romanică şi care se întinde, spre sud, din Macedonia la Salonic, iar spre nord, până în Maramureşul istoric, pe Tisa şi spre Nistru. Argumentele privind identificarea capitalei spirituale a tuturor românilor drept inima spirituală a ortodoxiei şi a luptelor de eliberare naţională din Balcani sunt temeinice. Aici şi-a tipărit Macarie, acum 551 de ani, *Liturghierul*, prima carte apărută pe teritoriul României la nici 50 de ani de la invenţia tiparului în Europa şi tot aici s-au situat, la mijlocul secolului al XIX-lea, nucleele mişcărilor de eliberare pentru greci, bulgari, sârbi şi albanezi. Cărturarii români, de la Cantemir la Nicolae Iorga, nu au încetat să ofere argumente privind istoria comunităţilor balcanice. Tot la Bucureşti a fost votată, la 23 octombrie 1864, prima lege specifică pentru biblioteci, *Regulamentul bibliotecilor publice*, iar din 1885 apare şi prima referire la depozitul legal (*Legea imprimatelor*), prin care se pun bazele unor biblioteci reprezentative ale României: Biblioteca Academiei, Fundaţia Universitară Carol I (azi Biblioteca Centrală Universitară) şi Biblioteca Centrală din Iaşi.

Întorcându-ne cu 178 de ani în urmă, regăsim data de 1 iulie 1831, când, în baza Regulamentului Organic (constituţia oficială a Principatelor dunărene, înainte de 1848), ia fiinţă Biblioteca Colegiului Sfântul Sava, predecesoarea *Bibliotecii Metropolitane* de azi. În acest context generos se situează organizarea celei mai prestigioase manifestări ştiinţifice care a marcat programul aniversărilor bucureştene, Simpozionul Ştiinţific Internaţional *Cartea. România. Europa*, ediţia a II-a (20-24 septembrie 2009).

Organizată de Biblioteca Metropolitană Bucureşti, sub înaltul patronaj al Academiei Române şi al Primăriei Generale a Capitalei, cu sprijinul Bibliotecii Centrale Universitare „Carol I", manifestarea a reunit peste 140 de cercetători, specialişti în istoria cărţii şi domeniilor conexe, dintre care peste 80 invitaţi de peste hotare. La ceremonia de deschidere, au participat fostul preşedinte al României, dl. Ion Iliescu, sub mandatul căruia a fost iniţiat proiectul *Biblioteca Virtuală a României Daco-Romanica*, academicieni, printre care d-nii Răzvan Theodorescu (fost ministru al Culturii şi susţinător al acestui proiect), Dinu C. Giurescu şi Florin Constantiniu, ambasadori, oficialităţi guvernamentale şi locale, reprezentanţi ai mass media. Au rostit alocuţiuni dl. dr. Florin Rotaru, director general al Bibliotecii Metropolitane Bucureşti, dl. Ion Iliescu, acad. Răzvan Theodorescu, dl. Ioan Pânzaru, rectorul Universităţii Bucureşti, acad. Florin Filip, director general al Bibliotecii Academiei Române. Cuvântul de salut al dlui Jean Noël Jeanneney a fost prezentat de dl. dr. Réjean Savard, de la Universitatea din Montreal, Canada. Dintre comunicările prezentate menţionăm pe cele ale dlui dr. Alexander Sokolov, director general al Arhivelor Istorice de Stat ale Federaţiei Ruse, dr. Frédéric Barbier, director ştiinţific al Institutului de Istorie Modernă şi Contemporană din Paris, şi Jacques Legrand, preşedintele Institutului Naţional de Limbi Orientale din Paris. Desfăşurat pe trei secţiuni (două dintre acestea având şi câte două subsecţiuni) – *Istoria şi civilizaţia cărţii*, *Biblioteconomia şi ştiinţele informării* şi *Europa şi Orientul*, simpozionul a adus în faţa publicului peste 140 de comunicări originale, cuprinse în *broşura – rezumat* (în limbile franceză şi engleză), editată cu acest prilej. De asemenea, prin grija Serviciului Relaţii Internaţionale al BMB au fost realizate o medalie aniversară şi o bogată mapă de presă, cu informaţii la zi despre participanţi.

În legătură cu proiectul *Daco-Romanica*, conceput după modelul similar al altor biblioteci digitale din Franţa şi Spania, dl. dr. Florin Rotaru a precizat că acesta s-a derulat în parteneriat cu Biblioteca Academiei, fiind până în prezent prelucrată „digital" întreaga producţie editorială a României din perioada 1508-1830, plus alte 80.000 de pagini din bibliografia şcolară. „Dacă Biblioteca Metropolitană nu s-ar fi implicat în acest demers, acţiunea în sine risca să devină o afacere", a precizat pentru revista „Bucureşti 550", editată de Primăria Capitalei, dr. Florin Rotaru.

În concluzie, *Zilele Bucureştiului* au consfinţit nu doar un succes de public, dar şi un bilanţ cultural. În acest context, BMB, prin proiectele culturale menţionate, s-a aflat în prim-planul actualităţii culturale, având în plus argumentul calităţii şi al consecvenţei.

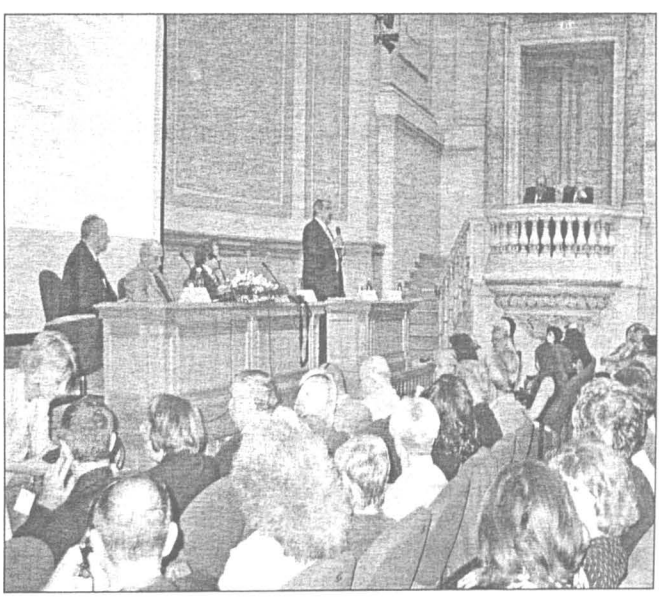

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

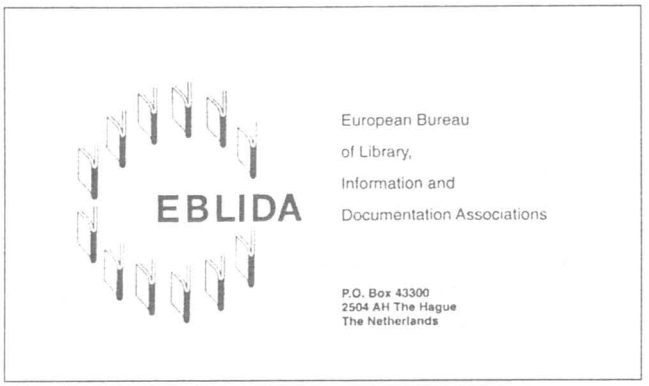

EBLIDA

Orizonturi
Programe
Iniţiative

„Agenda pentru viitor"

Editorial

Joanne Yeomans

Asociaţia Bibliotecilor Publice din Olanda (VOB), gazda secretariatului EBLIDA la Haga, se află în pragul unor modificări importante cu privire la împărţirea organizaţiei în două: o parte a personalului s-a mutat deja în noile locaţii, iar alte modificări vor fi explicate de către Marian Koren în articolul nostru de fond de luna aceasta.

Din cauza vacanţei de vară, numerele din iulie şi august ale buletinului nostru informativ vor fi publicate în august.

Rezultatele alegerilor IFLA

Ingrid Parent (Canada) a fost aleasă în funcţia de preşedinte-desemnat pentru mandatul 2009–2011şi preşedinte în funcţiune pentru mandatul 2011–2013.

Următorii membri au fost aleşi în conducerea IFLA:

1. Jesús Lau, Mexic (al doilea mandat)
2. Sinikka Sipilä, Finlanda (al doilea mandat)
3. Barbara Schleihagen, Germania (al doilea mandat)
4. Helena Asamoah-Hassan, Ghana (al doilea mandat)
5. Danielle Mincio, Elveţia (al doilea mandat)
6. Qiang Zhu, China
7. Tone Eli Moseid, Norvegia
8. Donna Scheeder, SUA
9. Paul Whitney, Canada
10. Pascal Sanz, Franţa

Norvegia celebrează Ziua Mondială a Cărţii şi a Copyright-ului

În Norvegia a fost iniţiat un proiect-pilot în cadrul căruia Biblioteca Naţională va digitiza mii de cărţi aparţinând anilor 1790, 1890 şi 1990, oferindu-le gratis tuturor adreselor de IP din ţară, în baza unui acord între Kopinor (organizaţia care reprezintă deţinătorii norvegieni de copyright) şi Biblioteca Naţională, vizând perioada mai 2009-2011.

Proiectul, numit Bokhylla.no sau *Bookshelf*, a fost lansat în luna mai anul acesta şi cuprinde deja 10.000 de cărţi protejate de legea dreptului de autor:

http://www.nb.no/bokhylla

Pentru mai multe informaţii privind acest acord, consultaţi adresa:

http://www.kopinor.org/avtaler/avtaleomraader/nasjonalbiblioteket

Accesul liber poate aduce economii de până la 133 milioane de euro

John Houghton, un cercetător australian în domeniul economic, a ajuns la concluzia că, prin accesul liber la informaţii, se pot economisi sume uriaşe:

http://www.surffoundation.nl/en/actueel/Pages/OpenAccesspublicationcansavetheNetherlandsupto133millioneuros.aspx

Cum era de aşteptat, metodele lui de cercetare şi rezultatele acestora sunt controversate printre autorii de specialitate. Explicaţii detaliate, împreună cu slide-urile expunerii de la Geneva, pot fi găsite pe adresa:

http://indico.cern.ch/contributionDisplay.py?contribId=10&sessionId=4&confId=48321

„10 modalităţi de a face o bibliotecă publică să funcţioneze – Actualizaţi-vă informaţiile despre bibliotecă"

Glòria Pérez-Salmerón, preşedinte FESABID, Spania

Recent, au fost publicate pe INFLANET, website-ul IFLA, zece idei pentru actualizarea informaţiilor despre bibliotecile publice, în contextul societăţii contemporane:

http://www.ifla.org/en/publications/10-ways-to-make-a-public-library-work-update-your-libraries

Articolul sugerează noi modalităţi de evidenţiere a rolului bibliotecii publice în societatea modernă, pornind de la esenţa principiilor deja exprimate în Manifestul UNESCO privind aceste instituţii, din 1994.

Conferinţă bianuală în Anglia

Organizată de CILIP, asociaţia engleză a bibliotecarilor şi specialiştilor în ştiinţele comunicării, conferinţa de anul acesta a avut o participare de peste 600 de persoane:

http://www.umbrella2009.org.uk/

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Noi membri EBLIDA din mai

Asociația Bibliotecarilor din Cipru (CALIS), Biblioteca Universitară Bilgi din Istanbul (membru asociat), Universitatea de Studii de Biblioteconomie şi Tehnologii ale Informației (SULSIT), Bulgaria (membru asociat).

Modificări importante pentru Asociaţia Bibliotecilor Publice din Olanda în 2010

Marian Koren explică faptul că VOB, membră EBLIDA, se va împărți în două, începând din 2010, când Ministerul Educației, Culturii şi Științei a hotărât înființarea unei noi instituții de profil pentru consultanță şi strategie în sectorul bibliotecilor publice.

Investiția a 20 de milioane de euro, pentru perioada 2008-2012, asigură susținerea infrastructurii digitale în toată țara. Rețeaua de 1.100 de biblioteci publice este deja organizată în 160 de centre regionale, care își aşteaptă certificarea până în 2012.

În 2008, membrii VOB au adoptat un plan strategic numit „Agenda pentru viitor" – un plan pe termen scurt, valabil până în 2012, desfăşurat pe patru secțiuni: Servicii digitale; Colecții olandeze; Dezvoltarea abilităților media şi informatice ale cetățenilor; Promovarea lecturii.

Pentru informații suplimentare, consultați site-ul:
http://www.debibliotheken.nl/english

Grupurile de experţi EBLIDA

Luna aceasta ne vom concentra asupra grupului **EGIL** (specializat pe legislația informației).

Preşedinte: Toby Bainton
toby.bainton@sconul.ac.uk
Următoarea întrunire: 29 septembrie 2009, Londra.

Activitatea grupului s-a concentrat în ultima perioadă asupra următoarelor probleme:

Legea HADOPI din Franța privind utilizarea Internetului

În Franța, toți cei interesați de legea drepturilor de autor au urmărit evoluția controversatei legi HADOPI. În iunie, Curtea Supremă a respins acea secțiune a legii care dădea deținătorilor de copyright dreptul de a bloca permanent accesul la materialul deținut. Legea a avut susținere şi din partea preşedintelui Nicolas Sarkozy. Pentru informații suplimentare, consultați adresele:

http://en.wikipedia.org/wiki/HADOPI_law
http://www.laquadrature.net/en

Raportul JISC (Anglia) privind operele fără autor

Este un subiect mult discutat în Europa. Acestea sunt opere ai căror autori sunt fie necunoscuți, fie nu mai pot fi localizați în timp sau spațiu, fapt ce poate pune probleme în momentul digitizării, difuzării sau copierii lor în diferite scopuri. Aceste probleme au ca rezultat îngrădirea accesului liber la informație al cetățenilor europeni, iar raportul de față este extrem de util, sugerând soluții ce merg până la modificarea legii copyright-ului. Rapoarte similare din partea altor țări ar fi, de asemenea, de un real folos. Pentru informații suplimentare, consultați adresa:

http://www.jisc.ac.uk/news/stories/2009/06/podcast81infromthecold.aspx

Proiectul ARROW caută să realizeze o bază de date a deținătorilor de drepturi de autor, pentru susținerea proiectelor de digitizare

Acest demers implică membri ai grupului EGIL şi este legat de proiectul *Europeana*. Baza de date astfel creată va oferi evidența autorilor, facilitând procesul de digitizare, prin obținerea permisiunii de copiere/difuzare. Pentru informații suplimentare, consultați adresa:

http://www.arrow-net.eu/

Grupul de experți privind cultura şi societatea informatică

Următoarea întrunire: 18 noiembrie 2009 (urmează a fi confirmat).

Grupul de experți privind informarea şi educarea prin intermediul bibliotecii

Următoarea întrunire: ianuarie 2010 (urmează a fi confirmat).

Grupurile reunite de experți privind digitizarea şi accesul online

Următoarea întrunire: 19 octombrie 2009.

Grupul de experți privind educația şi învățarea permanentă

Următoarea întrunire: Conferința IFLA de la Milano.

Atelierul LIBER – EBLIDA privind digitizarea documentelor de bibliotecă

19 – 20 octombrie 2009, Haga, Olanda:
http://www.libereurope.eu/node/391

Traducere de Cristina STAICU

(Din Buletinul „EBLIDA News" nr. 6 – iunie 2009)

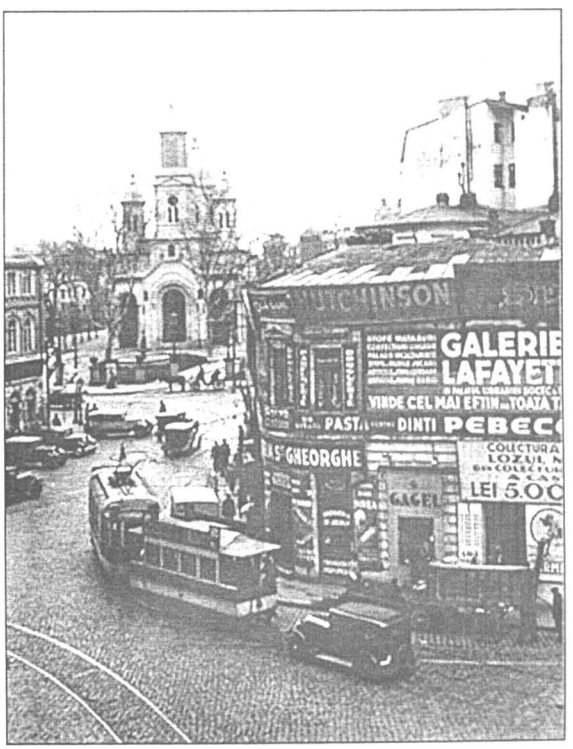

Biserica Sf. Gheorghe

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Standardizarea statisticilor de bibliotecă

Roswitha POLL
Preşedinte ISO TC 46 SC 8

Rezumat

Lucrarea de faţă descrie contribuţia Comitetului ISO TC 46 SC 8 la dezvoltarea noilor indicatori. Subiectul principal al acestei conferinţe este proiectul privind noua statistică a bibliotecilor la nivel global. Încă de la sfârşitul anului 2005, Departamentul de Statistică şi Evaluare IFLA, împreună cu Institutul pentru Statistică UNESCO şi Comitetului ISO TC 46 SC 8 şi-au reunit forţele pentru a dezvolta şi a testa un nou set de date statistice care ar putea fi aplicate tuturor bibliotecilor din lume. Scopul final este ca toate aceste date să fie centralizate în mod regulat, la nivel naţional, astfel încât să ofere un studiu sigur, comparativ la nivel internaţional, cu privire la serviciile bibliotecilor.

ISO 2789: statistici internaţionale

Compararea rezultatelor statistice între diferite instituţii sau ţări nu va fi niciodată posibilă dacă metodele de colectare a datelor nu au fost clar definite. Ca urmare a acestui fapt, standardizarea bibliotecilor s-a făcut în cadrul ISO (Organizaţia Internaţională pentru Standardizare). Standardul **ISO 2789** („Informare şi documentare – statistici internaţionale privind bibliotecile") stabileşte terminologia serviciilor de bibliotecă, oferă definiţii detaliate şi descrie metodele de colectare şi analiză a datelor, cu scopul de a compara şi de a centraliza rezultatele.

ISO 2789 a fost publicat prima dată în 1974, fiind reeditat în 1991, 2003 şi 2006. Dezvoltarea rapidă a resurselor electronice şi a unor servicii noi a presupus modificări constante în textul original.

Prin ISO 2789 se intenţionează acoperirea tuturor aspectelor din domeniul bibliotecilor: dimensiunea şi tipul colecţiilor (atât pe format clasic, cât şi electronic), numărul şi tipul utilizatorilor, gradul de folosire a serviciilor, precum şi resursele bibliotecii (personal, spaţiu, finanţare). Ultimele revizuiri au arătat că tendinţa se schimbă, de la datele centrate pe colecţie spre datele centrate pe utilizator, luând ca referinţe numărul de vizitări ale bibliotecii respective (atât fizice cât şi virtuale), de cursuri de formare a utilizatorilor şi de evenimente organizate de bibliotecă. O pondere considerabilă o au colecţiile şi serviciile electronice, precum şi accesarea acestora. Nevoia generală de transparenţă a costurilor şi de eficienţă a condus la realizarea unor statistici mai detaliate ale încasărilor şi cheltuielilor.

Primele două ediţii ale textului ISO 2789 menţionau că toate statisticile trebuie făcute pe perioada unui an calendaristic întreg. Dar pentru că unele date, foarte importante, erau greu de centralizat pe un an, s-a introdus – în cea de-a treia ediţie – metoda de lucru pe eşantioane. De exemplu, pentru a calcula numărul de vizitări ale bibliotecii este suficient să se considere câteva astfel de eşantioane, pe o săptămână normală de lucru, şi să se facă înmulţirile corespunzătoare.

Standardul ISO 2789 oferă informaţii amănunţite asupra modului de numărare a colecţiilor, serviciilor şi utilizatorilor din toate tipurile de biblioteci. Sunt date 105 definiţii şi mult mai multe descrieri ale procedurilor de numărare/calculare. Datele pot fi astfel centralizate din întreaga lume, într-o manieră comparativă.

Noi statistici globale privind bibliotecile

Programul iniţiat de IFLA se datorează nevoii de date reale, de încredere, exprimată în cadrul summit-ului mondial pe tema societăţii informaţionale. Principalul interes al IFLA a fost acela de a sublinia importanţa bibliotecilor în societatea modernă – idee susţinută şi de Institutul UNESCO pentru Statistică, care subliniază rolul bibliotecilor în dezvoltarea prin cultură/instruire.

Astfel, s-au formulat câteva cerinţe pe care datele statistice trebuie să le îndeplinească:

– Acoperirea tuturor serviciilor din bibliotecă.

– Considerarea noilor servicii electronice.

– Reliefarea rolului bibliotecii în societate şi în cultură.

– Aportul la a demonstra impactul bibliotecii asupra populaţiei.

– Realizarea unei baze de date naţionale şi internaţionale comparative.

– Folosirea rezultatelor în diverse publicaţii şi promoţii.

– Accesarea lor cu uşurinţă.

Au fost necesare 18 luni de discuţii pentru a alege setul de date care au fost apoi testate în America Latină şi în Caraibe. Principala problemă a fost selectarea modalităţilor de evaluare a serviciilor de bibliotecă electronice. Statisticile privind numărul de împrumuturi sau de volume din colecţii sunt bine stabilite în biblioteci. Dar, deşi în majoritatea bibliotecilor colecţiile şi serviciile electronice evoluează rapid, statisticile acestora nu se folosesc încă pe scară largă.

Noul proiect încearcă să ia în consideraţie toate aceste aspecte, care sunt relevante pentru rolul şi impactul pe care îl exercită bibliotecile în prezent. Datele sunt colectate separat pentru bibliotecile publice şi cele universitare.

Accesibilitatea informaţiei prin biblioteci:

- Numărul bibliotecilor.
- Numărul de utilizatori.
- Programul de funcţionare/săptămână (4 grupe: sub 20 de ore, între 20 şi 40 de ore, între 40 şi 60 de ore, peste 60 de ore).
- Procentul bibliotecilor care oferă acces la Internet, pentru utilizatori.
- Procentul bibliotecilor care oferă un catalog online.
- Procentul bibliotecilor care oferă un site web al bibliotecii.
- Ultimele trei dintre datele de mai sus prezintă interes mai ales pentru bibliotecile publice.

Colecţiile oferite de biblioteci:

- Numărul de volume.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

• Numărul de abonamente online.
• Numărul de titluri online.
• Numărul de baze de date (prin achiziţie sau autorizate).

Numărul de volume este singurul instrument de măsură aplicat colecţiilor tradiţionale. S-a preferat termenul de „volume" celui de „unităţi fizice", care ar include şi toate materialele non-electronice.

Pentru colecţiile electronice, au fost selectate trei unităţi de măsură, importante pentru evaluarea şi compararea evoluţiei/extinderii acestor colecţii în timp.

Rolul cultural al bibliotecilor:

• Numărul de evenimente culturale organizate de către acestea.

Rolul educativ al bibliotecilor:

• Participarea anuală a utilizatorilor la sesiuni de formare/perfecţionare.

Utilizatorii:

• Numărul de utilizatori înregistraţi.

S-a preferat numărul acestora, în loc de numărul de utilizatori activi (care apelează la serviciile bibliotecii în decursul anului anterior).

Folosirea serviciilor bibliotecii:

• Numărul vizitelor.
• Numărul împrumuturilor.
• Numărul descărcărilor de materiale în format electronic.

Calcularea „vizitelor" nu include şi „vizitele virtuale", accesările site-ului bibliotecii respective, deşi recent, în unele ţări, s-a început şi numărarea acestora.

De asemenea, s-a preferat termenul de „descărcări" („downloads") celui de „sesiuni" sau „accesări", în privinţa colecţiilor online, deoarece exprimă mai bine ideea că utilizatorul s-a oprit la o anumită informaţie, în urma unei căutări/selectări în baze de date disponibile online.

Resurse ale bibliotecilor (1): personalul

• Numărul de angajaţi.
• Dintre aceştia – bărbaţi/femei.

Resurse ale bibliotecilor (2): finanţe

• Totalul cheltuielilor.
• Dintre care: costuri pentru personal; costuri pentru informare şi material literar; alte costuri.

Întrebările care se ridică se referă la cheltuieli, nu la venituri, deoarece ar fi într-adevăr dificil de comparat diferitele surse de venit ale bibliotecilor la nivel internaţional.

Noua abordare statistică cere doar 22 de date/rubrici, dintre care 7 se referă la colecţiile sau serviciile electronice. Ca urmare a discuţiilor purtate la conferinţa de la Montreal, va fi introdus încă un criteriu adiţional, care priveşte sumele alocate pe an perfecţionării profesionale a angajaţilor. Perfecţionarea reprezintă cel mai important aspect în dezvoltarea şi orientarea viitoare a tuturor tipurilor de biblioteci.

Aceeaşi nouă abordare ia în considerare doar bibliotecile publice, academice şi universitare. Toţi partenerii la proiect au convenit că nu este posibilă colectarea şi prelucrarea de date care se referă la biblioteci specializate sau şcolare din întreaga lume. Scopul ultim al studiului este centralizarea chestionarelor completate de instituţiile responsabile cu colectarea de date, din fiecare ţară implicată. Aceste instituţii pot fi ministere (ale culturii, educaţiei sau cercetării), unităţi statistice naţionale, asociaţii de profil sau biblioteci naţionale. Datele privitoare la bibliotecile publice sau universitare dintr-o anumită ţară pot fi colectate de către diferite instituţii, în moduri diferite, de aceea uneori nimeni pare că nu poartă responsabilitatea acestui fapt.

Partenerii la proiect nu se aşteaptă la găsirea imediată, la îndemână, a datelor în toate ţările participante. Chiar şi în cele cu o înaltă dezvoltare tehnologică, unele criterii privind serviciile electronice lipsesc parţial. Va dura probabil un timp până ce aceste criterii vor fi implementate peste tot în lume. Dar toţi cei implicaţi recunosc necesitatea unei abordări statistice uniforme, care să permită identificarea şi promovarea rolului bibliotecilor în educaţie, informare şi cultură.

Din *Library Statistics for the Twenty-First Century World*
Proceedings of the conference held in Montreal on 18-19 August 2008
Reporting on the Global Library Statistics Project
Edited by Michael Heaney
München: K.G. Saur, 2009
(FLA Publications 138)

Traducere de Cristina STAICU

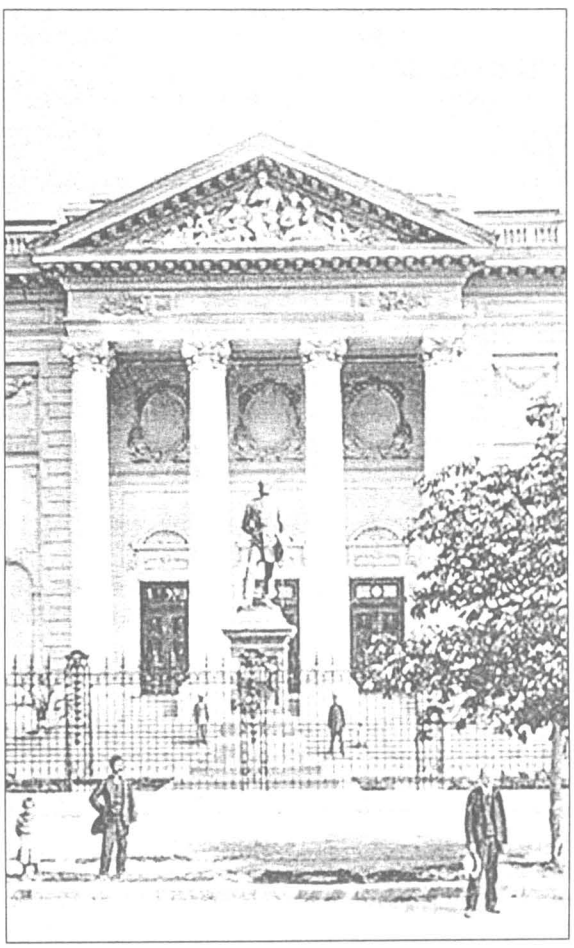

Facultatea de Medicină

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Măsurarea calităţii
Măsurarea performanţelor în biblioteci
(VI)

Roswitha POLL
Peter TE BOEKHOST

A.6. Procentajul sesiunilor refuzate

Fond/Condiţii/Context

Disponibilitatea documentelor pe care vor să le citească sau consulte este o problemă importantă pentru utilizatori. Acest indicator acoperă un aspect special al disponibilităţii în mediul electronic. De-a lungul anilor, din ce în ce mai mulţi furnizori de informaţii şi-au bazat modelele pentru baze de date costisitoare pe numărul utilizatorilor simultani. Acest lucru pune biblioteca în faţa problemei rezolvării discrepanţei dintre restricţiile sale bugetare şi cererea unui acces nelimitat la informaţii din partea utilizatorilor. În această privinţă, indicatorul este o unealtă indispensabilă pentru corelarea nevoilor utilizatorilor cu resursele financiare ale bibliotecii în vederea numărului de licenţe de acces pentru bazele de date.

Returnările (sesiunile refuzate) au fost stabilite cu fermitate în diverse standarde ale serviciilor de bibliotecă în reţea, cum ar fi standardul internaţional ISO 2789, Coaliţia Internaţională a Consorţiilor de Biblioteci (ICOLC, 2006) şi Ediţia a 2-a a COUNTER, codul de practică pentru jurnale şi baze de date (COUNTER, 2005). Din păcate, nu toţi furnizorii de informaţii sunt capabili să ofere statistici în conformitate cu standardul COUNTER.

Definiţia indicatorului

Procentajul sesiunilor refuzate din totalul sesiunilor întreprinse pentru fiecare bază de date licenţiată pe parcursul unei perioade definite de timp.

O sesiune este definită ca fiind o cerere reuşită a unei baze de date, o sesiune refuzată ca o cerere nereuşită a unei baze de date din cauza depăşirii limitei de utilizatori simultani. Sesiunile personalului bibliotecii sau cele pentru instruirea utilizatorului ar trebui incluse în calcul. Sesiunile refuzate din cauza parolei sau a ID-ului greşite ale utilizatorului nu sunt incluse.

Scopurile indicatorului

Indicatorul estimează dacă numărul de licenţe pentru o bază de date este suficient pentru cererea utilizatorului. Indicatorul ar putea fi comparat cu numărul de cópii disponibile spre imprimare ale celor mai solicitate documente.

Deoarece bazele de date costisitoare în special au preţuri graduale în funcţie de numărul utilizatorilor simultani, raportul dintre sesiunile întreprinse şi cele refuzate ajută la echilibrarea cererii utilizatorilor pentru accesul nelimitat la informaţii cu restricţiile bugetului bibliotecii.

Indicatorul este relevant pentru bibliotecile cu baze de date licenţiate foarte solicitate.

Comparaţiile între bazele de date individuale sunt posibile doar între bibliotecile cu profiluri similare ale utilizatorilor.

Metoda

Punctul de pornire pentru colecţia de date este o listă a tuturor resurselor electronice unde numărul de accese simultane este limitat. Pentru fiecare element de pe listă numărul total de sesiuni întreprinse şi numărul de cerinţe nereuşite sunt înregistrate. Informaţia va fi în principal obţinută din două surse:

- Statisticile de utilizare a bazelor de date online oferite de furnizorul bazei de date.
- Datele extrase din pachetele de statistici care sunt parte integrantă a majorităţii serverelor care controlează accesul local la bazele de date.

Pentru fiecare serviciu electronic, procentul sesiunilor refuzate trebuie calculat şi interpretat separat.

Este necesar să se aibă în vedere faptul că datele înregistrate de furnizorii bibliotecilor nu sunt întotdeauna comparabile, de vreme ce nu toţi vânzătorii aderă îndeaproape la standardele recomandate, precum COUNTER.

Interpretarea şi folosirea rezultatelor

O cifră mare este o indicaţie clară a faptului că numărul actual de utilizatori simultani care au permisiunea de a accesa baza de date simultan este prea scăzut. Ar trebui cumpărate licenţe adiţionale, în funcţie de preţ şi de nivelul de gradaţie. Un număr extrem de mic sau absenţa totală a sesiunilor refuzate indică un surplus de licenţe pentru utilizarea simultană. În funcţie de nivelul de gradare, numărul licenţelor poate fi redus.

Exemple şi lecturi suplimentare

Indicatorul a fost introdus în proiectul EQUINOX: Sistemul de măsurare a performanţei bibliotecii şi a managementului calităţii (EQUINOX, 2000).

O descriere detaliată a procesului de colectare a datelor şi a capcanelor lui poate fi găsită în sistemul instrucţional *E-metrics* al Institutului de Management şi Politică a Folosirii Informaţiei (2005).

Un tip particular de returnare este luat în considerare în statisticile de utilizare a pachetelor de e-jurnale (presă electronică). În acest context, o returnare este o încercare nereuşită de a accesa titlul dintr-un e-jurnal oferit de editor, dar neabonat de instituţia de care utilizatorul aparţine. Pentru imensele baze de date unificate conţinând jurnale cu sau fără full-text, calcularea încercărilor nereuşite de accesare a anumitor titluri restricţionate oferă informaţii valoroase despre ce titluri sunt solicitate de utilizatori şi la care ar trebui făcute abonamente pe viitor. Extinderea definiţiei indicatorului în acest sens ar putea fi utilă.

A.7. Raportul între cererile primite şi cererile trimise în cadrul împrumutului interbibliotecar

Fond/Condiţii/Context

Difuzarea resurselor este mai importantă ca niciodată dacă bibliotecile vor să păstreze un nivel ridicat al serviciilor în ciuda bugetelor stagnante. Costurile în creştere ale abonamentelor la jurnale şi resursele adiţionale necesare tehnologiei informaţiei au afectat serios bugetul librăriilor din întreaga lume. În acelaşi timp, există un număr în permanentă creştere de publicaţii, şi cu un acces uşor la bibliografiile online, utilizatorii tind să consulte mai multe publicaţii ca niciodată. Este imposibil pentru orice bibliotecă să satisfacă toate nevoile utilizatorului prin intermediul propriei sale colecţii. Împrumutul interbibliotecar sau difuzarea documentelor este chestie de cerere şi oferă în comunitatea bibliotecilor, unde fiecare bibliotecă trebuie să-şi joace rolul în conformitate cu capacităţile sale. Echilibrul între cerere şi oferă poate fi văzut ca un indicator pentru competenţa colecţiei bibliotecii faţă de populaţia sa, dar şi pentru rolul bibliotecii în difuzarea resurselor şi pentru relevanţa colecţiei sale pentru comunitatea ştiinţifică.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Definiţia indicatorului

Numărul cererilor primite în schimbul interbibliotecar (ILL) împărţit la numărul de cereri trimise.

Cererile primite: Numărul cererilor pentru materiale primite de la alte biblioteci sau direct de la utilizatorii lor într-o perioadă de timp definită (de obicei un an).

Cererile trimise: Numărul cererilor pentru materiale trimise de o bibliotecă altor biblioteci în numele utilizatorilor săi într-o perioadă de timp definită (de obicei un an). Cererile formulate direct de către utilizatorii bibliotecii către alte biblioteci sunt incluse dacă numărul poate fi obţinut din sistemul automat cooperativ.

Scopurile indicatorului

Indicatorul estimează gradul în care colecţia bibliotecii este corespunzătoare şi suficientă pentru nevoile populaţiei bibliotecii. Un număr mai mare de titluri cerute din alte biblioteci sunt un indiciu clar că ori bugetul pentru achiziţii este insuficient, ori politica colecţiilor nu este bazată pe necesităţile utilizatorilor locali.

Pe de altă parte, numărul de cereri primite arată importanţa colecţiei bibliotecii în comunitatea ştiinţifică şi rolul bibliotecii în difuzarea resurselor.

Indicatorul este relevant pentru toate bibliotecile participante la schimbul interbibliotecar şi serviciile de livrare a documentelor. Cel mai util ar fi pentru bibliotecile universitare.

Comparaţia între bibliotecile cu dimensiune, structură şi destinaţie similare ar fi posibilă dacă procesul de alocare a cererii în sistemul cooperativ ar fi luată în considerare.

Metoda

Stabilirea numărului de cereri primite şi cereri trimise în împrumutul interbibliotecar într-o perioadă de un an.

Cererile formulate direct de către utilizatori către alte biblioteci ar trebui incluse dacă sistemul cooperativ automat pentru procedurile de împrumut poate livra aceste date.

Numărul de cereri primite este împărţit la numărul de cereri trimise pentru a obţine raportul pentru indicator.

Ar putea fi utilă numărarea separată a cererilor pentru cărţi şi articole pentru a obţine informaţii mai detaliate despre posibilele deficienţe ale colecţiei.

Interpretarea şi folosirea rezultatelor

Un scor mai mare va fi, în general, considerat ca fiind bun, deoarece arată relevanţa şi competenţa colecţiei bibliotecii. Rezultatul indicatorului poate fi folosit şi în promovarea importanţei şi rolului bibliotecii.

Dar un scor mare indică de asemenea o mare încărcare (de muncă) pentru bibliotecă şi ar putea duce la încercarea bibliotecii de a reduce frecvenţa cererilor din sistemul cooperativ.

Un scor mic indică faptul că poate colecţia nu este adecvată populaţiei deservite, deoarece foarte multe titluri au fost împrumutate de la alte biblioteci. Ar putea fi luate următoarele măsuri:

- Să se verifice cererile care pleacă spre alte biblioteci pentru publicaţiile recente, iar acestea să fie cumpărate.
- Să se analizeze cererile care pleacă spre alte biblioteci pentru a vedea ce subiecte au cea mai mare căutare şi să se redirecţioneze bugetul în conformitate.
- Să se revizuiască politicile actuale de constituire a colecţiei.
- Să li se ceară utilizatorilor să sugereze noi titluri pentru colecţie.

Indicatorul ar trebui să fie văzut în relaţie cu destinaţia şi scopurile bibliotecii. Bibliotecile însărcinate să colecteze şi să păstreze patrimoniul documentar naţional sau regional sau bibliotecile cu mari colecţii speciale ar putea privi ca pe un scop considerarea lor ca fiind ultimele surse pentru materialele din colecţiile lor. Bibliotecile care servesc în primul rând nevoilor unei populaţii specifice ar putea considera ca fiind suficient dacă pot îndeplini aceste nevoi apelând rapid la alte biblioteci.

Astăzi, împrumutul interbibliotecar şi difuzarea documentelor sunt din ce în ce mai organizate în sisteme cooperative automatizate, unde cererile iniţiate de către utilizator pot merge direct către furnizorul bibliotecii. Locaţia titlului cerut a fost fie verificată în cataloagele online, fie mediatorul duce de la o citaţie în baza de date către o căutare în catalog şi apoi către o cerere de împrumut interbibliotecar sau difuzare de document. Dacă astfel de sisteme ar avea proceduri automate pentru alocarea cererilor către biblioteci, aceasta ar influenţa foarte mult cantitatea de cereri primite de o bibliotecă.

Exemple şi lecturi suplimentare

Indicatorul, aşa cum este el descris aici, este folosit în proiectul de cotare al bibliotecilor universitare din Olanda, dar cu o diferenţiere între carte şi articolele cerute (Leven şi Smit, 2003). În 2004, proporţia dintre cererile de cărţi primite prin împrumut interbibliotecar şi cea a cărţilor cerute de fiecare bibliotecă prin împrumut interbibliotecar a variat între 0,52 şi 10,83, cu o medie de 3,28 în 12 biblioteci (UKB, 2004). Proporţia dintre articolele primite prin împrumut interbibliotecar şi cea a articolelor cerute de fiecare bibliotecă prin împrumut interbibliotecar a variat între 0,52 şi 9,54, cu o medie de 2,72.

Statisticile online ale bibliotecilor universitare australiene permit compararea „totalului documentelor distribuite" cu „totalul documentelor primite" (statisticile CAUL online). Valoarea medie pentru anul 2005 a fost 1,885, iar media a fost 0,647.

Statisticile bibliotecilor universitare finlandeze permit compararea „împrumuturilor acordate la distanţă şi numărul de cópii" cu „împrumuturile primite la distanţă şi numărul de cópii" (baza de date statistice a bibliotecii finlandeze de cercetare). În 2005, valoarea medie a fost 0,9.

Statisticile Asociaţiei Bibliotecilor de Cercetare compară totalul împrumuturilor interbibliotecare acordate cu cele primite (statisticile ARL). Scorul mediu pentru 2005 a fost 1,37.

Un studiu de cotare australian a chestionat toate tipurile de biblioteci în privinţa împrumutului interbibliotecar (Grupul de Lucru pentru Difuzarea Resurselor Naţionale, 2001). A reieşit o proporţie totală de 1,22 în favoarea împrumuturilor oferite, faţă de cele primite, dar rezultatul a arătat diferenţe considerabile între tipurile de biblioteci:

- Bibliotecile universitare au făcut cele mai multe cereri, dar au şi oferit un număr similar.
- Bibliotecile publice au cerut cu puţin mai mult faţă de ce au oferit.
- Bibliotecile naţionale/de stat au oferit semnificativ mai mult decât au cerut.
- Bibliotecile speciale, în medie, au cerut mai mult decât au oferit.

Statisticile bibliotecii publice finlandeze arată pentru anul 2005 un total de 357.996 împrumuturi interbibliotecare acordate şi 354.317 împrumuturi interbibliotecare primite, ceea ce reprezintă o proporţie de 1,01.

Roswitha Poll, Peter te Boekhost,
Measuring Quality – Performance Measurement in Libraries,
K.G. Saur, München, 2007
IFLA Publications 127

Traducere de Liliana MATEI

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Orizonturi

Timpul în gândirea filosofică blagiană

Drd. Marian NENCESCU

1. O alianță atipică – filosofie, literatură

Lucian Blaga se afirmă ca filosof independent, „atipic", cum avea să-l denumească Gh. Vlăduțescu[1], la începutul anilor '30 ai secolului trecut, odată cu apariția lucrării *Eonul dogmatic*. În fapt, este vorba de prima parte a *Trilogiei cunoașterii*, carte publicată în 1931, prin care Blaga concepe obiectul și subiectul cunoașterii ca fiind deopotrivă active, prin raportare la Marele Anonim, care captează și conservă misterele. Autorul se referă la Marele Anonim ca la un ins „existențial oarecare", care împiedică conștiința umană să ajungă în mod adecvat și definitiv la mistere, astfel încât, la nivelul conștiinței concret-senzoriale, avem de-a face cu o cunoaștere incompletă, o *cvasi-cunoaștere*, în vreme ce adevărata cunoaștere este aceea negativă, *luciferică*, prin care misterul este acceptat, despărțit în două (fanic și criptic), atenuat calitativ (prin plus-cunoaștere), postulat (prin zero-cunoaștere) și potențat (prin minus-cunoaștere).

În acest fel, cunoașterea luciferică este o formă de cunoaștere-paradisiacă, „înțelegătoare" sau „rațional-conceptuală".

Lucrarea, interpretată în grilă proletcultistă, îl va plasa definitiv pe Blaga în curentul „iraționalist", fapt ce-i aduce și acuzația de a se fi situat „la extrema dreaptă a filosofiei din România"[2], cu toate consecințele pe plan public și cultural.

Revenind, vom menționa că Blaga și-a continuat demersul filosofic, publicând, în 1935, primul volum din *Trilogia culturii*, intitulat *Orizont și stil*, urmat, în 1936, de *Spațiul mioritic*, și în 1939, de *Geneza metaforei și sensul culturii*. Opera va fi reluată, cu modificări, într-o ediție unitară, apărută în 1944 la aceeași Editură a Fundațiilor Regale care i-a girat și majoritatea volumelor anterioare.

Primită cu aprecieri pendulând între recunoașterea fără rezerve (Crainic, Cioran, Noica, Petru Comarnescu, O. Drimba sau Vasile Băncilă) și critici vehemente, venite, paradoxal, de pe poziții creștine, prin persoana părintelui D. Stăniloaie, el însuși coleg de redacție cu L. Blaga la „Gândirea" („Filosofia d-lui Blaga e o poezie. Ea își va păstra, desigur, importanța în istoria filosofiei, ca un fapt interesant. În nici un caz nu poate fi privită ca o expresie a spiritului românesc și deci ca un punct de plecare pentru cugetarea românească viitoare")[3] lucrarea *Orizont și stil* va declanșa o serie de discuții ce ating alianța atipică dintre filosofie și literatură.

Mai acizi la apariția noii serii blagiene se vor dovedi confrații întru filosofie. Maliții, P.P. Negulescu se întreabă retoric: „Cum se poate ca o filosofie să poarte numele unei oi?", în timp ce Rădulescu-Motru este și mai tranșant: „Metafora rămâne să fie folosită de poeți, fiindcă poeții nu sunt atrași de metodele de verificare și control." Mai pe scurt, Rădulescu-Motru se întreabă, confesându-se lui H. Stahl: „De unde l-ai mai scos și pe Blaga filosof?"[4]

E adevărat, nici Blaga nu se va lăsa mai prejos cu polemica, fapt ce dovedește că, în epocă, disputa de idei era cu totul efervescentă.

Într-un sens istorico-literar mai larg, cazul lui Blaga ca filosof aduce în discuție o temă cultură complexă, și anume în ce grilă de lectură ne situăm atunci când analizăm un text cu valoare plurisemantică. Teoretic, opera de artă este *deschisă*, așadar poate fi citită în chei varii. Este aproape o tautologie să considerăm o operă filosofică drept un text literar, deși de la *Phaidon* al lui Platon la *Divina Comedie* de Dante lucrurile s-au cam amestecat. Discuția se poate face exclusiv în câmpul lecturii, respectiv hermeneutic, iar cheia de abordare este cu totul convențională. Prin urmare, este vorba de *două lecturi*, una în sens exclusiv filosofică, cealaltă în sens cultural mai larg, oarecum analogă analizei estetice a fenomenului literar.

În fapt, principala problemă de care se leagă majoritatea comentatorilor blagieni pleacă de la stil, așadar un aspect cu totul exterior operei filosofice și care nu rezolvă fundamental problema. Dincolo de faptul că, formal, însuși Blaga oferă propria dezlegare în această privință atunci când concede: „înfățișarea stilistică a unei creații filosofico-metafizice are atâta importanță, încât socotim inadmisibil că un asemenea amănunt să fie trecut cu vederea"[5], vom constata că, paradoxal, tocmai stilul îl individualizează și în același timp îl închide în sine „până la pragul incomunicabilității"[6].

Ceea ce nu-i pot reproșa lui Blaga nici P.P. Negulescu, Rădulescu-Motru sau D.D. Roșca este tocmai originalitatea limbajului, respectiv stilul intens metaforizat. Este exact ceea ce un fin analist al stilului, T. Vianu, îl remarcă la Blaga, respectiv „o permanentă simultaneitate, atingându-se în absolut".

Este vorba, așadar, de un limbaj diferit de cel comun, *simultan poetic, mitic și sapiențial*. Este ceea ce Thales numea „umiditatea germinativă", respectiv substanța care persistă în ciuda schimbărilor suferite.

Semnificativ este că în cultura română, urmând modelul lui Nietzsche, doar Noica și Cioran, asemeni lui Blaga, au mai oferit discursului filosofic acest fundament rafinat și energic venit dinspre potențele limbajului literar. Așa se explică probabil și „afinitățile elective" stabilite între Noica și Blaga, atât de temeinic și elegant semnalate de profesorul ieșean Teodor Dima[7].

Această adevărată „obsesie arhitectural-constructivă", după expresia lui Costică Brădățean, conduc, în opinia exegetului, la un soi de „filosofare cu orice preț", o forțare a lucrurilor ce creează impresia de „inautentic", inadecvat. Este tocmai ceea ce i s-a reproșat adesea lui Blaga, și anume tonul „sacerdotal", ca și cum discursul ar dispune de o anume „încărcătură liturgică", a cărei deconstrucție (decriptare) s-ar realiza excesiv prin actul vorbirii[8].

Dacă plecăm de la ideea fundamentală, a armăturii științifice a textului blagian, nu putem ignora caracterul incantatoriu, de ceremonie mistică, ce acordă scriiturii „o atmosferă rituală". Este ca și cum filosoful însuși s-ar transforma într-un sacerdot al Marelui Anonim, transmițând neinițiaților acele taine la care cititorul curent de filosofie nu are acces.

Concluzionând, opera filosofică a lui Blaga pleacă de la o viziune exclusiv metafizică, opusă gândirii raționale. „Nu ne vom feri de a gândi mitic, atunci când străbatem zone cețoase și mai adânci", afirmă Blaga în *Censura transcendentă*.

2. Blaga și limbajul filosofic contemporan

Într-o intervenție pe tema termenilor filosofici utilizați, în *Enciclopedia României*, acad. Al. Surdu propune introducerea unor „accepții distincte" apărute în filosofia românească, aduse în discuție de unii gânditori români. Între acești termeni specifici, uzuali în filosofia românească și *numai* în acest spațiu, subliniază acad. Al. Surdu, figurează obligatoriu și termeni blagieni precum „spațiu

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

mioritic", „cunoaştere luciferică" şi, ca să ne referim cu precădere la opera *Orizont şi stil*, noţiuni precum „matrice stilistică", „năzuinţă formativă" sau „orizont temporal", obligatorii pentru înţelegerea unitară a fenomenului creaţiei culturale. Aceşti termeni, şi alţii ce vor fi analizaţi pe parcursul studiului, sunt dovada incontestabilă a existenţei unui limbaj filosofic specific local, la care au contribuit generaţii de gânditori, de la Cantemir încoace, care, detaşându-se, după expresia lui M. Vulcănescu, de „dimensiunea existenţei", au atins ceea ce Noica numea „sentimentul românesc al fiinţei"[9].

Chiar şi această mărturie venită pe cale academică, întăreşte argumentul că Blaga şi-a întocmit în mod riguros discursul filosofic, iar stilul „poetic", ataşat operei sale este doar o formă de disimulare prin care opera filosofică nu are decât de câştigat[10].

Aşadar, la întrebarea ce este L. Blaga, filosof sau literat, răspunsul este unul singur: L. Blaga face parte din categoria restrânsă, selectă a „filosofilor propriu-zişi, care n-au filosofat din „motive româneşti", cu atât mai puţin din considerente istorico-politice, ci, scutiţi de condiţionarea elaborării unor tratate cu iz academic, „au tratat în libertate filosofia, în stil eseistic, literar şi chiar poetic"[11]. În acest cerc select, acad. Al. Surdu îi include, alături de Blaga şi M. Vulcănescu, pe B.P. Haşdeu şi Ştefan Nenițescu. Este o confirmare a mărturiei de credinţă destăinuită de Blaga lui O. Drimba, primul exeget blagian format sub directa îndrumare a maestrului. Acesta declara într-un interviu-confesiune din 1995: „[Pe Blaga] nu-l interesa talentul oratoric, nu urmărea a capta simpatia ori admiraţia sau aplauzele publicului. Nu îl interesa să delecteze publicul, ci *să comunice* celor interesaţi de filosofie, de culturi, propriile gânduri", şi continuă exegetul blagian: „Apreciindu-şi auditorii, respectându-le curiozitatea intelectuală, [Blaga] era convins că îi putea capta numai printr-un mod de expunere cât mai sobru, mai eficient."[12]

Cât de scrupulos era L. Blaga cu propriile texte, rezultă dintr-un text din 1938, reprezentând o autoprezentare a propriului sistem filosofic, unde, în cuvinte puţine, explică esenţa celor două fenomene, cunoaşterea şi, respectiv, stilul artistic, sintetizate în cunoscutele *Trilogii*. Referitor la „fenomenul stilului", întrebării frecvente venită din partea istoricilor şi criticilor de artă, dar şi a multor filosofi, anume ce este stilul, Blaga încearcă, în *Trilogia culturii*, după cum singur mărturiseşte, să iniţieze o „teorie explicativă", pornind de la fenomenul originar, grecesc, până la teoriile curente ale epocii sale, formulate de Nietzsche, Simmel, Frobenius, Spengler sau Alois Riegel, autori citaţi şi comentaţi de Blaga în opera sa[13].

Esenţa stilului cultural, în concepţia blagiană, pleacă de la categoriile inconştientului, numite de Blaga „abisale". Acestea corespund, aparent, structurilor similare ale *cunoaşterii conştiente*, dar sunt altfel structurate, având, evident, şi semnificaţii diferite. Astfel, categoriile de „spaţiu" şi „timp" capătă, în planul inconştientului, valori diferite. „Bunăoară, afirmă Blaga, inconştientului care se exprimă în cultura apuseană îi atribuim o categorie a spaţiului tridimensional infinit, pe câtă vreme inconştientului care se exprimă în cultura populară românească îi atribuim un spaţiu ondulat."[14]

În acelaşi context, Blaga identifică, în afara noţiunilor de spaţiu şi timp, ca fiind prezente în inconştientul nostru, şi *categoria formativă*, echivalentă, în inconştient, categoriilor de „expansiune", respectiv „răstrângere", prezente în conştient.

Inconştientul cuprinde, în opinia lui Blaga „o garnitură întreagă de categorii eterogene, care, toate, converg la crearea unui orizont stilistic"[15]. Aşadar, stilul nu este un element omogen, monolitic ci un amalgam de „categorii abisale", toate reunite într-o „sinergie cosmogenetică". Aceasta este în esenţă contribuţia majoră blagiană la analiza fenomenului stilistic, iar meritul său cel mai de seamă este introducerea „inconştientului", ca factor de raportare a fenomenului în ansamblu.

Pe baza inconştientului, Blaga identifică o serie de categorii abisale, prezente inclusiv în cultura populară tradiţională, şi care, odată relevate, deschid calea spre ceea ce însuşi filosoful identifica: „am descoperit astfel spaţiul ondulat... pe care l-am ghicit în genere şi în sentimentul destinului propriu poeziei noastre lirice."[16] Aceste categorii, respectiv a *transcendentului care coboară* şi a *organicului*, sunt specifice, în opinia lui Blaga, întregii vieţi spirituale a spaţiului sud-est european, fapt ce deschide calea spre analiză unor vaste studii cu caracter monografic, fecundate ideatic de aceste opinii cutezătoare sub aspectul gândirii filosofice.

În esenţă, *Trilogia culturii*, prin cele trei părţi componente *Orizont şi stil*, *Spaţiul mioritic* şi *Geneza metaforei...*, reprezintă o operă estetică cu valoare de pionierat şi care *situează pentru prima dată omul în orizontul misterului*. Ele sunt dovada vie că Blaga nu a vrut, scriind filosofie, doar să scrie frumos, ci, cum însuşi mărturisea, „am scris fără a compromite gândul însuşi"[17].

3. *Orizont şi stil* – o contribuţie majoră la istoria culturii

Cea mai amplă contribuţie blagiană la filosofia culturii o reprezintă *Trilogia culturii*, operă străbătură „de un sever control al concepţiilor şi punctelor de vedere anterior formulate de alţii şi [plină] mereu de noi idei, având prospeţiunea ineditului"[18].

În esenţă, Blaga porneşte de la ideea după care inconştientul are structuri şi conţinuturi altele decât conştiinţa şi, graţie *personanţei* (fenomen cu ajutorul căruia *pătrunde*, *străbate* cele două orizonturi), gânditorul depăşeşte conştientul, pe calea intuiţiei creându-şi un orizont spaţio-temporal, altul decât cel al conştiinţei.

Această „viziune spaţială", prin care o anume cultură este receptată în funcţie de *peisajul* inconştient, are avantajul că prezintă „un ecou diluat, o reproducere schematică a peisajului în care apare cultura..." Aşadar, ceea ce ne interesează, sub aspect filosofic, este „viziunea spaţială" a conştiinţei, restul, respectiv peisajul propriu-zis, privit exclusiv sub aspect conştient, este neesenţial, accidental, pitoresc. Inconştientul singur este cel care creează orizontul spaţio-temporal, iar distincţia operată de Blaga este categorică: „Una e peisajul multiplu, divers al conştiinţei, altceva este orizontul *spaţial unic al inconştientului*, ca parte integrantă şi organică a acestuia."

Sintetic, stilul unei culturi este o rezultantă a cinci factori care stabilesc o anumită corespondenţă, *dinainte stabilită*. Această *năzuinţă formativă* impune un anumit orizont spaţio-temporal, este întărită de un accent axiologic şi reclamă o atitudine, anabasică sau catabasică. Aceşti factori prezintă variabile independente ce nu se pot deduce unul din celălalt.

Factorii care stau la baza stilului sunt:

- orizontul spaţial (*infinit*, la inzi; spaţiul *boltă*, la hamiţi, spaţiul *plan*, la ruşi, *alveolar* la chinezi şi *mioritic*, la români etc.);
- orizontul temporal (timpul-havuz, timpul-cascadă şi timpul-fluviu);
- accentul axiologic (afirmativ sau negativ);
- atitudinea (anabasică, catabasică sau neutră);
- năzuinţa formativă (individuală, tipică sau stihială).

Aceşti factori alcătuiesc, împreună, în opinia lui Blaga, *matricea stilistică*, cea care hotărăşte structura şi configuraţia unui stil, cu precizarea, obligatorie, blagiană, că aceştia sunt exclusiv factorii principali, în jurul cărora gravitează o mulţime de sateliţi, de importanţă secundară. Vom constata că *stilul este rezultatul unei anume combinaţii de factori*, toţi la un loc constituind matricea sau *sufletul culturii*. În esenţă, teoria despre sufletul culturii este deopotrivă „poetică şi naivă"[19], ea schimbându-se, de la o epocă la alta, de la un individ la altul, esenţial rămânând *spiritul* unei culturi, iar nu factorii constituenţi.

Cu menţiunea că această teorie descrie exclusiv condiţia exterioară a operei de artă, fenomenul însuşi al creaţiei continuând să rămână un „mister al datului creator care ne scapă în întregime", vom constata că *matricea stilistică* în sine, ca edificiu estetic

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

impresionant, nu lămurește pe deplin fenomenul stil, motiv pentru care Blaga simte nevoia să introducă termeni suplimentari precum: *metafora*, *mitul* și *revelația*, toate conducând la ideea fundamentală că „existența omenească este o existență în orizontul misterului".

Analizând filosofia blagiană în funcție de specificul național, raportat la contextul european, filosoful clujean T. Vidam relevă că „teoria *noologiei* abisale propusă de Blaga se dovedește o descoperire profundă în ce privește valorificarea resurselor psihicului uman"[20]. Așadar, depășindu-și propria geneză, trecând de la ritual și magie, la mit și logos, iar ulterior la logic și rațional, ființa umană nu și-a epuizat resursele organice ale psihismului. În acest sens, problema modelării ființei umane rămâne deschisă, la fel ca și timpul „care niciodată nu se sfârșește".

Despre această prezență a ființei umane, în „funcție de semnele așezării și neașezării"[21] de care vorbea T. Vidam, este vorba în esență în lucrarea *Orizont și stil*, având în vedere că una dintre sursele care au alimentat gândirea filosofică blagiană o reprezintă „cultura folclorică românească, respectiv acel ceas care bate peste vreme" și la care se raportează orizontul nostru efemer.

Blaga evidențiază cu prisosință în opera sa cele două orizonturi, al conștiinței (concret) și al inconștientului (întru mister și relevare), precum și cele două categorii, receptiv-cognitivă și, respectiv, abisală, relevată de spiritul inconștient, deschis către mister și cucerirea transcendenței prin efort și cunoaștere.

Ce este, așadar, inconștientul și ce rol are el în explicarea noțiunii de *orizont spațio-temporal*? Inconștientul nu poate fi cunoscut concret, printr-o definiție, iar psihanaliza, cu toate progresele înregistrate, nu a reușit să arunce o lumină lămuritoare tuturor elementelor care alcătuiesc acest complex. Blaga însuși semnalează un amalgam de inițiative, orizonturi și atitudini, toate contopite într-o substanță psiho-spirituală, alta decât conștientul, toate acestea alcătuind inconștientul.

În acest context, inconștientul „aparține în întregime spiritului teoretic", iar structurile sale cuprind unde și conținuturi care răzbat „până la bolțile conștientului". Din acest amalgam divers și schimbător, relevat gânditorului prin *personanță* (lat. personare, a răzbate, a coresponda) se constituie orizontul spațial, iar mai apoi, prin similitudine, *orizontul temporal*. Introducerea noțiunii de orizont temporal, în analiza noțiunii de cultură, reprezintă la nivelul gândirii filosofice blagiene un element de totală noutate ideatică.

„Inconștientul înzestrează timpul cu accente și-i atribuie oarecare configurație", afirmă L. Blaga, semnalând că, la *nivelul inconștientului timpul nu se succede amorf*, pe același plan, ci se complică, căpătând un anume profil. În funcție de forma pe care o ia timpul ca orizont inconștient, Blaga identifică tot atâtea universuri temporale câte profiluri există. Capitolul „Orizonturi temporale" din *Orizont și stil* urmărește momentele timpului, în funcție de o anumită „configurație".

Metaforic, principalele orizonturi temporale identificate de Blaga sunt:

- timpul-havuz;
- timpul-cascadă;
- timpul-fluviu.

Ele corespund profilului divers al inconștientului și determină, în funcție de „plămada" din care sunt compuse, elemente plastice definitorii, astfel ca accentul să cadă fie pe orizontul spațial inconștient, fie pe cel temporal inconștient, în funcție de *pecetea* noastră culturală interioară.

Așadar, creația este dirijată din *interior*, trăgându-și substanța din filoanele secrete ale sufletului uman, și izbucnind în afară *datorită orizonturilor inconștiente ale sufletului*[22].

Revenind la aspectele *orizontului temporal* relevat metaforic de Blaga prin aceste expresii memorabile, menționate anterior, vom mai constata că aceste tipuri principale, sau *viziuni ale timpului*, își dispută succesiv supremația asupra spiritului uman, fără ca nici una dintre ele să se manifeste exclusiv, ci combinate, suprapuse, ciclice.

Referitor la teoria ciclicității timpului, Blaga constată „o curioasă continuare" cu *timpul-fluviu*, găsind că aceasta prezintă interes sub aspectul interpretării cosmogonice a timpului.

Detaliind, în viziunea blagiană, *timpul-havuz* este orizontul deschis unor trăiri îndreptate cu prioritate spre viitor, *timpul-cascadă* pune accentul pe dimensiunea trecutului, iar *timpul-fluviu* se fixează pe un *prezent-permanent*.

De altfel, în totalitatea sa, timpul este concentrat în prezent. El se prezintă ca o suită secvențională de momente egale, prețioase, raportate exclusiv la momentul de față. „Nici un moment nu există numai ca trecere spre celălalt moment, ci e un scop în sine și pentru sine", afirmă Blaga[23].

Pornind de la metaforele *cascadă*, *havuz* sau *fluviu*, Blaga identifică tot atâtea lărgiri ale conștiinței, tot atâtea concepții metafizice despre conștiință. Exemplele culturale și ideatice aduse în discuție de Blaga pentru motivarea selecției efectuate își găsesc încununarea în ilustrarea *timpului-fluviu*, ca un mediu în care substanța inconștientă se scurge *permanent*, *fără posibilități de alterare*, autonom. Timpul-fluviu este „sie-și stăpân", afirmă Blaga, o modalitate ideală de ilustrare a timpului istoric.

Concluzia autorului *Trilogiei culturii* este însă pertinentă: „Nu intenționăm să legitimăm nici una din perspectivele temporale posibile. Facem doar unele remarci în sensul că toate aceste orizonturi reprezintă perspective posibile, nicidecum adevăruri."[24] Așadar, *adevărurile* izvorâte din orizonturile întunecate ale inconștientului, oricât ar fi de seducătoare, se supun criticii, de regulă tranșantă și acidă, a conștientului.

Pe un plan mai larg, cele două orizonturi, spațial și temporal, ale conștiinței leagă „conștientul de inconștient", ca pe un „dat organic", cum ar spune Blaga, și oferă o perspectivă stilistică relativizată, sub semnul „dubletelor orizontice", fenomene de intuiție pe care Blaga le identifică în spațiul conștiinței, dar care își trag seva din inconștient.

Despre finalitatea *Trilogiei culturii*, un exeget, Ilie Pintea, afirma: „Cultura nu mai este un simplu epifonem, o podoabă sau un parazit demonic... Ea este chiar esența omului, semnificația metafizică a culturii ține de destinul creator al omului."[25]

4. Timpul în rostirea filosofică românească

Prefațând volumul *Blaga – cunoaștere și creație*[26], C. Noica interpretează una din afirmațiile lui Blaga, și anume „De vreme ce nu putem dezvălui misterul, să-l potențăm", în sensul că necunoscutul, odată atins, sporește numărul solicitărilor de a releva noutatea. Prin această aserție, Noica legitimează teoria minus-cunoașterii blagiene, formulată în volumul *Eonul dogmatic* (1931, Ed. Fundației Regale...), în sensul că suspendarea logosului, prin actul de minus-cunoaștere, conduce, pe baza logicii înseși, la un anume tip de cunoaștere luciferică.

Minus-cunoașterea reprezintă așadar calea spre aventura cognitivă, singura ce „are darul de a converti misterele în metafore revelatorii"[27]. Mergând pe această cale, Blaga construiește o așanumită metafizică a *geniului*, considerând drept geniu acea ființă având puterile grupate și concentrate până la demonism, puse în slujba orizontului misterului și pe făgașul actelor revelatorii.[28] Interesat de ispita „gândului de a se înființa", și inspirat de modelul geniului eminescian, C. Noica asociază metafora blagiană a „timpului-havuz" cu un univers care, coborât la nivelul folcloric, este echivalentul conceptului de „tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte".

Cu tot bagajul său ideatic extins, identificat de Noica însuși drept o „trufie a rațiunii", iar de Al. Surdu, „un moment al dreptei filosofări... care începe și se termină cu întrebarea despre ființă"[29], Noica nu a uitat niciodată că „la fel cum limba română a ieșit din învăluirile trecutului și ideea românească despre ființă iese tot din

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

învăluirile trecutului și ale limbii înseși". Este motivul pentru care la baza creației speculative românești el a pus limba împreună cu „basmele și creațiile noastre", de unde putem desprinde „gândul ființei"[30].

Un astfel de model utilizat pentru a extrage *reflexii* substanțiale despre natura timpului este basmul lui P. Ispirescu *Tinerețe fără bătrânețe...* considerat fără echivoc drept „basmul ființei", în fața căruia rămâi o clipă suspendat „ca într-o vană zonă de veșnicie", pentru a admira „un dar nesperat al culturii noastre folclorice adus umanității"[31].

În ce constă, așadar, destinul neobișnuit al lui Făt Frumos, născut sub semnul lui „a fi întru ceva anume"? El este nevoit, potrivit făgăduielii paterne, susține Noica, să se situeze pe aceeași poziție cu Ființa, să se afle *întru* aceasta. „Basmul românesc regăsește astfel toate *incidențele modelului ontologic*, iar prin această stranie situație procesul de închegare a ființei se transformă din imperfect în perfect, prin apelul la *întru*", continuă același comentator[32]. Născut sub semnul Ființei, adică în „timpul rotitor", Făt Frumos aspiră spre nemurire, sau spre „timpul oprit", cu alte cuvinte spre însăși Ființa. Singurul inconvenient este că timpul rotitor sau „amintitor" nu poate suporta ne-timpul, astfel că, odată pășind în Valea Plângerii, eroul este cuprins de dor. „Vlăstarul omenesc nu poate rămâne în vremea uitată", conchide Noica. El vrea să „vremuiască", părăsind astfel „înălțimea aspirației" spre a se întoarce „în lumea noastră". Aici îl așteaptă dezamăgiri cumplite, calea de întoarcere dovedindu-se și un drum cu final previzibil. Este ca și cum cursul timpului s-ar scurge invers, sub formă de răstimp, moment în care omul muritor revine la punctul său de origine, adică la locul nașterii.

Momentul morții relevă un adevăr fundamental ce face parte integrantă din viziunea românească asupra existenței, acela că fiecare are parte „de moartea lui". Moartea este individuală, afirmă Noica, ea nu coseşte viețile în neștire, ci după un plan cosmic. În acest ciclu, încrustat în Arhetipul ființei, lucrurile trec și se petrec iar noima lor ne pune pe gânduri: este ceea ce Noica va numi *„nimicul înveșnicit"*[33].

Concluzia acestei analize este că timpul în viziunea lui Noica prezintă frapante similitudini cu *timpul-fluviu* blagian: aceeași aspirație spre *absolut*, *întrupată* în Ființă la Noica, și în inconștient la Blaga, aceeași *cenzură cosmică* venită din partea Marelui Anonim care ține pravilă, aceeași trecere succesivă, cu finalitate distinctă: integrarea într-un cosmos ale cărui hotare se situează veșnic la limita veșniciei.

Alți termeni extrași de Noica din „uitarea românească" cu referire la timp sunt perechile semantice „trecere/petrecere" și „vreme/vremuire", ambele având ca substrat ideatic „petrecerea însăși a lumii", alaiul, procesiunea având ca țintă „devenirea întru devenire". Termen ambiguu, *trecerea* are și sensul de „punte peste lumea de aici și cea de dincolo". *Petrecerea* este tot o punte „peste-prin-trecere". Așadar, sensul unui cuvânt arhaic, cum este „petrecerea", îl găsim, în plan filosofic, cu înțelesul de *devenire* (evoluție, dezvoltare).

Pentru a diferenția sensurile acestor termeni, C. Noica desparte forma inițială, *substantivală*, devenită cu timpul *petrecere* curentă, vinovată, păcătoasă, de derivatul *verbal*, mai apt să reprezinte „înfăptuirea omului asupra lumii".

De remarcat că același procedeu l-a utilizat unul din exegeții lui Heidegger, D. G. Tilinca, atunci când a tradus, într-o versiune cu totul originală, *Zeit und Sein*, prin formula „Fiire și Timp"[34]. Explicația pornește de la o observație fundamentală: dacă există un timp în sine, atunci ce este sinea timpului? Traducătorul citat explică astfel echivalarea noțiunii de *Sein*, prin Ființă: „*Das Sein* reprezintă substantivarea infinitivului verbului sein (a fi), cuvânt de altfel intraductibil în limba română, fenomen oarecum similar și în cazul interpretării noțiunii de *Dasein*; pentru a folosi, totuși, un cuvânt încărcat de gravitate metafizică s-a utilizat un artificiu, respectiv folosirea majusculei (ca și în cazul noțiunii de *Dasein*), astfel încât termenul să capete semnificația ontologică avută în vedere de filosoful de la Freiburg."

„Ființa ne duce cu gândul la interpretare, la ceva întrupat. Vocația filosofică a cuvântului *ființă* pare a fi legată de primele traduceri de filosofie clasică, iar gânditori ca Blaga și Noica l-au folosit ca operator filosofic, impunându-se definitiv odată cu primele texte heideggeriene", constată D. Tilinca[35], fapt ce întărește ideea că între gânditorii citați (și analizați în acest context) există certe afinități spirituale.

Continuând analiza *fenomenului substantivării infinitivului verbelor* românești, vom observa că termenul Fiire păstrează sensul activ, vivace din „Sein", redând cel mai bine noțiunea de „înființare în ființă", concepută de Heidegger.

Așadar, termenul de Fiire, având o dimensiune procesuală, activă, este o dovadă că, inclusiv sub aspectul terminologiei filosofice, limba română oferă disponibilități certe, creând posibilitatea prezentării noțiunii într-o dimensiune sporită, personificatoare.

Deși pare mai degrabă un termen „literar", încărcat de o anume semnificație subiectivă, vag lirică, Fiire poate reda la fel de bine conceptul de Ființă, fără a mai lua în calcul și bogăția de compuși lingvistici aflați la dispoziția vorbitorului, inclusiv extrem de savurosul „nu-mi stă în fire" (folosit mai degrabă cu sensul psihologic, decât ontologic).

O astfel de paranteză oferă, indirect, și o explicație nuanțată cu privire la perechile semantice invocate de Noica, precum și despre plăcerea filosofică a gânditorului de la Păltiniș de a căuta în „lada de zestre" folclorică nestemate pierdute. Observația constituie și un răspuns la problema, oarecum retorică, anume dacă limba română este „aplicabilă filosofiei". Argumentul desprins din cugetul românesc este că miracolul apariției unui inventar de mare bogăție și adâncime cuprins în operele unor genii, de la Cantemir, la Eminescu și Blaga, pe un teren abia desțelenit, se explică exclusiv prin amploarea fondului popular, viu și nealterat, al limbii naționale.

Revenind la teza lui Noica, potrivit căreia „sensul unui cuvânt este măsura lucrurilor spiritului"[36], vom stărui asupra perechii „vreme/vremuire", cu precizarea că „dacă ai îndemnul filosofiei, te și încântă!" Așadar, *vremea* este timpul pur, „ceasul care stă pe loc". Opusă vremii este „vremuirea", termen care, aparent, dublează conceptul de timp. Cuvânt derivat pe cale verbală dintr-un substantiv, similar cu procedeul semnalat în cazul lui Heidegger, termenul „vremuire" sau „vremuială" indică aspectul trecător, schimbător al vremii (timpului). Prin simpla schimbare a părților de vorbire, românul reușește să *înghețe* noțiunea în substantiv și s-o *dezlege*, s-o *elibereze* prin derivatul verbal.

Noica observă că „nu este comun tuturor limbilor" să reușească formarea „verbului intern"[37], fapt ce asociază în mod fericit limba română cu limbile elină și germană. „Când un verb platonicizează sau goetheniază, atunci este în joc o pagină de istorie a lumii sau a spiritului", concluzionează Noica. Asocierea cu Heidegger se impune de la sine, referința lui Noica făcându-se evident la verbul „zeitigen", similarul românesc al *vremuirii*, având, constată Noica, „aproape toate sensurile conceptului".

Vremuirea este o altă variantă semantică pentru timpul-fluviu, blagian: *Timpul împlinește, vremea vremuiește* este concluzia originală și surprinzătoare a lui Noica la analiza ideii de timp. Dacă pentru înaintașul său freiburghez timpul este o modalitate, un fundament al permanenței ajungeri la prezența statornică, adică la Ființă, Noica, la fel ca și Blaga, pe alt plan, asociază timpul cu Vremea, noțiune complexă și strict ideatică: „felul de a fi al vremii este de a nu «face» nimic"[38].

Deși pare aparent o tautologie, expresia „vremea vremuiește" cuprinde, de fapt, înțelepciunea românului, înțelegerea profundă a rațiunii istorice a ființei umane. Vremea nu este imuabilă, din contră ea „vremuiește" (*trece* și se *petrece*), iar noi vremuim odată cu ea!

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Observația ne conduce spre aserția lui L. Șăineanu, anume că: „noțiunile *reale* de timp și spațiu nu sunt cunoscute basmelor"[39]. Deși acest fenomen este asociat „scenariului fantastic al basmelor", se pare că punctul de pornire a basmului însuși drept creație ficțională, și anume să ne facă să nu simțim lungimea timpului, are echivalent în noțiunea de *vremuire*, ca formă posibilă de scurgere a vremii.

C. Noica pune vremuirea sub semnul *neutralității*, în sensul că nu aparține nici timpului *destrămător* (timpul-havuz, cum ar spune Blaga), nici celui *împlinitor* (echivalent cu timpul-cascadă), ci, din contră, vremuirea implică un „straniu amestec de neutralitate, obiectivitate și detașare" pe care o idealizau Goethe și Nietzsche, fără să poată reda „simplitatea omului".

Analizând termeni precum „vreme", „vremuire" sau chiar „învremuire" – realizăm de fapt că problema fundamentală a filosofiei românești, anume dacă „celula nervoasă românească e bună doar pentru eseu", cum ar spune Ion Dur[40], este depășită. Evident că „limbuția scriitorilor" va da mereu noi și noi întorsături aceluiași lucru, dar dincolo de acest gen ilustrat cu „excepționalism românesc" care este eseul, există și gândirea abstractă, care prin termenii enunțați, și nu numai prin aceștia, își cere „dreptatea cuvântului".

Concluzionând, în concepția lui Noica, vremea (termen intrat la noi pe filieră slavă) este un complex semantic mult mai subtil decât *timpul*. Vremea indică, în gândirea filosofică, *timpul transcendențial, forma pură a sensibilității, într-un cuvânt „Concretul Terrei și al experienței umane"*[41]. De aceea, îndemnul „nu vremuiți, fiți în timp" este valabil în toate timpurile, sau cu alte cuvinte „inerția vremii se opune înaintării orniculuí".

O altă viziune, similară timpului-fluviu blagian, dar și vremii noiciene, este *veacul*, noțiune pusă în circulație de E. Bernea în trilogia *Spațiu, timp și cauzalitate la poporul român*.

„Ce e timpul? E viața noastră și toate ce se trec aici la noi [...] Că e floare, că e lighioană, că e om, toate au un început și sfârșit, ăsta e timpul", susține un performer local, Valeria Mânecuță, din Poiana Mărului, județul Brașov, de 72 de ani, intervievată de E. Bernea în 1969. Ce este, deci, acest timp pentru țăranul român? „Este pur și simplu a avea conștiința existenței, a fi aici, în lumea asta", concluzionează Bernea[42].

Așadar, timpul redă condiția trecătoare a omului, schimbarea, mersul acolo unde „totul se petrece". Timpul dă vieții dramatism, dar în același timp oferă și soluția autodepășirii. Există, așadar, un timp *dual*, cel al clipei și cel al eternității, iar succesiunea momentelor „ține de o anumită rânduială". Opus timpului este *veacul*, noțiune ce raportează existența simultan la timpul trecător, dar și la cel etern: „Veacul reprezintă o participare mistică la eternitate", conchide Bernea[43].

Veacul este timpul întreg, alcătuit simultan din *lumea asta* și *lumea de dincolo*, este o poartă de contact cu eternitatea, și nuanțează Bernea: „În sistemul credințelor tradiționale cele două lumi nu sunt despărțite categoric", lumea e a timpului și a veșniciei[44]. *Veacul* este subordonat condiției temporale și este anticamera eternității: în procesul de *trecere*, veacul este obligatoriu, legând secret și tainic cele două lumi. Noțiunea are un impact fundamental atunci când analizăm „timpul în basmul românesc", având în vedere că, fundamental, timpul din creația ficțională reproduce conceptul de timp tradițional.

Pentru țăran, susține Bernea, timpul înseamnă *etape*, obligatorii, secvențe care nu au nici sens calitativ, nici cantitativ, ci sunt înzestrate exclusiv cu posibilitatea *prefacerii*, schimbării. Stâlpii lumii reale, concrete sunt Facerea Lumii și Judecata de Apoi. Între aceste porți eterne, timpul este *curgere*, fenomen greu de surprins și explicat. Curgerea timpului (metaforă ce ne apropie, premonitoriu, de timpul-fluviu, blagian) nu este obligatoriu *unidirecțională*, având ca unică dimensiune raportarea la eternitate. Începutul și sfârșitul se topesc în infinit, identificat cu Dumnezeu, ceea ce nu are obligatoriu și conținut divin. Percepția infinitului trebuie înțeleasă exclusiv ca un *simbol*, întrucât, susține Bernea, „țăranul român nu are nici ideea, nici sentimentul infinitului"[45].

Revenind la Heidegger, constatăm că soluția privind definirea timpului prezintă o simplitate extremă, mergând până la genialitate: timpul heideggerian este o succesiune de *acum*-uri subsecvente, cu diferența că *acum*-ul de acum este altul de *acum*, din viitor. Este, în esență, aceeași idee aristoteliană, anume că dacă timpul are o însușire anume, aceasta este *acum*-ul. Simplificând, timpul care *curge* în viziunea folclorică, timpul-fluviu blagian nu este altceva decât „Dasein-ul temporar" al lui Heidegger.

Este ceea ce filosoful german însuși identifica, utilizând, după propria afirmație, o „explicare vulgară a Dasein-ului", și anume că: „nu se poate întreprinde o analiză ontologică, originară asupra întinderii Dasein-ului, între viață și moarte, dar aceasta nu se poate fixa nici ca problemă"[46].

În concluzie, timpul în viziunea populară este, potrivit interpretării lui Bernea, un timp exclusiv „social", omul trăind sub imperiul unor rânduieli tradiționale, care îi induc conștiința unui anume determinism, unei eficacități sociale a faptelor sale.

Așadar, timpul, și mai departe veacul, nu sunt exclusiv realități obiective, ci mai degrabă aspecte individuale, concrete. Întrucât țăranul român nu-și poate modela destinul, timpul îi apare ca un dat complex, încărcat de mister. Față de timp, țăranul are emoții greu de stăpânit, ceea ce deschide calea unor experiențe vii, creatoare, concluzionează Bernea.

O altă viziune asupra timpului, cu reverberații asupra mentalului public, pornește dinspre mit și aparține lui Mircea Eliade. Sistemul său de referință fixează ritualurile primordiale, care în esență repetă gesturile cosmogonice. Această teorie, potrivit căreia lumea, inclusiv Timpul, s-au născut dintr-un sacrificiu inițial, a cărui reluare și repetare, simbolică, *asigură trăinicia și durata* unei acțiuni, constituie esența „mitului eternei reîntoarceri", analizată amănunțit în eseurile lui M. Eliade.

Construcția pornește de la gestul fundamental, de repetare a actului mitic al construcției, proiectat în *illo tempore*, sau timpul mitic, al întemeierii lumii. Prin repetarea acestui act, „timpul sacru" (original, primordial) transcende către „timpul concret" profan. În esență, acest proces reprezintă „refuzul omului de a se accepta ca ființă istorică"[47] și implicit refuzul de a acorda valoare „memoriei". Așadar, prin rit, descifrăm „voința de devalorizare a timpului"[48], care, refuzând căderea în durată, se ridică la timpul inițial, respectiv capătă conștiința timpului.

Omul primitiv, iar Eliade face prin acest model referire concretă la „comportamentul general uman", care supraviețuiește în lumea modernă sub forma unor scheme și valori *reinterpretate la nivel profan*, reface *spontan* situația mitică inițială, anulând conștiința timpului.

Asocierea acestor observații cu situația concretă desprinsă din basmele românești este frapantă: povestitorul obține o rupere a duratei concrete a timpului, prin procedeul „ieșirii din timp". El pătrunde, prin intuiție și creație ficțională, într-un univers temporal „străin", creând iluzia „stăpânirii timpului", respectiv a „sustragerii devenirii implacabile care duce înspre moarte"[49].

Așadar, implementarea timpului conduce către un *comportament mitologic*, specific condiției umane, prin care Timpul, inițial „illo tempore", este descompus, printr-o formă de „cădere în timp", fenomen corespunzător unei operații de descalificare.

Societatea modernă, susține M. Eliade, este „prizonierul Timpului", prin activitatea cotidiană, asiduă, laborioasă. Pentru a ieși din acest timp apăsător și acaparator, inventează „distracții", respectiv creează ocazii artificiale de evadare din Timp. Societățile tradiționale, din contră, nu sunt interesate de aceste forme efemere de „desacralizare a Timpului", ele păstrând, în inconștientul colectiv, comportamentul mitic.

Pătrunzând, asemeni lui Blaga, în acele zone obscure,

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

secundare, chiar iresponsabile ale conştientului colectiv, M. Eliade ajunge la concluzia că singură educaţia nu poate salva umanitatea de la degradare. Având un comportament responsabil, în concordanţă cu condiţia umană, vom depăşi, susţine Eliade, „angoasa Timpului".

Sintetizând, relaţia pe plan spiritual între Blaga şi Eliade o regăsim în „interesul până la obsesie faţă de creaţia omenească". Eliade admira la Blaga „curajul creaţiei", preocuparea, de factură goetheană, de a străbate geografii spirituale diverse. Într-un articol dedicat analizei volumului *Geneza metaforei şi sensul culturii*, Eliade remarca: „Blaga este singurul între filosofii culturii care n-a şovăit să pună problema ontologică în relaţie cu creaţia culturală şi stilul. Curajul acesta metafizic are considerabile rezultate."[50]

Ambii gânditori, la care se adaugă, din oficiu C. Noica, au văzut în *cultura folclorică sursa creativităţii româneşti*, şi cu toţii au insistat asupra funcţiei metafizice a simbolului, ca suport al primelor civilizaţii umane.

Analizând modul de raportare a lui M. Eliade faţă de fenomenul „Timpul primordial", unul dintre exegeţii săi, V. Tonoiu, remarcă faptul că mai mult decât o simplă taxologie a structurii şi funcţiilor mitului, Eliade operează cu un decupaj care pune accent pe „experienţa spirituală", care îi permite accesul la unele planuri foarte îndepărtate de domeniul validării iniţiale.[51]

În acest sens, Eliade se apropie de viziunea blagiană a timpului, ca orizont inconştient, dar şi al timpului văzut ca o formă de vremuire, noician sau a timpului veac în concepţia lui Bernea. Toate aceste interpretări şi viziuni îmbracă într-o forma conceptuală o realitate incontestabilă – gândirea filosofică românească este creatoare de concepte, nu doar furnizoare de interpretări.

Note:

1. Gh. Vlăduţescu, 2002, *Neconvenţional despre filosofia românească*, Ed. Paideia, Bucureşti, p. 142 şi urm.
2. Pavel Ţugui, 1957, „Gnoseologia mistică a lui Lucian Blaga, în: „Cercetări filosofice", p. 106 şi urm.
3. D. Stăniloaie, 1993, „Poziţia domnului Blaga faţă de creştinism", în: *Creştinism şi ortodoxie*, Ed. Paideia, Bucureşti, p. 7.
4. H.H. Stahl, 1981, *Amintiri şi gânduri*, Ed. Minerva, Bucureşti, p. 247.
5. L. Blaga, [1943], 1983, *Trilogia cunoaşterii*, Ed. Minerva, Bucureşti, în: *Despre conştiinţa filosofică*, p. 175.
6. Gh. Vlăduţescu, *Ibidem*, p. 150.
7. T. Dima, 2006, „Întâlniri elective – Lucian Blaga şi Constantin Noica", în: J.S.R.I., nr. 14, Summer, pp. 144–150.
8. Costică Brădăţean, 2000, *O introducere în istoria filosofiei româneşti în veacul al XX-lea*, Ed. Fundaţiei Culturale Române, Bucureşti, p. 51.
9. Al. Surdu, 1995, *Vocaţia filosofiei româneşti*, Ed. Academiei Române, Bucureşti, p. 197.
10. Gh. Vulcănescu, *Ibidem*, p. 152.
11. Al. Surdu, *Ibidem*, p. 70.
12. O. Drimba, 1995, *Filosofia lui Blaga*, Ed. Excelsior Multi-Press, Bucureşti, p. 157.
13. L. Blaga, [1938], „Schiţa unei autoprezentări filosofice", în: Al. Surdu, *Vocaţii filosofice*, p. 117.
14. L. Blaga, „Schiţă...", *Ibidem*, p. 118.
15. *Ibidem*, p. 119.
16. *Ibidem*, p. 119.
17. *Ibidem*, p. 121.
18. O. Drimba, *Filosofia...*, *Ibidem*, p. 30.
19. *Ibidem*, p. 50.
20. Teodor Vidam, 2009, *Originalitatea gândirii blagiene în peisajul filosofic contemporan*, Ed. Detectiv, Bucureşti, p. 42.
21. *Ibidem*, p. 44.
22. L. Blaga [1935], 1995, *Orizont şi stil*, Ed. Humanitas, Bucureşti, pp. 84-101.
23. *Ibidem*, p. 87.
24. *Ibidem*, p. 100.
25. *Dicţionarul operelor filosofice româneşti* [1997], vezi: Ilie M. Pintea, *Trilogia culturii*, p. 255.
26. L. Blaga, 1987, *Cunoaştere şi creaţie*, Ed. Cartea Românească, Bucureşti.
27. L. Blaga, 1946, *Artă şi valoare*, Ed. Fundaţiilor..., p. 561.
28. C. Noica, 1957, *Eminescu sau gânduri despre omul deplin al culturii româneşti*, Ed. Eminescu, Bucureşti, p. 18.
29. Al. Surdu, *Vocaţia...*, *Ibidem*, p. 99.
30. C. Noica, 1996, *Sentimentul românesc al fiinţei*, Ed. Humanitas, Bucureşti, p. 6.
31. *Ibidem*, p. 104.
32. *Ibidem*, p. 110.
33. *Ibidem*, p.133.
34. Martin Heidegger, 2001, *Fiire şi Timp*, traducere din limba germană de Dorin Gabriel Tilinca, Ed. Grinta, Cluj-Napoca.
35. *Ibidem*, p. 558.
36. C. Noica, *Sentimentul...*, *Ibidem*, p. 63.
37. *Ibidem*, p. 68.
38. C. Noica, *Sentimentul...*, *Ibidem*, p. 69.
39. L. Şăineanu, 1895, *Basmele române...*, studiu comparativ, Lito-tipografia Carol Göbl, p. 37.
40. Ion Dur, 2007, *Cariatide*, Ed. Psihomedia, Sibiu, p. 243.
41. C. Noica, *Sentimentul...*, *Ibidem*, p. 72.
42. E. Bernea, 2005, *Spaţiu, timp şi cauzalitate la poporul român*, Ed. Humanitas, Bucureşti, p. 157.
43. *Ibidem*, p. 159.
44. *Ibidem*, p. 161.
45. *Ibidem*, p. 166.
46. M. Heidegger, *Füre...*, *Ibidem*, p. 434.
47. Mircea Eliade, 1991, *Eseuri*, Ed. Ştiinţifică, Bucureşti, p. 69.
48. *Ibidem*, p. 69.
49. M. Eliade, *Ibidem*, p. 137.
50. M. Eliade, 1943, *Insula lui Euthanasius*, Ed. Fundaţiei Regale pentru Literatură şi Artă, Bucureşti, p. 195.
51. V. Tonoiu, 1989, *Ontologii arhaice în actualitate*, Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, p. 209.

Comunicare prezentată la
Festivalul Naţional „Lucian Blaga",
Târgu Mureş, 23-26 iulie 2009

Sursele ilustraţiilor: pp. 4, 8, 10, 11, 12, 25, 27: din fondul documentar al Serviciului Patrimoniu Cultural. Memorie Comunitară al BMB; pp. 14–15: arhiva autorului; coperta II: Academia Română, *Dicţionarul General al Literaturii Române*, A/B, Ed. Univers Enciclopedic, Buc., 2004; coperta III: http://www.universitethomiste.com/Images/heidegger.jpg; coperta IV: http://www.srr.ro/remember80/foto/cronologie/60/catincaralea.jpg

Sursele citatelor: coperta II: Mihail Sebastian, *Eseuri – Cronici – Memorial*, ediţie îngrijită şi prefaţă de Cornelia Ştefănescu, Ed. Minerva, Buc., 1972; coperta III: Martin Heidegger, *Originea operei de artă*, traducere şi note de Thomas Kleininger şi Gabriel Liiceanu, studiu introductiv de Constantin Noica, Ed. Univers, Buc., 1982; coperta IV: Mircea Zaciu, Marian Papahagi, Aurel Sasu, *Dicţionarul Scriitorilor Români*, R – Z, Ed. Albatros, Buc., 2002.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Catalog

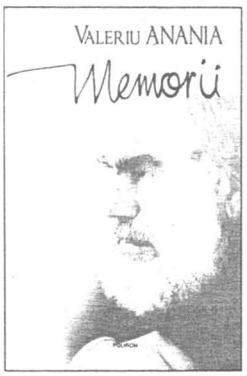

Valeriu ANANIA, *Memorii*
Editura Polirom, Iaşi, 2008, 696 p.

Tragismul vieţii sale este refluxul voinţei de a reuni contrariile, în pofida unei istorii care absolutizează parţialitatea şi partizanatul. Nu e de mirare că atitudinea respectivă, ostilă oricăror încadrări definitive, a provocat animozităţi, acuzaţii virulente sau, după caz, nedumeriri. Unii au interpretat-o ca pe un riscant proiect polifonic, învecinat cu spiritul faustic al modernităţii. Alţii au văzut în ea proba unor ezitări esenţiale. În ce mă priveşte, cred că adevărul se află aiurea. Părintele Anania este prin excelenţă un om liber, un om care a refuzat să-şi sacrifice înzestrările pe seama modelelor ideologice, a imperativelor previzibile sau a obligaţiilor circumstanţiale. Vor fi fiind toate acestea semnele unui parcurs contradictoriu? Nicidecum. Descifrez în ele, dimpotrivă, vocaţia unei coerenţe paradoxale, care face din demnitate o supremă valoare şi cultivă neatârnarea ca pe un superlativ al smereniei. (Teodor Baconsky)

Mark WINEGARDNER, *Întoarcerea Naşului*
Traducere din limba engleză de Diana Ţuţuianu, Editura RAO, Bucureşti, 2008, 640 p.

Este 1955. Michael Corleone a câştigat o victorie sângeroasă în războiul dintre familiile mafiote newyorkeze. Acum însă doreşte să-şi consolideze puterea, să-şi salveze căsnicia şi să aducă afacerile familiei pe calea legală. Pentru aceasta, el trebuie să se confrunte cu cel mai primejdios adversar de până acum, Nick Geraci, un fost bătăuş al familiei care a urmat Facultatea de Drept şi care este acum la fel de şiret şi de periculos ca Michael. Războiul lor personal va dura din 1955 până în 1962 şi va avea o influenţă imensă asupra vieţilor celor mai puternici criminali ai Americii şi asupra familiilor acestora...(RAO)

Maria CRIŞAN, *Teatru, conferinţe, microstudii*
Editura Verus, Bucureşti, 2009, 196 p.

Geţii sunt totuna cu hitiţii şi limba gată cu cea hitită, adevăr confirmat de numeroase cuvinte româneşti, identice cu cele din hitită *şi* gată, *întărind judecata lui CAROLUS LUNDIUS (1638-1725), întocmitor al primului dicţionar de cuvinte getice; cum prima inscripţie hitită a fost descifrată în anul 1917, deci cu peste două secole mai târziu, savantul suedez s-a dovedit un geniu – dacă ar fi ştiut şi româneşte, nu s-ar mai fi bâjbâit atâtea secole în întuneric!...* (Verus)

TRAIANUS, *Cînd s-au fost spus Îngerii*
Editura Epigraf, Chişinău, 2009, 96 p.

Poezia lui Traianus... se situează, după opinia noastră, într-un ***interval****, în arealul greu definibil, greu de prins într-un concept, şi, tocmai din această pricină, viu şi fertil, în zona* ***dintre*** *poezia religioasă şi cea mistică. Textele sale pot fi abordate, deci, atît pe axa complexităţii (cea a desfăşurării în suprafaţă, în sintagmă), cît şi pe aceea a profunzimii (a explorării pe verticală, în paradigmă)...*(Eugen Dorcescu)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

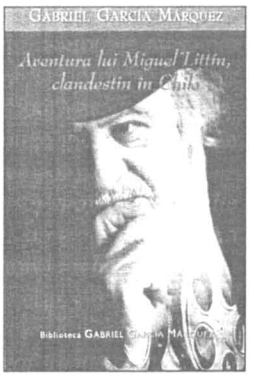

Gabriel GARCÍA MÁRQUEZ, ***Aventura lui Miguel Littín, clandestin în Chile***
Traducere din limba spaniolă şi note de Ileana Scipione, Editura RAO, Bucureşti, 2008, 160 p.

Pe la începutul anului 1985, regizorul chilian de film Miguel Littín, al cărui nume se afla pe lista celor cinci mii de exilaţi cărora le era absolut interzis să revină în patrie, a stat clandestin în Chile timp de şase săptămâni şi a filmat, folosind mai bine de şapte mii de metri de peliculă, chipul patriei sale după doisprezece ani de dictatură militară. Pornind de la mărturia regizorului, Gabriel García Márquez a creat un roman-reportaj care reconstituie aventura unui artist exilat nu numai din propria ţară, ci şi din propria viaţă. (RAO)

Junot DÍAZ, ***Scurta şi minunata viaţă a lui Oscar Wao***
Traducere din limba engleză de Daniela Rogobete, Editura Polirom, Bucureşti, 2008, 336 p.

Tonul apocaliptic al acestui roman ai cărui protagonişti se află sub semnul unui blestem vechi de o jumătate de mileniu este compensat de incredibila bogăţie a prozei lui Díaz, un scriitor capabil să treacă, pe parcursul aceleiaşi fraze, de la engleză la spaniolă, de la formalismul victorian la coloratul patois *creol, de la epitetul homeric la cele mai murdare insulte bilingve.*

(„Publishers Weekly")

Sergiu-Marian D. GĂBUREAC, ***Prin Ţara Moldovei. Bârlad – Huşi – Piatra-Neamţ – Vaslui. Compendiul cărţilor poştale ilustrate 1898-1938***
Editura Biblioteca Bucureştilor, Bucureşti, 2009, 160 p.

Este din ce în ce mai greu să te descurci pe piaţa cartofilă fără un astfel de instrument de lucru. Pasul spre lărgirea zonei de cercetare, din punct de vedere cartofil, a fost făcut după organizarea la Piatra-Neamţ a primei Expoziţii Naţionale de Cartofilie *dedicate aniversării* centenarului cărţii poştale ilustrate româneşti *în 1994. Astfel a apărut prima lucrare de acest gen în România:* Piatra-Neamţ. Compendiu cartofil 1897–1938. *[...]*

Activitatea de reconstituire a fost posibilă datorită capacităţii de înţelegere a prietenilor noştri, colecţionari sau nu. Pentru Bârlad a fost şi mai uşor, în urma experienţei căpătate. Pentru oraşele Huşi şi Vaslui am avut mult mai puţine surse de consultat.

Aproape e un truism afirmaţia că această lucrare nu ar fi putut să apară fără o colaborare cu toţi cei dornici de editarea unei asemenea lucrări de cartofilie. (Autorul)

Joseph E. STIGLITZ, ***Mecanismele globalizării***
Traducere de Miruna Andriescu, Editura Polirom, Iaşi, 2008, 312 p.

În 2000, peste 150 şefi de stat şi prim-miniştri s-au reunit la New York, la Summitul Mileniului, angajându-se să reducă sărăcia mondială la jumătate până în 2015. Pornind de la experienţa autorului ca funcţionar al administraţiei Clinton şi al Băncii Mondiale, Mecanismele globalizării *analizează principalele obstacole care stau în calea unei globalizări echitabile: povara datoriilor naţionale, degradarea mediului, limitele liberalizării etc. Cele 10 capitole încearcă să găsească soluţii la aceste probleme şi să ofere un plan de restructurare a sistemului financiar global.* (Polirom)

Rubrică realizată cu sprijinul Serviciului Comunicarea Colecţiilor al Bibliotecii Metropolitane Bucureşti

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Repere

Târgul Anticarilor sau fenomenul ofertelor inimaginabile

Marian NENCESCU

Luând ca model celebrele „marchés aux puces", târgurile de „puricat", de la Paris şi Viena, Primăria Sectorului 2 a iniţiat, în urmă cu zece ani, târgul neguţătorilor de „vechituri", în fapt opere de artă cu statut incert, oferite spre vânzare de buticari specializaţi în comerţul cultural. Aşa se face că mii de obiecte ce au făcut cândva fala unor interioare simandicoase, trezind nostalgia timpurilor ireversibile, sunt oferite amatorilor de chilipiruri în câteva zeci de „galerii" instalate în corturi în elegantul parc Obor, chiar lângă sediul noii clădiri a Primăriei. În acest timp, holul central al Primăriei adăposteşte adevărate comori de artă: cărţi, mobilier, piese de interior, obiecte casnice cizelate manual, veritabile tentaţii pentru iubitorii de artă. Doar cu puţină perseverenţă şi cu mult noroc poţi găsi uneori la preţuri mici un „suvenir", fie cu destinaţie decorativă, fie având o conotaţie direct practică, ce îţi oferă satisfacţia nu doar a unei achiziţii substanţiale, dar şi a unui blazon dorit sau doar visat.

Prin acest târg cultural şi comercial, iniţiat personal de d-na Ruxandra Garofeanu, consilier pe probleme culturale al primarului sectorului 2, dl. Neculai Onţanu, Oborul, veche vatră comercială cu descendenţă orientală, a devenit, în ultimii ani, un etalon cultural. În acest cadru, Biblioteca Metropolitană Bucureşti şi-a găsit locul firesc, încă de la prima manifestare, cea din 1999.

La jubileu, BMB a revenit cu un stand original cuprinzând o selecţie de cărţi, planşe, hărţi şi stampe despre vechiul Bucureşti. Semnificativ este şi faptul că adevăraţii cunoscători au evaluat imediat comoara bibliografică expusă, estimând-o, la preţul pieţei, în sume astronomice. Este o mândrie pentru noi să deţinem asemenea patrimoniu, dar mai ales să-l oferim gratuit spre consultare. În concluzie, în perioada 4-6 septembrie a.c., Târgul Anticarilor, ediţia a X-a, a fost un succes de public.

Punctul central al manifestării l-a constituit conferinţa susţinută sâmbătă, 5 septembrie, la Sala de festivităţi a Primăriei, de dr. Florin Rotaru, directorul general al BMB, pe tema *Călători străini în Bucureşti*. Desfăşurată sub forma unui dialog cu dl. acad. Răzvan Theodorescu, conferinţa a depăşit cadrul strict filologic şi istoric, abordând şi probleme de actualitate, cum ar fi promovarea culturii româneşti în spaţiul european.

Concluzia acestei manifestări am surprins-o în cuvintele d-lui Ion C. Rogojanu, cunoscut iubitor de artă, deţinător al unei arhive şi biblioteci unice în peisajul artistic bucureştean: „Sper ca tinerii să-şi dea seama că pot avea acasă piese de valoare şi că pot transmite mai departe nu doar valori materiale, ci şi spirituale."

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL DE STUDII SUD-EST EUROPENE

Domniei Sale Domnului Florin Rotaru,
Directorul Bibliotecii Metropolitane Bucureşti

Domnule Director,

Am primit, prin domnul Alexandru Diţă, 150 exemplare din volumul **Impact de l'imprimerie et rayonnement intellectuel des Pays Roumains,** *primul din seria „Biblioteca de studii şi cercetări sud-est europene" pe care am decis împreună să o publicăm.*

Vă mulţumim încă o dată pentru sprijinul generos acordat, pentru bunăvoinţa şi entuziasmul cu care aţi iniţiat cooperarea instituţiilor noastre, îmbrăţişând totodată toate propunerile noastre şi ne exprimăm speranţa că vom izbuti să ducem cu succes la bun sfârşit eforturile noastre ştiinţifice comune.

Animaţi de dorinţa realizării integrale a obiectivelor din acordul nostru de parteneriat vă rugăm să primiţi asigurarea desăvârşitei noastre consideraţii şi prietenii.

Director,
Prof. Dr. Nicolae Şerban TANAŞOCA

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Calendar

septembrie 2009

♦ 1 septembrie 1944. 65 de ani de la moartea lui **Liviu Rebreanu** (27 nov. 1885 – 1 sept. 1944)

♦ 1 septembrie 1964. 45 de ani de la moartea dirijorului **George Georgescu** (12 sept. 1887 – 1 sept. 1964)

♦ 1 septembrie 1974. 35 de ani de la moartea poetei **Coca Farago** (1 aug. 1913 – 1 sept. 1974)

♦ 2 septembrie 1909. 100 de ani de la întemeierea **Societăţii Scriitorilor Români**

♦ 3 septembrie 1859. 150 de ani de la naşterea lui **Jean Jaurès**, istoric şi om politic francez (3 sept. 1859 – 31 iul. 1914)

♦ 3 septembrie 1919. 90 de ani de la naşterea lui **Ovidiu Drimba**, istoric literar, comparatist şi traducător

♦ 4 septembrie 1809. 200 de ani de la naşterea lui **Juliusz Slowacki**, poet polonez (4 sept. 1809 – 3 apr. 1849)

♦ 4 septembrie 1824. 185 de ani de la naşterea lui **Anton Bruckner**, compozitor şi organist austriac (4 sept. 1824 – 11 oct. 1896)

♦ 4 septembrie 1959. 50 de ani de la moartea medicului **Iuliu Haţieganu** (14 apr. 1885 – 4 sept. 1959)

♦ 5 septembrie 1929. 80 de ani de la naşterea scriitoarei, traducătoarei **Catinca Ralea** (5 sept. 1929 – 19 ian. 1981)

♦ 5 septembrie 1959. 50 de ani de la moartea lui **Gheorghe Danga**, compozitor, dirijor (1 oct. 1905 – 5 sept. 1959)

♦ 6 septembrie 1819. 190 de ani de la naşterea scriitorului **Nicolae Filimon** (6 sept. 1819 – 19 mart. 1865)

♦ 7 septembrie 1909. 100 de ani de la naşterea regizorului american **Elia Kazan** (7 sept. 1909 – 28 sept. 2003)

♦ 7 septembrie 1924. 85 de ani de la naşterea pictorului **Ion Pacea** (7 sept. 1924 – 13 aug. 1999)

♦ 7 septembrie 1939. 70 de ani de la moartea lui **Kyoka Izumi**, romancier japonez (4 nov. 1873 – 7 sept. 1939)

♦ 8 septembrie 1909. 100 de ani de la naşterea prozatorului **Max Blecher** (8 sept. 1909 – 31 mai 1938)

♦ 8 septembrie 1949. 60 de ani de la moartea compozitorului şi dirijorului german **Richard Strauss** (11 iun. 1864 – 8 sept. 1949)

♦ 8 septembrie 1959. 50 de ani de la moartea compozitorului **Constantin Baciu** (13 iul. 1885 – 8 sept. 1959)

♦ 10 septembrie 1944. 65 de ani de la naşterea poetului **Eugen Evu**

♦ 11 septembrie 1524. 485 de ani de la naşterea poetului francez **Pierre de Ronsard** (11 sept. 1524 – 27 dec. 1585)

♦ 11 septembrie 1914. 95 de ani de la moartea lui **Mircea Demetriade**, poet, dramaturg (2 sept. 1861 – 11 sept. 1914)

♦ 11 septembrie 1924. 85 de ani de la naşterea istoricului literar **Ion Rotaru** (11 sept. 1924 – 18 dec. 2006)

♦ 12 septembrie 1869. 140 de ani de la naşterea lui **Gheorghe Gh. Longinescu**, chimist (12 sept. 1869 – 7 mart. 1939)

♦ 12 septembrie 1869. 140 de ani de la moartea lui **Constantin Stamati**, poet, prozator, traducător (1786 – 12 sept. 1869)

♦ 12 septembrie 1919. 90 de ani de la emiterea şi publicarea Decretului-lege privind înfiinţarea **Universităţii din Cluj-Napoca**

♦ 13 septembrie 1894. 115 ani de la naşterea scriitorului britanic **J. B. Priestley** (13 sept. 1894 – 15 aug. 1984)

♦ 13 septembrie 1904. 105 ani de la naşterea scriitoarei **Elvira Bogdan** (13 sept. 1904 – 3 mai 1987)

♦ 14 septembrie 1849. 160 de ani de la naşterea lui **Ivan Petrovici Pavlov**, fiziolog rus, laureat al Premiului Nobel pentru Fiziologie şi Medicină, 1904 (14 sept. 1849 – 27 feb. 1936)

♦ 14 septembrie 1924. 85 de ani de la naşterea dirijorului **Iosif Conta** (14 sept. 1924 – 8 nov. 2006)

♦ 14 septembrie 1944. 65 de ani de la moartea prozatorului **Paul Mihu Sadoveanu** (3 iul. 1920 – 14 sept. 1944)

♦ 14 septembrie 1984. 25 de ani de la moartea poetului **Paul Sterian** (1 mai 1904 – 14 sept. 1984)

♦ 15 septembrie 1794. 215 ani de la naşterea scriitorului american **James Fenimore Cooper** (15 sept. 1794 – 14 sept. 1851)

♦ 17 septembrie 1939. 70 de ani de la naşterea poetului **Nicolae Ioana** (17 sept. 1939 – 20 ian. 2000)

♦ 17 septembrie 1939. 70 de ani de la naşterea criticului şi istoricului literar **Valentina Marin-Curticeanu**

♦ 18 septembrie 1819. 190 de ani de la naşterea lui **Jean Bernard Leon Foucault**, fizician francez (18 sept. 1819 – 11 feb. 1868)

♦ 18 septembrie 1909. 100 de ani de la moartea lui **Grigore Tocilescu**, istoric, arheolog, epigrafist, folclorist (26 oct. 1850 – 18 sept. 1909)

♦ 18 septembrie 1959. 50 de ani de la moartea lui **Barbu Câmpina**, istoric, medievist (25 apr. 1923 – 18 sept. 1959)

♦ 20 septembrie 1459. 550 de ani de la prima atestare documentară a oraşului **Bucureşti**, într-un hrisov al lui Vlad Ţepeş

♦ 20 septembrie 1889. 120 ani de la naşterea actorului **Ion Iancovescu** (20 sept. 1889 – 22 dec. 1966)

♦ 20 septembrie 1934. 75 de ani de la naşterea poetei **Sina Dănciulescu**

♦ 20 septembrie 1934. 75 de ani de la naşterea actriţei italiene **Sophia Loren**

♦ 21 septembrie 1864. 145 de ani de la naşterea scriitoarei **Elena Văcărescu** (21 sept. 1864 – 17 feb. 1947)

♦ 21 septembrie 1934. 75 de ani de la naşterea lui **Leonard Cohen**, cântăreţ, compozitor, poet, prozator canadian

♦ 21 septembrie 1934. 75 de ani de la moartea lui **Gheorghe Bogdan Duică**, critic şi istoric literar (21 dec. 1865 – 21 sept. 1934)

♦ 21 septembrie 1939. 70 de ani de la moartea lui **George Severeanu**, medic, cercetător numismat (1879 – 21 sept. 1939)

♦ 22 septembrie 1904. 105 ani de la naşterea lui **Nicolae Argintescu-Amza**, critic de artă, traducător, eseist (22 sept. 1904 – 7 sept. 1973)

♦ 22 septembrie 1914. 95 de ani de la naşterea prozatoarei **Alice Botez** (22 sept. 1914 – 27 oct. 1985)

♦ 23 septembrie 1884. 125 de ani de la naşterea lui **Mihai Costăchescu**, istoric, folclorist (23 sept. 1884 – 18 mart. 1953)

♦ 24 septembrie 1939. 70 de ani de la moartea lui **Sigmund Freud**, neurolog, psihiatru şi psihanalist austriac (6 mai 1856 – 24 sept. 1939)

♦ 24 septembrie 1944. 65 de ani de la moartea lui **Aristide Maillol**, pictor, sculptor francez (8 dec. 1861 – 24 sept. 1944)

♦ 26 septembrie 1889. 120 de ani de la naşterea filosofului german **Martin Heidegger** (26 sept. 1889 – 26 mai 1976)

♦ 26 septembrie 1909. 100 de ani de la naşterea lui **Horia Stanca**, memorialist, traducător, cronicar dramatic (26 sept. 1909 – 13 iun. 2002)

♦ 27 septembrie 1919. 90 de ani de la moartea sopranei italiene **Adelina Patti** (19 feb. 1843 – 27 sept. 1919)

♦ 27 septembrie 1934. 75 de ani de la naşterea lui **Ilarie Hinoveanu**, poet, publicist

♦ 27 septembrie 1939. 70 de ani de la naşterea lui **Constantin Buşe**, istoric

♦ 27 septembrie 1944. 65 de ani de la naşterea scriitorului **Franz Hodjak**

♦ 28 septembrie 1924. 85 de ani de la naşterea lui **Chiril Tricolici**, prozator, publicist (28 sept. 1924 – 9 febr. 2006)

♦ 29 septembrie 1829. 180 de ani de la naşterea poetului **George Creţeanu** (29 sept. 1829 – 6 aug. 1887)

♦ 29 septembrie 1864. 145 de ani de la naşterea lui **Miguel de Unamuno**, filosof, scriitor spaniol (29 sept. 1864 – 31 dec. 1936)

♦ 29 septembrie 1929. 80 de ani de la naşterea pictorului **Ion (Alin) Gheorghiu** (29 sept. 1929 – 11 dec. 2001)

♦ 29 septembrie 1929. 80 de ani de la naşterea lui **Mihai Giugariu**, prozator

♦ 30 septembrie 1884. 125 de ani de la naşterea lui **Constantin Bacalu**, pictor (30 sept. 1884 – 22 iun. 1975)

♦ 30 septembrie 1924. 80 de ani de la naşterea scriitorului american **Truman Capote** (30 sept. 1924 – 25 aug. 1984)

Rubrică realizată cu sprijinul Serviciului Informare Bibliografică al Bibliotecii Metropolitane Bucureşti

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Contents

Ioan SLAVICI – Hurmuzachi Documents 2

Eugen Ionescu Centenary

Elegies of Minuscule Beings 3

Matei CĂLINESCU – An Allegory for All Seasons: *Rhinocéros* (II) 5

The Opening of the Bucharest – Giurgiu Railway in 1869 9

Bucharest Metropolitan Library – Patrimony 13

Grigore G. Tocilescu's Centenary 14

History of the Book – E. LOVINESCU 18

Contemporary Autographs – *George CORBU* 20

Marian NENCESCU – Enjoy Bucharest – A Programme for All Ages 22

EBLIDA – "Agenda for the Future" 24

Roswitha POLL – Library Statistics Standardization 26

Roswitha POLL, Peter TE BOEKHOST – Measuring Quality. Performance Measurement in Libraries (VI) 28

Marian NENCESCU – Time in Lucian Blaga's Philosophycal Thinking 30

Catalogue 36

Marian NENCESCU – The 10th Bucharest Antiquarians Fair 38

Letter from the Institute of South-East European Studies 38

Calendar – September 2009 39

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA

Str. Tache D. Ionescu nr. 4, Sector 1
ABIDOR: Tel./Fax: 021 316.36.25
BMB: Tel./Fax: 021 316.83.00/04/05/06
Redacţia: Tel./Fax: 021 316.83.06/Int. 130
E-mail: bibliobuc@yahoo.com / Web: www.bmms.ro

Director: Florin ROTARU
Director artistic: Mircea DUMITRESCU
Redacţia: Ion HOREA (redactor şef), Georgeta FILITTI
Iulia MACARIE (secretar de redacţie), Radu VLĂDUŢ

CUPON

ABONAMENT LA
BIBLIOTECA BUCUREŞTILOR

Numele .....
Prenumele .....
Adresa .....
Cod..... Telefon.....
Solicit abonarea la revista **BIBLIOTECA BUCUREŞTILOR** pe o perioadă de ..... luni.
Adresa: Str. Tache D. Ionescu nr. 4, Sector 1, Cod poştal 010354, Bucureşti.
Anexez chitanţa de plată a sumei de ..... RON în contul dvs.
nr. RO82 RNCB 0072 0497 1003 0001 BCR Sector 1. C.U.I. 10141341.

Asociaţia noastră ABIDOR şi Biblioteca Metropolitană Bucureşti sunt singurele reprezentante din România, în calitate de membre, în asociaţiile INTAMEL şi EBLIDA începând cu anul 1998. Astfel, revista noastră este unica publicaţie care vă oferă ultimele noutăţi din comunitatea internaţională a bibliotecilor.

Administraţia noastră face, prin plata directă sau prin mandat poştal, abonamente la revista lunară **BIBLIOTECA BUCUREŞTILOR**. Preţul unui număr este de 2 RON. Preţul unui abonament anual (12 numere) este de 24 RON. Primul an de apariţie: 1998.

Tipărit la Tipografia COPERTEX

Redacţia revistei BIBLIOTECA BUCUREŞTILOR respectă opţiunile autorilor cu privire la normele ortografice

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

MARTIN HEIDEGGER

1889-1976

120 de ani de la naştere

*„În faţa acestei lumi a zgîrie-norilor de cunoştinţe, prea puţini în Occident, şi nimeni ca Heidegger, nu au ştiut să repună problema înţelesului. Este chiar izbitor la filosoful german să vezi... cît de des, cît de insistent şi uneori de obositor în aparenţă îşi pune Heidegger problema lui «ce este» (*ti esti, *«esenţa» la greci), «ce înseamnă asta», care e natura, firea, temeiul spusei ori gîndului acestuia.* Vom Wesen des… *ori* der… *este paradigma oricărui titlu de operă, la el, iar cineva care a scris pînă şi* Vom Wesen des Grundes, *adică «despre esenţa temeiului», sau dacă se preferă, «despre temeiul temeiului», a spus cu siguranţă lumii contemporane altceva decît ştia ea şi credea că trebuie să ştie.“*

Constantin Noica

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

CATINCA RALEA

1929-1981

80 de ani de la naştere

„Cu inteligență şi o deosebită cultură, … s-a interesat de mai multe domenii, preferînd să se dedice mai cu seamă activității de reporter al televiziunii, din spirit de independență, dar şi pentru a se feri de imitație şi a-şi găsi drumul distinct. Maniera degajată, prezența discretă în dialog, buna cunoaştere a interesului publicului, apelul la fantezie şi efortul de a evita stereotipiile constituie cele mai importante calități ale interviurilor ce i se datorează. […] Deşi a avut o mare pasiune pentru poezie şi teatru, a tradus opere importante din proza engleză a diferitelor perioade, din romanul american şi francez. Îi revine meritul de a fi familiarizat cititorii cu prestigioase nume ale literaturii universale: J.D. Salinger, D.H. Lawrence, John Updike, Truman Capote. Tonul firesc al traducerilor… a contribuit la marele succes al acestor cărți în sfera noastră culturală.“

Mircea Berceanu

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro